

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ
ФАКУЛЬТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ПІДПРИЄМСТВ

Інвестування

методичні рекомендації та завдання
до практичних занять і самостійної роботи
здобувачів ступеня вищої освіти «бакалавр»
напрямів 6.030509 «Облік і аудит»
(спеціальність 071 «Облік і оподаткування»),
6.030508 «Фінанси і кредит»
(спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»)
денної форми навчання

МИКОЛАЇВ
2016

УДК 658.012.32:330.322
ББК 65.050.4+65.262.5
І-58

Друкується за рішенням науково-методичної комісії факультету менеджменту Миколаївського національного аграрного університету від _____ 2016 р., протокол № _____.

Укладачі:

І.Г. Крилова – канд. екон. наук, доцент кафедри економіки підприємств.
О.А. Христенко – канд. екон. наук, доцент кафедри економіки підприємств.
А.В. Коваленко – канд. екон. наук., асист. кафедри економіки підприємств.

Рецензенти:

І.О. Іртищева – д-р екон. наук, професор, директор центра економічних досліджень та управління консалтигу НУК ім. адм. Макарова;

А.В. Ключник – д-р екон. наук, професор кафедри світового господарства і зовнішньоекономічної діяльності МНАУ.

Вступ

Інвестування – складова процесу економічної діяльності, нерозривно пов'язана з функціонуванням ринку капіталів. Знання та розуміння закономірностей процесу ефективного вкладення капіталу дає змогу успішно здійснювати виробничу та фінансову діяльність, раціонально використовувати матеріальні, фінансові та трудові ресурси підприємств.

Інвестування як предмет вивчення є комплексом методичних і практичних прийомів управління капіталом з метою його постійного збільшення в умовах безперервної зміни зовнішніх і внутрішніх умов.

Методичні вказівки призначені для практичних і семінарських занять у студентських групах під керівництвом викладача. Окремі завдання за вказівкою викладача студенти можуть виконувати поза навчальною аудиторією з наступною перевіркою правильності розв'язання задач на практичних заняттях.

Для перевірки знань студентів з теоретичних підготовлені завдання для програмного контролю (тести), запитання для самоперевірки знань, а також запитання для контрольних робіт.

Прикладні теми курсу наведені у вигляді розрахункових завдань. Завдання складені так, щоб дати студентам можливість глибоко вивчити теоретико-методологічні та соціально-економічні питання інвестування, навчити методам фінансових розрахунків інвестиційних програм і проектів, аналізу ефективності інвестиційної діяльності.

Для забезпечення організації індивідуальної роботи наводиться рекомендована тематика рефератів для їх підготовки та дискусійного обговорення студентами.

Тема 1. Поняття інвестицій та інвестиційного менеджменту

Поняття інвестицій, інвестиційної політики, інвестиційної діяльності та інвестиційного клімату. Класифікація інвестицій. Джерела фінансування інвестицій.

Завдання 1

Питання для обговорення

1. Яка головна мета інвестування?
2. Як називається сукупність практичних дій щодо реалізації інвестицій?
3. Що відноситься до власних джерел інвестування?
4. Що розуміється під поняттям споживчі інвестиції?
5. Що розуміється під поняттям реальні інвестиції ?
6. Що розуміється під поняттям фінансові інвестиції?
7. Визначення інвестицій згідно Закону України «Про інвестиційну діяльність».
8. Що відноситься до майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються у підприємницьку діяльність?
9. Стратегічний інвестор.
10. Яка різниця між прямими і непрямими інвестиціями?
11. Які фактори впливають на обсяг інвестицій?
12. Яка різниця між інвестиційною та інноваційною політикою?
13. Що розуміється під поняттям дезінвестиції?
14. Що розуміється під поняттям меркантильні інвестиції?
15. Портфельний інвестор.

Завдання 2

Підберіть до кожного терміна в лівому стовпчику визначення з правого

№	Термін		Визначення
1	Інвестиції	А	Вкладання коштів (фінансування) у конкретний проект довгострокового використання, тобто у засоби виробництва
2	Інвестор	Б	Вид реальних інвестицій
3	Реальні інвестиції	В	Відношення обсягу інвестицій до валового національного продукту або валового внутрішнього продукту
4	Інвестиції оновлення	Г	Усі напрями вкладання коштів, що забезпечують одержання прибутку
5	Норма інвестицій	Д	Відношення валових інвестицій в основний капітал до приросту ВВП за той же період
6	Коефіцієнт приросту капіталоемкості	Є	Являє собою приріст основних фондів, матеріально-технічних запасів, невиробничих фондів
7	Показник нагромадження	Ж	Вкладення коштів в людський фактор
8	Нематеріальні інвестиції	З	Повторні вкладення, що діють шляхом зв'язування знов одержаних коштів, направляючи їх на купівлю або виготовлення нових засобів виробництва
9	Реінвестиції	К	Являє собою сукупну вартість вироблених товарів і наданих послуг як у межах країни, так і за її межами
10	Брутто-інвестиції	Л	Особа, що фінансує проект
11	Валовий національний продукт	М	Являють собою разом інвестиції оновлення і інвестиції розширення
12	Валовий внутрішній продукт	Н	Сума вкладень, яка складається з прямих початкових і повторних вкладень
13	Валові інвестиції	П	Сукупність практичних дій, щодо реалізації інвестицій
14	Інвестиційна діяльність	Р	Єдність фінансових, трудових, матеріально-технічних та інноваційних ресурсів
15	Інвестиційний процес	С	Являє собою сукупну вартість вироблених товарів і наданих послуг у межах країни
16	Інвестиції можливі лише тоді, коли...	Т	Сума заощаджень приватних і держаних секторів
17	Національні заощадження	У	Повний дохід держави – поточне споживання
18	Державні заощадження	Ф	Споживання відкладено на майбутнє
19	Коефіцієнт національних заощаджень	Х	Реалізація результатів вкладання коштів у наукові дослідження

20	Інновації	Ц	Відсоткове відношення заощаджень до ВВП
----	-----------	---	---

Завдання 3

Ознаки класифікації інвестицій

Підберіть до кожного терміна в лівому стовпчику визначення з правого

Термін		Визначення	
1	За об'єктами вкладання коштів	А	Високо-ризикові, мало ризикові
2	За характером участі в інвестуванні	Б	Приватні, державні, спільні
3	За періодом інвестування	В	Реальні, фінансові
4	За формами власності інвестора	Г	Прямі, непрямі
5	За територіальною ознакою	Д	Короткотермінові, середньо термінові, довготермінові, безтермінові
6	За ступенем ризику	Є	Внутрішньодержавні, закордонні

Дайте відповідь на питання:

1. Який період інвестування середньотермінових інвестицій?
2. Який період інвестування довготермінових інвестицій?
3. Наведіть приклад безтермінових інвестицій з невизначеним терміном вкладання.

Завдання 4

Знайдіть правильну відповідь

1. Вкладення коштів у конкретний проект довгострокового використання – це інвестиції:
  - а) реальні;
  - б) фінансові.
2. З метою обліку, аналізу та планування інвестиції класифікують за такими ознаками:
  - а) за об'єктами вкладання коштів, за характером участі в інвестуванні, за періодом інвестування, за формами власності інвестора, за територією інвестування;

б) реальні та фінансові, за періодом інвестування, за формами власності інвестора, за територією, за природними ресурсами.

3. Фінансування для обґрунтування майбутнього проекту:

а) нетто-інвестиції;

б) реінвестиції.

4. Реінвестиції:

а) повторне вкладення капіталу;

б) початкове вкладення капіталу.

3. Вкладення капіталу в розробку проектів і купівлю акцій, облігацій – це є інвестиції:

а) нематеріальні;

б) фінансові.

5. Сума вкладень, що складається з прямих початкових вкладень і повторних вкладень є:

а) нетто-інвестиції;

б) бруто-інвестиції.

6. Інновації – це вкладення у нововведення:

а) так;

б) ні.

7. Інтелектуальні інвестиції – це вкладання в об'єкти інтелектуальної власності, що впливають з авторського права, винахідницького права, права на промислові зразки і корисні моделі:

а) так;

б) ні.

8. Прямі інвестиції передбачають безпосередню участь інвестора у виборі об'єктів інвестування та вкладання коштів:

а) так;

б) ні.

9. Вкладання коштів (фінансування) у конкретний проект довгострокового використання, тобто у засоби виробництва:

а) реальні інвестиції;

б) фінансові інвестиції.

10. Процес вилучення раніше інвестованого капіталу з інвестиційного обороту без послідуєчого його використання в інвестиційних цілях:

а) дезінвестиції;

б) реінвестиції.

11. Кошти, одержані у формі доходу від початкових інвестиційних операцій, які діють шляхом зв'язування знову одержаних коштів, направляючи їх на купівлю або виготовлення нових засобів виробництва, щоб підтримати склад основних фондів підприємства:

а) дезінвестиції;

б) реінвестиції.

12. Процес впровадження наукової ідеї у виробництво, яка здатна суттєво збільшувати дохід інвестора:

а) інновація;

б) дезінвестиція.

13. По сумісництву здійснення:

а) незалежні, взаємозалежні, взаємовиключні;

б) реінвестиції та бруто-інвестиції.

14. Характеризують вкладення капіталу в такі об'єкти інвестування, які можуть бути реалізовані як автономні (незалежні від інших об'єктів інвестування) в загальній інвестиційній програмі (інвестиційному портфелі) підприємства:

а) незалежні інвестиції;

б) дезінвестиції.

15. Вкладання капіталу в такі об'єкти інвестування, черга реалізації яких залежить від інших об'єктів інвестування та може здійснюватись лише в комплексі з ними:

а) взаємозалежні інвестиції;

б) реінвестиції.

16. Мають аналоговий характер по цілям здійснення, характеру технології та потребують альтернативного вибору:

а) взаємовиключні інвестиції; б) незалежні інвестиції.

Завдання 5

Класифікація інвесторів за основними ознаками

Підберіть до кожного терміна в лівому стовпчику визначення з правого

№	Термін		Визначення
1	По направленості основної господарської діяльності	А	інвестор, що орієнтується на поточний інвестиційний дохід, орієнтується на приріст капіталу в довгостроковому періоді, орієнтується на зовнішньоекономічний інвестиційний ефект (має соціальні, екологічні і інші зовнішньоекономічні цілі, не розраховує на отримання інвестиційного прибутку)
2	Мета інвестування	Б	обирає об'єкти інвестування по критерію мінімізації рівня інвестиційних ризиків, не звертає уваги на низький рівень очікуваного ним інвестиційного прибутку, піклується про забезпечення безпечності інвестицій
3	Стратегічний інвестор	В	обирає такі об'єкти інвестування, де рівень доходності і ризик приблизно відповідають середньоринковим умовам по відповідному сегменту ринка
4	Портфельний інвестор	Г	обирає об'єкти інвестування по критерію максимізації поточного інвестиційного доходу, не беручи до уваги великий рівень ризику
5	По орієнтації на інвестиційний ефект	Д	консервативний інвестор, поміркований інвестор, агресивний інвестор
6	Інвестор, що орієнтується на поточний інвестиційний дохід	Є	формує свій інвестиційний портфель в першу чергу за рахунок короткострокових фінансових вкладень, а також окремих довгострокових інструментів інвестування, що приносять регулярний поточний дохід
7	По відношенню до інвестиційних ризиків	Ж	суб'єкт інвестиційної діяльності, що вкладає свій капітал в різні об'єкти інвестування виключно з метою отримання інвестиційного прибутку
8	По менталітету інвестиційної поведінки	З	мета – придбання контрольного пакету акцій для забезпечення реального управління підприємством у відповідності з власною концепцією його стратегічного розвитку
9	Консервативний інвестор	К	стратегічний інвестор, портфельний інвестор
10	Поміркований інвестор	Л	індивідуальний інвестор; інституціональний інвестор

11	Агресивний інвестор	М	не схильний до ризику; нейтральний до ризику; схильний до ризику
----	---------------------	---	---

Завдання 6

Знайдіть правильну відповідь

1. Фінансовий ресурс, що використовується як на споживання (на заходи соціального розвитку та матеріальне заохочення) так і на нагромадження (повністю на розвиток виробництва – на інвестування):

- а) прибуток;
- б) амортизація.

2. Для економічного відшкодування фізичного і морального спрацювання основних фондів частина їх вартості включається у витрати на виробництво продукції (до її собівартості) впродовж всього строку функціонування основних фондів, ці витрати встановлені у вигляді:

- а) амортизаційних відрахувань;
- б) податку на прибуток.

3. Грошові надходження від вибракуваної худоби з основного стада, виручка від ліквідації основних засобів, страхові відшкодування за основні засоби, що вибули внаслідок стихійного лиха:

- а) залучені джерела;
- б) власні джерела.

4. Частина доходу, яка не була витрачена на кінцеве споживання товарів та послуг, виплату податків та зборів; можуть здійснюватись у вигляді накопичень, готівки або у формі вкладень у фінансові активи і банківські вклади, цінні папери, страхові поліси, вклади у пенсійні фонди:

- а) збереження (заощадження) населення;
- б) кредити і позики.

Завдання 7

Інвестиційний ринок

Інвестиційний ринок – це економічна категорія, що являє собою збалансованість попиту та пропозиції на інвестиції. Інвестиційний ринок формує господарюючий суб'єкт – інвестор, в якого виникає попит на інвестиції та інвестиційні товари. Інвестиційна діяльність завжди починається з ринку, оскільки заощаджень та поточних доходів потенційному інвестору для початкового капіталу, як правило, недостатньо. Крім того, інвестор завжди намагається залучити до справи позиковий (акціонерний) капітал з метою зменшення ризику і розподілу ризику відповідальності.

У країнах з розвинутими ринковими відносинами інвестиційний попит і пропозиція збалансовані через механізм ціноутворення на базі урівноважених цін на інвестиції та інвестиційні товари. Система урівноважених цін формується мікроекономічними пропорціями у процесі виробництва та збуту, головною з яких є співвідношення «інвестиції – приріст інвестиційних товарів (капітального майна)». При цьому ринок характеризується випереджаючим розвитком інвестиційної пропозиції та відносно стабільним попитом.

Механізм дії урівноваженості полягає в наступному. Інвестор, вкладаючи кошти, розраховує отримати максимальний прибуток за мінімальних витрат. Він віддає перевагу найприбутковішим активам (інвестиційним товарам) з найвищою нормою прибутку на вкладений капітал. Ця ефективна галузь залучає більшу масу капіталу. Відповідно попит на інвестиційні товари починає перевищувати пропозицію і їх ціна збільшується. Висока ринкова ціна таких товарів є індикатором їхньої привабливості для інвесторів з точки зору віддачі інвестицій – їх доходності.

Перелив інвестицій у зазначену галузь призведе до підвищення пропозиції цього інвестиційного товару та, як наслідок, до зниження його ціни. Інвестиції ж спрямовуватимуться на нові високоприбуткові виробництва, що в майбутньому неминуче призведе до розширення попиту на інвестиційні товари, виробництва їх нових видів і стимулювання діяльності інвесторів у використанні прибутку та нагромадженні капіталу, а також до створення умов для розвитку підприємств, які виступають на ринку основними продавцями інвестиційного товару.

На рисунку 1 побудуйте схему взаємодії ринків. Необхідні терміни: інвестор, фонд споживання, фонд нагромадження, споживчий ринок, інвестиційний ринок, грошовий ринок, кредитний ринок, ринок інвестиційних товарів, ринок фінансових ресурсів, ринок капіталів, первинний ринок, вторинний ринок, ринок робочої сили, ринок інтелектуальних цінностей, підрядний ринок, іпотечний ринок, ринок споживчих товарів, ринок споживчого кредиту.

На інвестиційному ринку працює велика кількість різних посередників, які створюють його інфраструктуру. Взаємодіями цих посередників характеризується стан інвестиційного ринку.

Інвестиційний ринок – це система, що включає: суб'єктів, об'єктів, інфраструктуру ринку, ринковий механізм, контроль з боку держави за дією ринкового механізму.

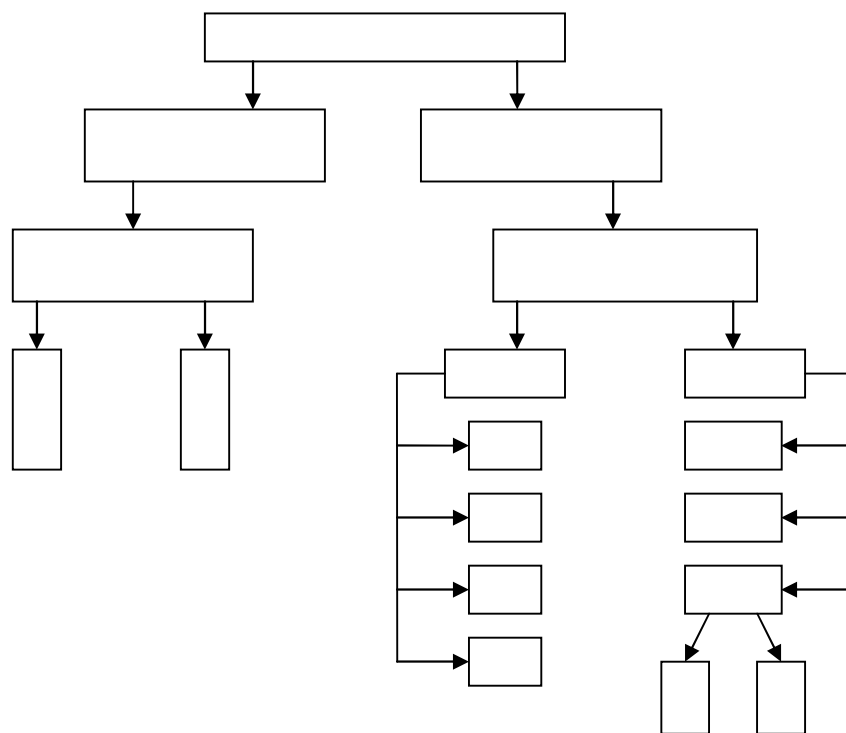

Рис. 1. Схема взаємодії ринків

Підберіть до кожного терміна в лівому стовпчику визначення з правого

Термін		Визначення	
1	Суб'єкти	А	Банки, біржі, пенсійні фонди, страхові компанії, інвестиційні фонди, інженерно консультативні фірми, суд, арбітраж

2	Об'єкти	Б	Інвестори, підрядники, замовники, проектні і науково - дослідні організації
3	Інфраструктура ринку	В	Матеріальні і нематеріальні

Завдання 8

Мотивація інвестиційної діяльності

Підберіть до кожного терміна в лівому стовпчику визначення з правого

Учасник інвестиційної діяльності		Отримує	
1	Інвестори	А	Плату за контрактом, додаткову винагороду за результатами роботи та формування прибутку, а також підвищення професіонального рейтингу
2	Замовники	Б	Повернення вкладених капіталів і передбачені дивіденди
3	Керівник проекту та його команда	В	Необхідні їм товари, продукти, послуги, плата за які відшкодовує витрати на здійснення інвестиційної діяльності та формує прибуток, який отримують активні учасники
4	Органи влади	Г	Реалізований інвестиційний проект та доходи від його використання
5	Споживачі	Д	Податки з усіх учасників, а також задоволення громадських, соціальних та екологічних потреб і вимог у довіреній їм сфері

Результатом будь якої діяльності є отримання прибутку чи досягнення соціального ефекту. Всі учасники інвестиційного процесу повинні бути зацікавлені в його організації та ефективному завершенні. Саме таким чином реалізуються індивідуальні інтереси учасників інвестиційної діяльності.

Питання:

1. Для досягнення найбільшого ефекту від здійснення інвестиційної діяльності на які необхідно зважати фактори, що притаманні нашій економіці.
2. Якщо ці фактори не враховуються при управлінні інвестиційною діяльністю, до яких негативних результатів це може привести.
3. Що є основним збуджувальним мотивом інвестицій?

Завдання 9
Знайдіть правильну відповідь

1. Головна мета інвестування:

- а) одержання максимального прибутку та соціального ефекту;
- б) одержання прибутку.

2. Прибуток, амортизація, виручка від ліквідації основних засобів, страхові відшкодування за основні засоби:

- а) власні джерела капіталу;
- б) залучені джерела капіталу.

3. Всі види майнових і інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкт підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (доход) або досягається соціальний ефект:

- а) капітальні вкладення;
- б) інвестиція.

4. Вкладення коштів у конкретний проект довгострокового використання – це інвестиції:

- а) реальні;
- б) фінансові.

5. З економічної точки зору вкладення в людський фактор не відрізняються від вкладень на придбання основних фондів, оскільки обидва названі види витрат:

- а) здійснюються з метою їх багаторазового відшкодування в перспективі завдяки зростаючим доходам, зумовленим підвищенням продуктивності праці;
- б) не здійснюються з метою їх багаторазового відшкодування в перспективі завдяки зростаючим доходам.

6. Додаткові вкладення у вигляді основних і оборотних фондів у процесі господарської діяльності:

- а) інвестиція;
- б) інвестиційний процес.

7. До яких джерел інвестиційного капіталу відносяться комерційні та банківські позики:

а) позичкові;

б) власні.

8. Фінансування для обґрунтування майбутнього проекту:

а) нетто-інвестиції;

б) реінвестиції.

9. Реінвестиції:

а) повторне вкладення капіталу;

б) початкове вкладення капіталу.

10. Портфельний інвестор:

а) суб'єкт інвестиційної діяльності який вкладає свій капітал в різні об'єкти інвестування виключно з метою отримання інвестиційного прибутку;

б) суб'єкт підприємницької діяльності, що має на меті придбання контрольного пакету акцій для забезпечення реального управління підприємством у відповідності з власною концепцією його стратегічного розвитку.

11. Вкладення капіталу в розробку проектів і купівлю акцій, облігацій – це є інвестиції:

а) нематеріальні;

б) фінансові.

12. Сума вкладень, що складається з прямих початкових вкладень і повторних вкладень є:

а) нетто-інвестиції;

б) бруто-інвестиції.

13. Суб'єкт підприємницької діяльності, що має на меті придбання контрольного пакету акцій для забезпечення реального управління підприємством у відповідності з власною концепцією його стратегічного розвитку:

а) стратегічний інвестор;

б) портфельний інвестор;

14. Інновації – це вкладення у нововведення:

а) так;

б) ні.

15. Інтелектуальні інвестиції – це вкладання в об’єкти інтелектуальної власності, що впливають з авторського права, винахідницького і патентового права, права на промислові зразки і корисні моделі:

а) так;

б) ні.

16. Інвестиційна діяльність - сукупність практичних дій щодо реалізації інвестицій:

а) так;

б) ні.

17. Прямі інвестиції передбачають безпосередню участь інвестора у виборі об’єктів інвестування та вкладання коштів:

а) так;

б) ні.

18. Процес управління всіма аспектами інвестиційної діяльності підприємства:

а) інвестиційний менеджмент;

б) інвестиційна діяльність.

19. Всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об’єкт підприємницької та інші види діяльності, в результаті якої створюється прибуток або досягається соціальний ефект:

а) інвестиція;

б) податкова політика.

20. Банки, біржі, пенсійні фонди, страхові компанії, інвестиційні фонди, інженерно консультативні фірми, суд, арбітраж:

а) інфраструктура інвестиційного ринку;

б) суб’єкти інвестиційного ринку.

21. Що відноситься до об’єктів інвестиційного ринку:

а) інвестиційні фонди, інвестиційні біржі;

б) ліцензії, патенти.

22. Складові ринку інвестиційних товарів:

а) іпотечний ринок, ринок інтелектуальних цінностей, підрядний ринок, ринок робочої сили;

б) ринок інтелектуальних цінностей, ринок робочої сили, ринок капіталів.

23. Складові інвестиційного ринку:

а) ринок інвестиційних товарів та ринок фінансових ресурсів;

б) ринок інвестиційних товарів та ринок капіталів.

24. Амортизаційний фонд; реінвестований прибуток; грошові надходження держави та місцевих бюджетів; збереження населення, що надаються у розпорядження фінансовим посередникам для інвестування в реальний сектор економіки:

а) головні внутрішні джерела фінансування інвестицій (для національної економіки);

б) головні позичкові джерела фінансування інвестицій (для національної економіки).

25. Комплекс заходів і дій фізичних та юридичних осіб, які вкладають свої кошти в матеріальній та іншій формі з метою отримання прибутку:

а) інвестиційний менеджмент;

б) інвестиційна діяльність.

26. Обирає об'єкти інвестування по критерію максимізації поточного інвестиційного доходу, не беручи до уваги великий рівень ризику:

а) агресивний інвестор;

б) стратегічний інвестор.

27. Вкладання коштів (фінансування) у конкретний проект довгострокового використання, тобто у засоби виробництва:

а) реальні інвестиції;

б) фінансові інвестиції.

28. Майно в різних формах, на яке витрачено інвестиції та яке використовується для отримання прибутку:

а) об'єкт інвестиційної діяльності;

б) суб'єкт інвестиційної діяльності.

29. Валюта і аналогічні цінності; рухоме і нерухоме майно; цінні папери; будь які права інтелектуальної власності, що мають вартість; права користування землею, водою, ресурсами, будівлями, спорудами; сукупність технічних, технологічних, комерційних та інших знань, оформлених у вигляді технічної документації, навиків і виробничого досвіду, необхідних для організації того чи іншого виду виробництва, але не запатентованих (ноу-хау):

- а) майнові та інтелектуальні цінності, що вкладаються у підприємницьку діяльність в результаті якої створюється прибуток (доход) або досягається соціальний ефект;
- б) конкурентоспроможна продукція високої якості та попиту що вкладається у підприємницьку діяльність.

30. Кредитний ринок входить в систему ринка інвестиційних товарів:

- а) ні;
- б) так.

31. Процес вилучення раніше інвестованого капіталу з інвестиційного обороту без послідуячого його використання в інвестиційних цілях:

- а) дезінвестиції;
- б) реінвестиції.

32. Кошти, одержані у формі доходу від початкових інвестиційних операцій, які діють шляхом зв'язування знову одержаних коштів, направляючи їх на купівлю або виготовлення нових засобів виробництва, щоб підтримати склад основних фондів підприємства:

- а) дезінвестиції;
- б) реінвестиції.

33. Обирає об'єкти інвестування по критерію мінімізації рівня інвестиційних ризиків, не звертає уваги на низький рівень очікуваного ним інвестиційного прибутку, піклується про забезпечення безпечності інвестицій:

- а) консервативний інвестор;
- б) поміркований інвестор.

34. Прибуток – фінансовий ресурс, що використовується як на споживання (на заходи соціального розвитку (крім інвестицій) та матеріальне заохочення) так і на нагромадження (повністю на розвиток виробництва – на інвестування):

а) так;

б) ні.

35. До власних джерел фінансування інвестицій відносять: прибуток, амортизацію, грошові надходження від реалізації вибракерованої худоби з основного стада, виручка від ліквідації основних засобів, страхові відшкодування за основні засоби, що вибули внаслідок стихійного лиха:

а) так;

б) ні.

36. Для економічного відшкодування фізичного і морального спрацювання основних фондів частина їх вартості включається у витрати на виробництво продукції впродовж всього строку функціонування основних фондів:

а) ці витрати встановлені у вигляді амортизаційних відрахувань, що проводяться за затвердженими нормами амортизації;

б) ці витрати встановлені у вигляді норми прибутку на функціонування основних виробничих фондів.

37. Основні та оборотні кошти, цінні папери, науково-технічна продукція, інтелектуальні цінності, майнові права:

а) об'єкти інвестиційної діяльності;

б) суб'єкти інвестиційної діяльності.

38. Процес впровадження наукової ідеї у виробництво, яка здатна суттєво збільшувати дохід інвестора:

а) інновація;

б) дезінвестиція.

Тема 2

Інвестиційний проект

Завдання 1

Питання:

1. До яких різновидів проектів відносять міждержавні, міжнародні, національні, міжрегіональні, міжгалузеві, галузеві, корпоративні, відомчі інвестиційні проекти?
2. Яка тривалість короткотермінового інвестиційного проекту?
3. Чи мають більшість проектів витратний характер?
4. Від яких ознак насамперед залежить величина інвестицій, які необхідно для здійснення бізнес-проекту?
5. Що розуміється під інноваційними проектами?

Підберіть до кожного терміна в правому стовпчику визначення з лівого

1. Основи класифікації бізнес – проектів

Термін	Визначення
1. Тип проекту	а) за складом і структурою проекту та його предметною галуззю
2. Клас проекту	б) за основними сферами діяльності, в яких здійснюється проект
3. Масштаб проекту	в) за терміном здійснення проекту
4. Тривалість проекту	г) за розмірами самого проекту, кількістю учасників та ступенем впливу на зовнішнє середовище
5. Складність проекту	д) за ступенем фінансової і технічної складності
6. Вид проекту	є) за характером предметної галузі проекту

2. Основні різновиди проектів

Термін	Визначення
1. Тип проекту	а) монопроект, мультипроект, мегапроект
2. Клас проекту	б) технічний, організаційний, економічний, соціальний, змішаний
3. Масштаб	в) інноваційний та організаційний, науково – дослідний, навчально–освітній, змішаний
4. За тривалістю	г) дрібний, середній, великий, дуже великий, проект одного підприємства
5. Вид	д) короткотерміновий, середньо термінові, довготермінові

Завдання 2

Аналіз соціальних аспектів проекту

Проект реального інвестування орієнтований насамперед на фінансові результати. Але він здійснюється за участю людей і так чи інакше впливає на тих, хто безпосередньо працює над проектом; тих, хто користується продукцією чи послугами проекту; тих, хто мешкає в регіоні, де реалізується проект. Позитивна оцінка соціального аспекту проекту означає, що проект може мати сприятливе зовнішнє середовище для своєї реалізації.

Здійснюючи соціальний аналіз проекту, необхідно враховувати, що для більшості проектів основним є аналіз впливу проекту на рівень життя залученого персоналу і оцінка його екологічної безпеки. На підвищення рівня життя населення країни реально здатні вплинути лише масштабні, стратегічні проекти.

Знайдіть правильну відповідь.

1. Соціально прийнятна стратегія проекту:

а) не суперечить інтересам населення регіону і країни (при відповідному масштабі проекту) і сприяє додатковому якісному задоволенню соціально-культурних потреб;

б) суперечить інтересам населення регіону і країни (при відповідному масштабі проекту) і сприяє додатковому якісному задоволенню соціально-культурних потреб.

2. Додаткові витрати проекту на формування сприятливого соціального середовища ефективніші, ніж додаткові витрати на врегулювання зовнішніх конфліктів проекту з населенням, що виникли через неврахування соціального впливу проекту на зовнішнє середовище:

а) так;

б) ні.

Завдання 3

Дайте відповіді на запитання

№ 1

1. Звужене трактування поняття інвестицій?
2. Розширене трактування поняття інвестицій?

3. Трактування інвестицій в економічній літературі Заходу?
4. Трактування інвестицій згідно Закону України?
5. Чому економічна природа інвестицій дещо інша, ніж капітальних вкладень?
6. Яка різниця між прямими і непрямими інвестиціями?
7. Які фактори впливають на обсяг інвестицій?
8. Головні джерела фінансових ресурсів інвестування.
9. Державна інвестиційна політика.
10. Суб'єкти інвестиційного ринку.

№ 2

1. Що означає просте і розширене відтворення основних фондів?
2. Визначення основних та оборотних фондів?
3. Залучувані джерела інвестиційного капіталу.
4. Як називають особу, яка є ініціатором проекту вкладень? Особу, що фінансує проект?
5. Фінансові інвестиції.
6. Що відноситься до власних джерел інвестування?
7. Що розуміється під поняттям меркантильні інвестиції?
8. Інвестиційний цикл.
9. Об'єкти інвестиційного ринку.
10. Головні внутрішні джерела фінансування інвестицій для національної економіки.

№ 3

1. Об'єкти інвестиційної діяльності.
2. Система інвестиційного менеджменту.
3. Реальні інвестиції.
4. Інноваційна політика.
5. Стратегічний інвестор.
6. Джерела інвестиційного капіталу.
7. Амортизація.
8. Які фактори мають суттєвий вплив на інвестиційний клімат держави ?
9. Інвестиційний проект.
- 10.Схема інвестиційного ринку.

№ 4

1. Інновації.
2. Інтелектуальні інвестиції.
3. Дезинвестиції.
4. Нетто – інвестиції.
5. Екстенсивні інвестиції.
6. Індивідуальний інвестор.

7. Позичкові джерела інвестиційного капіталу.
8. Учасники інвестиційної діяльності.
9. Інфраструктура інвестиційного ринку.
10. Власні джерела інвестиційного капіталу.

№ 5

1. Реінвестиції.
2. Брутто-інвестиції.
3. Непрямі інвестиції.
4. Портфельний та інституціональний інвестор.
5. Завдання інвестиційного менеджменту.
6. Інвестиційний менеджмент.
7. Державне регулювання інвестиційного процесу .
8. Основні різновиди інвестиційних проектів.
9. Фактори впливу на інвестиційний клімат держави.
10. Інвестиційний клімат.

Тема 3

Суб'єкти інвестиційної діяльності

Завдання 1

Держава як суб'єкт інвестування

Відповідно до світового досвіду існують такі методи державного стимулювання інвестиційної діяльності

Форми		Методи	
1	Податкове стимулювання	А	Надання земельних ділянок у безоплатне користування або за пільговими цінами, надання необхідних приміщень у безоплатне користування або за пільговими цінами
2	Фінансове стимулювання	Б	Прискорена амортизація, пільгові кредити, інвестиційні гарантії, безвідсоткові кредити
3	Інфраструктурне забезпечення	В	Зниження ставки податку, інвестиційна податкова знижка, відміна податків на реінвестування, податкові угоди з іншими країнами, податкові кредити
4	Стимулювання конкретних інвестиційних проектів	Г	Цільове фінансування ресурсо- і природозберігаючого обладнання; цільове фінансування проектів, зорієнтованих на підвищення кваліфікації, перепідготовку кадрів, поліпшення умов праці, сприяння у проведенні техніко-економічного

Підберіть до кожного терміна в лівому стовпчику визначення з правого

Державне регулювання інвестиційного процесу – система важелів державного впливу на ділову інвестиційну активність фізичних та юридичних осіб з метою забезпечення оптимального рівня інвестування згідно з державними пріоритетами.

Прямі важелі – політика державних інвестицій (фінансування з державних і місцевих бюджетів).

Непрямі важелі – основні (амортизаційна, податкова, кредитна, цінова політика; експертиза інвестиційних проектів, законодавчо забезпечення прав інвесторів) та додаткові (інноваційна, зовнішньоекономічна політика; індикативне планування, сприяння реформам, заходи щодо залучення іноземних інвестицій).

Співвідношення між прямими і непрямими формами впливу держави на інвестиційну діяльність визначається типом економічної системи. Економічна система включає форми власності, форми організації виробництва, господарювання, управління і регулювання економіки.

Держава втручається в інвестиційні процеси у країнах з різним рівнем ринкових відносин незалежно від форм власності інвестора. В економічній науці існують два протилежних підходи до участі держави в регулюванні економічних (у тому числі інвестиційних) процесів: класична й кейнсіанська теорії. З точки зору класиків, ринковий механізм автоматично забезпечує рівність попиту і пропозиції, і тим самим усуває тривалі порушення в економіці, в тому числі такі явища, як спад виробництва, інфляція, безробіття. Держава дає максимальну свободу інвесторам, при цьому вона впливає на інвестиційний процес через макроекономічні регулятори: податкову, амортизаційну, кредитну політику, систему санкцій і субсидій. На відміну від класичної теорії, англійський економіст Джон Мейнард Кейнс обґрунтував об'єктивну необхідність і практичне значення державного регулювання ринкової економіки. Таким чином, держава бере на себе якомога більше функцій інвестора

(концентрація капіталу, забезпечення проектно-кошторисної документації, розподіл доходів від інвестицій).

Регулювання інвестиційного процесу в державі з ринкової економікою здійснюється через державну інвестиційну політику (визначає та підтримує пріоритетні напрями розвитку економіки), через індикативне планування певних показників і встановлення нормативів регулювання інвестиційного процесу, шляхом забезпечення належного функціонування договірно-правової системи, через порядок надання дозволу на виконання будівельних робіт.

Мета державного регулювання інвестиційного процесу – створення сприятливого інвестиційного клімату та активізація інвестування.

Державна інвестиційна політика – діяльність держави, спрямована на створення сприятливих нормативно-правових і господарських умов для інвестування в основний капітал, підтримка стійкої кон'юнктури на ринках капіталу та інвестиційних ресурсів.

Питання:

Як класифікують перелічені вище форми впливу держави на інвестиційну діяльність?

Що визначає співвідношення між ними?

Що визначає інвестиційна політика держави ?

Що розуміється під поняттям «інвестиційний клімат держави»?

Охарактеризуйте сучасний інвестиційний клімат в Україні.

Які фактори мають суттєвий вплив на інвестиційний клімат держави?

Завдання 2

Індивідуальні та інституційні інвестори

Дайте відповіді на питання

1. Згідно із законодавством України індивідуальними суб'єктами інвестиційного ринку можуть бути фізичні особи?
2. Що являє собою холдингова компанія?
3. Як називається головна компанія будь якої фінансової імперії, монополії, що володіє контрольним пакетом акцій дочірніх підприємств і спеціалізується на

управлінні цією імперією, яку утворюють ці підприємства разом зі своїми дочірніми фірмами?

4. Який інституційний інвестор здійснює інвестування з метою зміцнити у довгостроковій перспективі становище своєї імперії, можливо, відмовившись при цьому навіть від значних прибутків?

5. Що являє собою фінансова група?

6. Як називається об'єднання підприємств, пов'язаних в єдине ціле системою взаємної участі?

7. Чим відрізняється фінансова група від холдингу?

8. Чи має фінансова група головну фірму, яка спеціалізується на управлінні?

9. Що являє собою фінансова компанія?

10. Чим відрізняється фінансова компанія від холдингової?

11. Визначення поняття «інвестиційна компанія».

12. За якими ознаками можна класифікувати інвестиційні компанії?

13. Як називається інвестиційна фірма, що управляє капіталом вкладників за їх довіреністю?

14. Як називається компанія, що формує свій капітал шляхом випуску та продажу акцій?

15. Від чого залежить спеціалізація інвестиційної компанії?

16. Якщо інвестиційна компанія має лише один портфель інвестицій, то вона являє собою...?

17. Які існують типи інвестиційного фонду?

Завдання 3

1. Згідно із законодавством України індивідуальними суб'єктами інвестиційного ринку можуть бути фізичні особи:

а) так;

б) ні.

2. Холдинг може здійснювати інвестування з метою зміцнити у довгостроковій перспективі становище своєї фінансової імперії, монополії, можливо відмовившись при цьому навіть від значних прибутків:

- а) так, цілком природно;
- б) ні, це економічно не вигідно.

3. Як називається головна компанія будь якої фінансової імперії, монополії, що володіє контрольним пакетом акцій дочірніх підприємств і спеціалізується на управлінні цією імперією, яку утворюють ці підприємства разом зі своїми дочірніми фірмами:

- а) холдингова компанія;
- б) фінансова група.

4. Не має головної фірми, яка спеціалізується на управлінні:

- а) холдингова компанія;
- б) фінансова група.

5. Чим відрізняється фінансова група від холдингу:

- а) не має головної фірми, що спеціалізується на управлінні;
- б) має головну фірму, що спеціалізується на управлінні.

6. Яка корпорація не здійснює диверсифікації вкладень та фінансує обране за певним критерієм досить вузьке коло інших корпорацій:

- а) фінансова компанія;
- б) страхові фонди та холдинги.

7. Чим відрізняється фінансова компанія від холдингової:

- а) не володіє контрольним пакетом акцій корпорацій, що нею фінансуються;
- б) володіє контрольним пакетом акцій корпорацій, що нею фінансуються.

8. Традиційно під інвестиційною компанією розуміють:

- а) інвестиційне акціонерне товариство (формує свій капітал шляхом випуску та продажу акцій);
- б) страховий фонд, який управляє капіталом вкладників за їх довіреністю.

9. «Інвестиційна компанія» (у вузькому розумінні):

а) компанія, що формує свій капітал за рахунок внесків дрібних інвесторів на загальних підставах і не займається страховою чи будь-якою іншою діяльністю. Вкладання у цінні папери для неї єдиний вид діяльності;

б) компанія, що формує свій капітал за рахунок внесків значних інвесторів на загальних підставах і займається страховою чи будь-якою іншою діяльністю. Вкладання у цінні папери для неї не єдиний вид діяльності.

10. Можна класифікувати за такими ознаками: юридичною формою, спеціалізацією вкладень, ступенем свободи менеджерів у прийнятті рішень:

а) інвестиційні компанії;

б) інвестиційно-інноваційні проекти.

11. Як називається об'єднання підприємств, пов'язаних в єдине ціле системою взаємної участі:

а) фінансова група;

б) інвестиційні дилери.

12. Інвестиційна фірма, яка управляє капіталом вкладників за їх довіреністю називається:

а) трастом;

б) інвестиційне акціонерне товариство.

13. Чи може інвестиційна компанія вкладати капітал у різні види цінних паперів чи надавати перевагу вкладенням їх в окремий вид таких паперів:

а) так;

б) ні.

14. Чи може бути в інвестиційній компанії така ситуація: менеджери мають широку свободу дій стосовно інвестицій або менеджери мають обмежену свободу дій:

а) так;

б) ні.

15. Якщо інвестиційна компанія має лише один портфель інвестицій то вона являю собою:

а) інвестиційний фонд;

б) холдингова компанія.

Тема 4

Керівництво інвестиційним портфелем підприємства

Завдання 1

Знайдіть правильну відповідь

1. Сукупність інвестиційних інструментів, які забезпечують здійснення стратегії розвитку підприємства, отримання додаткового прибутку, диверсифікацію вкладень капіталу; цілеспрямовано сформована сукупність об'єктів реального та фінансового інвестування для здійснення інвестиційної діяльності відповідно до обраної стратегії:

а) інвестиційний портфель;

б) інвестиційний клімат.

2. Головною метою формування інвестиційного портфеля є:

а) реалізація політики фінансового інвестування шляхом підбору найбільш прибуткових та безпечних фінансових інструментів: забезпечення високого рівня інвестиційного прибутку в поточному періоді; забезпечення високих темпів приросту інвестованого капіталу на тривалу перспективу; мінімізація інвестиційних ризиків; забезпечення необхідної ліквідності інвестиційного портфеля;

б) реалізація політики фінансового інвестування шляхом підбору найбільш прибуткових та ризикових фінансових інструментів: забезпечення високого рівня інвестиційного прибутку в поточному періоді; забезпечення високих темпів приросту інвестованого капіталу на тривалу перспективу; забезпечення необхідної ліквідності інвестиційного портфеля.

3. Сформований за критерієм максимізації рівня інвестиційного прибутку в поточному періоді незалежно від темпів росту інвестованого капіталу на тривалу перспективу:

а) портфель доходу;

б) портфель росту.

4. Сформований за критерієм максимізації темпів приросту інвестованого капіталу на тривалу перспективу незалежно від рівня прибутку в поточному періоді. Портфель орієнтований на забезпечення високих темпів зростання ринкової вартості підприємства:

- а) портфель доходу;
- б) портфель росту.

5. Формується за критерієм масимізації поточного доходу чи приросту інвестованого капіталу незалежно від рівня інвестиційного ризику. Дозволяє отримати максимальну норму інвестиційного прибутку на вкладений капітал, супроводжується максимальним рівнем інвестиційного ризику:

- а) агресивний;
- б) спекулятивний;
- в) портфель рентабельності.

6. Загальний рівень портфельного ризику та норма інвестиційного прибутку наближаються до середньоринкового:

- а) портфель доходу;
- б) поміркований (компромісний).

7. Формується найбільш поміркованими інвесторами, практично виключає використання фінансових інструментів, де рівень інвестиційного ризику перевищує середньоринковий:

- а) консервативний;
- б) компромісний.

8. Інвестиційний портфель – сукупність інвестиційних інструментів, які забезпечують здійснення стратегії розвитку підприємства, отримання додаткового прибутку, диверсифікацію вкладень капіталу; цілеспрямовано сформована сукупність об'єктів реального та фінансового інвестування для здійснення інвестиційної діяльності відповідно до обраної стратегії:

- а) ні;
- б) так.

9. Більшість інвесторів обирають для здійснення інвестування більше одного фінансового інструменту:

а) так;

б) ні.

10. Структуру портфеля формують в залежності від того, яку основну мету перед собою має інвестор – доходність, безпечність або приріст капіталу:

а) так⁴

б) ні.

11. Фінансовим менеджерам необхідно орієнтуватися на формування збалансованого по ризику та доходу портфеля:

а) так;

б) ні.

12. Фундаментальний аналіз базується на уявленні, що поведінка курсу цінних паперів є наслідком та віддзеркаленням стану справ в корпораціях емітентах:

а) так;

б) ні.

13. При фундаментальному аналізі головну увагу приділяють аналізу фінансової звітності, що публікують відкриті акціонерні товариства та порівнянню результатів за декілька років:

а) так;

б) ні.

14. Традиційний технічний аналіз базується на тому, що вся інформація яка може бути корисна для прийняття рішення є в історії ринку, в русі курсів цінних паперів:

а) так;

б) ні.

15. Головний інструмент традиційного технічного аналізу – складання графіків цін за днями біржової торгівлі та їх використання для прогнозування майбутніх цін:

а) так;

б) ні.

16. Графічний аналіз виконують, як правило, не по окремій корпорації, а для з'ясування тенденцій ринку в цілому або окремих його секторів (промисловості, транспорту...) та спостереження за кривими, що відображають динаміку цін та обсягів продаж у минулому. Це дозволяє спрогнозувати поведінку цін та надати рекомендації щодо вкладення коштів в цінні папери:

а) ні;

б) так.

17. Складність управління портфелем полягає в тому, що всі методи та моделі, що застосовуються, приблизні, тому їх використання не завжди веде до позитивного результату:

а) так;

б) ні.

18. Цінні папери купують в основному з метою отримання додаткових прибутків у вигляді дивідендів, процентів:

а) активне управління;

б) пасивне управління.

19. Можливість отримання доходу за рахунок постійних операцій купівлі-продажу цінних паперів, за рахунок зміни структури портфеля:

а) активне управління;

б) пасивне управління.

Тема 5

Інвестиції у виробничий капітал

Інвестування засобів виробництва, тобто вкладання коштів у виробничий капітал (основний і оборотний) – це найважливіший напрям розвитку економіки. Реальні інвестиції поділяються на кілька структурних видів і реалізуються у формі матеріальних активів та інтелектуальної власності.

Інвестиції в основний капітал забезпечують приріст матеріальних активів, збільшення виробничих фондів, амортизація яких, у свою чергу, є джерелом подальшого розвитку виробництва. Інвестування оборотного капіталу необхідне

для відтворювальних процесів у виробництві, сприяє його розширенню та збільшенню доходу.

Завдання 1

Реальні інвестиції

Дайте відповіді на питання:

1. Реальні інвестиції це вкладання коштів переважно в матеріальні активи?
2. Мають такі ознаки: значні фінансові витрати; віддача від цих вкладень може бути отримана через кілька років; у прогнозуванні результатів інвестицій обов'язково присутні елементи ризику та невизначеності; призначені для оновлення устаткування, розширення виробничих можливостей чи для інших дій, що безпосередньо пов'язані з підвищенням спроможності підприємства досягати своїх стратегічних чи оперативних (тактичних) цілей; впливають на всі аспекти діяльності підприємства:
  - а) фінансові інвестиції;
  - б) бруто-інвестиції;
  - в) реальні інвестиції.
3. Валові інвестиції є різновидом реальних інвестицій?
4. Чисті інвестиції (ЧІ) менше валових інвестицій (ВІ) на величину коштів, що спрямовується з фонду відшкодування у вигляді амортизаційних відрахувань (А), т.б. $ВІ - А = ЧІ$?
5. Процес прийняття і втілення рішень щодо довгострокового, ризикового вкладення значних коштів у матеріальні і нематеріальні активи підприємства, призначені для оновлення устаткування, розширення виробничих можливостей:
  - а) реальні інвестиції; б) фінансові інвестиції.
6. Чому реальні інвестиції завжди вважалися надійним розміщенням капіталу і захистом від інфляції?
7. Чому економічна природа інвестицій дещо інша, ніж капіталовкладень?
8. Які існують види реальних інвестицій?
9. Які показники, що характеризують інвестиції у виробничі фонди застосовують у міжнародній практиці?

а) обсяг інвестицій, норма інвестицій, коефіцієнт приросту капіталоемкості, показник нагромадження;

б) обсяг інвестицій; норма основних фондів, коефіцієнт дисконтування.

10. Загальний обсяг інвестованих коштів у певний період, спрямованих на відтворення: нове будівництво, реконструкцію, розширення, технічне переобладнання і приріст товарно-матеріальних запасів:

а) валові інвестиції; б) нетто-інвестиції.

Завдання 2

Основні форми реальних інвестицій

Знайдіть помилку

Матеріальні активи	Інтелектуальна власність
Оновлення	Розширення
Підтримка діючого виробництва	Технічне переобладнання
Модернізація	Приріст товарно-матеріальних запасів
Реконструкція	Перепрофілювання
Освіта	Знання, навички, інформація, дослідні зразки
Професіоналізм	Моделі, ноу-хау, патенти, ліцензії
Набутий досвід	Санація
Ліквідація	Гудвіл
Нове будівництво	Права користування майном, природними ресурсами, права на товарні знаки

Питання:

1. Чи можна вважати права на інтелектуальну власність гарантією для одержання матеріальних надходжень?
2. Що розуміється під «санацією»?
3. Як можна назвати умовну вартість ділових зв'язків підприємства, а також накопичену вартість нематеріальних активів?
4. Сукупність технічних, технологічних, комерційних та інших знань, оформлених у вигляді технічної документації, навиків та виробничого досвіду, необхідних для організації того чи іншого виду виробництва, але не запатентованих:

а) ноу-хау;

б) гудвіл.

5. Економічність, секретність та історичність це основні риси:

а) ноу-хау;

б) гудвіл.

6. Історичність ноу-хау полягає у тому, що воно вбирає у себе технічні досягнення і економічність як результат тривалого досвіду:

а) ні;

б) так.

7. Результат самих дорогих досліджень, якщо він не економічний, не підпадає під поняття ноу-хау:

а) ні;

б) так.

8. Дещо може бути визнано ноу-хау тільки за можливості забезпечення секретності:

а) ні;

б) так.

9. Документ (свідоцтво), що видається винахідникові і засвідчує його право авторство та виключне право на використання винаходу:

а) ноу-хау;

б) патент.

10. Придбання патентів і ноу-хау здійснюється на основі ліцензійних угод:

а) ні;

б) так.

11. Немонетарний актив, що утримується підприємством з метою використання більше одного року для виробництва, торгівлі, в адміністративних цілях чи надання в оренду іншим особам:

а) нематеріальний актив;

б) матеріальний актив.

12. Права користування майном, природними ресурсами, права на товарні знаки і торгові марки, інші об'єкти промислової власності:

- а) нематеріальний актив;
- б) матеріальний актив.

13. Продаж ліцензії на технологію або товарний знак фірми, що має високий імідж на ринку, за умови збереження покупцем приписаних продавцем ліцензії стандартів якості виробництва продукції і послуг у процесі її реалізації:

- а) одна з форм ліцензійної угоди - франчайзинг;
- б) ноу-хау.

14. Франчайзинг – форма інноваційних інвестицій, що використовується підприємством, як правило, на ранніх стадіях свого розвитку (особливо малими підприємствами):

- а) ні;
- б) так.

Завдання 3

Матеріальні активи реальних інвестицій

Знайти вірну відповідь

1. Інвестиційна операція, що пов'язана з заміною або доповненням існуючого парку обладнання окремими новими їх видами без зміни загальної схеми технологічного процесу (така форма інвестування пов'язана в основному з процесом простого відтворення активної частини основних виробничих фондів):

- а) оновлення;
- б) підтримка діючого виробництва.

2. Інвестиційна операція, що забезпечує безперервний виробничий процес:

- а) оновлення;
- б) підтримка діючого виробництва.

3. Удосконалення і приведення активної частини основного виробничого капіталу у відповідність до сучасного рівня здійснення технологічних процесів; здійснюється шляхом конструктивних змін основного парку машин, механізмів і обладнання, які використовує підприємство у процесі виробничої діяльності:

а) модернізація;

б) реконструкція.

4. Реконструкція пов'язана з удосконаленням виробництва і підвищенням його техніко-економічного рівня на основі досягнень НТП і здійснюється за комплексним проектом реконструкції підприємства в цілому:

а) так;

б) ні.

5. Її метою є збільшення виробничих потужностей, поліпшення якості та зміна номенклатури продукції переважно без збільшення кількості працівників з одночасним поліпшенням умов їх праці та охорони довкілля:

а) реконструкція;

б) нове будівництво.

6. Інвестиційна операція, що пов'язана з будівництвом другої та наступних черг будівництва, додаткових виробничих комплексів і виробництв на підприємстві, додаткових нових допоміжних та обслуговуючих виробництв на території діючого підприємства, збільшенням пропускнуої спроможності діючих виробництв і господарств:

а) розширення;

б) реконструкція.

7. Комплекс заходів із підвищення техніко-економічного рівня окремих виробництв, цехів, ділянок на основі впровадження сучасних техніки і технологій, механізації, автоматизації виробничого процесу, заміни фізично спрацьованого і морально застарілого обладнання продуктивнішим:

а) технічне переобладнання;

б) оновлення.

8. Метою технічного переобладнання є інтенсифікація виробництва, збільшення виробничих потужностей, поліпшення якості продукції, зниження собівартості, економія матеріальних і паливно-енергетичних ресурсів:

а) так;

б) ні.

9. Приріст товарно-матеріальних запасів пов'язаний з розширенням обсягу оборотних активів підприємства:

а) так;

б) ні.

10. Будь яке розширення виробничого потенціалу визначає можливість випуску додаткового обсягу продукції, однак ця можливість може бути реалізована тільки при відповідному розширенні обсягу використання оборотних активів певних видів (запасів сировини, матеріалів, напівфабрикатів):

а) ні;

б) так.

11. Інвестиційна операція, що забезпечує повну зміну виробничого процесу і технології для випуску нової продукції:

а) модернізація;

б) реперофільювання.

12. Оздоровлення фінансового стану підприємства через систему фінансово-економічних, виробничо-технічних, організаційних та соціальних заходів для попередження його банкрутства чи підвищення конкурентоспроможності:

а) санація;

б) реконструкція.

13. Санація зазвичай здійснюється через структурну перебудову виробництва, це можуть бути такі заходи: зміна номенклатури продукції; подрібнення підприємства; зміна ринків збуту; злиття підприємства, що є на грані банкрутства, з більш міцним; випуск нових акцій та облігацій з метою мобілізації капіталу:

а) так;

б) ні.

14. Припинення господарської діяльності підприємства після продажу всіх його активів, погашення фінансових зобов'язань і розподілу залишку коштів між засновниками (акціонерами):

а) ліквідація;

б) санація.

15. Ліквідація може проводитися добровільно (за рішенням засновників чи акціонерів) або примусово (рішенням арбітражного суду за позовом кредиторів щодо визнання підприємства банкрутом):

а) так;

б) ні.

16. Інвестиційна операція, що пов'язана з будівництвом підприємства (черги), будівлі, споруди на нових земельних ділянках (майданчиках) за первісним проектом, затвердженим у встановленому порядку:

а) нове будівництво;

б) розширення.

17. До нового будівництва належить: будівництво на тому самому або на новому майданчику підприємства такої самої або більшої потужності замість ліквідованого підприємства, подальшу експлуатацію якого визнано недоцільною, а також через необхідність, що виникла внаслідок виробничо-технічних або санітарно-технічних вимог; будівництво філій діючих підприємств або виробничих об'єднань, що здійснюється на нових земельних ділянках (майданчиках) за затвердженим у встановленому порядку окремим проектом:

а) ні;

б) так.

18. Матеріальна частина реальних інвестицій носить назву:

а) інтелектуальна власність;

б) капітальні вкладення.

Завдання 4

Капітальні інвестиції

Капітальні інвестиції – інвестиції у придбання або виготовлення власними силами для власного використання матеріальних та нематеріальних активів.

До інвестицій у матеріальні активи належать інвестиції у землю, існуючі будівлі та споруди, нові будівлі, споруди, об'єкти незавершеного будівництва,

машини, обладнання та інвентар, транспортні засоби, довгострокові біологічні активи та інші необоротні матеріальні активи, які були придбані або створені для власного використання, уключаючи витрати на капітальний ремонт, поліпшення, вдосконалення, реконструкцію, модернізацію.

До необоротних матеріальних активів належать: бібліотечні фонди; малоцінні необоротні матеріальні активи; тимчасові споруди (крім витрат на зведення таких споруд, які замовник уключає в обсяги інвестицій у капітальне будівництво та оплачує); інвентарна тара; активи, що призначені для прокату; витрати орендаря на поліпшення об'єкта операційної оренди; тощо.

До інвестицій у нематеріальні активи належать інвестиції у придбання або створення власними силами програмного забезпечення, баз даних, прав користування природними ресурсами, майном, прав на знаки для товарів і послуг, на об'єкти промислової власності, авторських та суміжних прав.

Інвестиції у придбання та створення власними силами необоротних нематеріальних активів: права користування природними ресурсами (надрами, іншими ресурсами природного середовища, геологічною та іншою інформацією про природне середовище); права користування майном (земельною ділянкою, будівлею); права на комерційні позначення (права на торгівельні марки, комерційні (фірмові) назви); права на об'єкти промислової власності (права на винаходи, патенти, ліцензії, промислові зразки, сорти рослин, породи тварин, ноу-хау тощо); авторські та суміжні з ними права; засоби програмного забезпечення та бази даних за умови використання їх понад один рік, у тому числі інвестиції у їх модернізацію або поліпшення; розважальні програми та оригінали літературних і художніх творів тощо.

Житлові будівлі – житлові будинки (будинки масової забудови, котеджі та будинки підвищеної комфортності, будинки садибного типу, будинки житлові готельного типу) та гуртожитки (житлові будинки для колективного проживання, включаючи будинки для людей похилого віку та інвалідів, студентів, дітей та інших соціальних груп, наприклад будинки для біженців, гуртожитки для робітників та службовців, гуртожитки для студентів та учнів

навчальних закладів, будинки дитини та сирітські будинки, притулки для бездомних).

Капітальний ремонт – витрати, пов’язані з поліпшенням об’єкта, що призводить до збільшення майбутніх економічних вигід, первинно очікуваних від використання об’єкта, на суму яких збільшується первісна вартість основних засобів (будівель, споруд, машин і обладнання, транспортних засобів).

Нежитлові будівлі – готелі, ресторани і подібні будівлі; будівлі офісні, торговельні; будівлі транспорту та засобів зв’язку; будівлі промислові та склади; будівлі для публічних виступів, закладів освітнього, медичного, оздоровчого призначення; будівлі нежитлові інші (будівлі сільськогосподарського призначення, для культової та релігійної діяльності, в’язниці, армійські казарми).

Таблиця 1

Капітальні інвестиції за видами активів (Миколаївська область), тис. грн

Види активів	Рік				
	2010	2011	2012	...	
Усього	4422164	4297794	4695998		
Інвестиції у матеріальні активи	4386613	4266655	4624921		
житлові будівлі	235882	249717	340574		
нежитлові будівлі	1535323	1108670	958847		
інженерні споруди	658547	855149	1582290		
машини, обладнання та інвентар	1378396	1432143	997087		
транспортні засоби	395252	469761	595049		
земля	45539	46888	20130		
довгострокові біологічні активи рослинництва та тваринництва	80302	60612	50975		
інші матеріальні активи	57372	43715	79969		
Інвестиції у нематеріальні активи	35551	31139	71077		
програмне забезпечення та бази даних	29805	24531	46389		
права на комерційні позначення, об’єкти промислової власності, авторські та	3283	4922	19658		

суміжні права, патенти, ліцензії, концесії тощо					
--	--	--	--	--	--

Інженерні споруди – це об’ємні, площинні або лінійні наземні, надземні або підземні будівельні системи, що складаються з несучих і в окремих випадках огорожувальних конструкцій і призначенні для виконання виробничих процесів різних видів, розміщення устаткування, матеріалів і виробів, для тимчасового перебування і перебування людей, транспортних засобів, вантажів, переміщення рідких і газоподібних продуктів.

Проаналізувати динаміку капітальних інвестицій та структурні зрушення видами активів, порівняти дані звітного року з попередніми, зробити висновки. За чинним законодавством всі інвестори незалежно від форм господарювання мають однакові права на здійснення інвестиційної діяльності: самостійно визначають цілі, напрямки, види та обсяги інвестування, залучають для реалізації їх на договірних засадах будь-яких учасників інвестиційної діяльності.

За даними таблиці 2 визначити структуру джерел фінансування капітальних інвестицій, проаналізувати структурні зрушення, порівняти дані звітного року з попередніми, зробити висновки.

Таблиця 2

Капітальні інвестиції за джерелами фінансування
(Миколаївська область), тис. грн

Види активів	Рік			
	2010	2011	2012	...
Усього	4422164	4297794	4695998	
Кошти державного бюджету	95793	139294	203373	
Кошти місцевих бюджетів	144546	167369	123159	
Власні кошти підприємств та організацій	3172579	2799548	2708767	
Кредити банків та інших позик	630248	817286	1140322	

Кошти іноземних інвесторів	121950	31923	1133	
Кошти населення на будівництво власних квартир	... ¹	57893	7027	
Кошти населення на індивідуальне житлове будівництво	181343	147689	259271	
інші джерела фінансування	... ¹	136792	252946	

¹ Інформація конфіденційна відповідно до Закону України "Про державну статистику".

Таблиця 3

Капітальні інвестиції (Миколаївська область)

за видами економічної діяльності, тис. грн

Вид діяльності	Роки				
	2010	2011	2012	.....	.....
Усього	4422164	4297794	4695998		
Сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних із ними послуг	429317	634217	485941		
Промисловість:	1342186	1275637	1723562		
<i>переробна</i>	1247847	772934	699451		
Будівництво	403709	406952	472062		
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	1168089	769547	622485		
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	714298	823391	836610		
Тимчасове розміщування й організація харчування	28774	8255	30004		
Інформація та телекомунікації	6905	10645	11451		
Фінансова та страхова діяльність	455	511	1194		
Операції з нерухомим майном	53819	41279	54484		
Професійна, наукова та технічна діяльність	24252	21771	23689		
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	16358	50893	11822		
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	147035	197561	336325		

Освіта	21845	16327	21014		
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	49658	23133	47258		
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	13342	12970	14866		
Надання інших видів послуг	1629	1379	2798		

Галузева структура – розподіл інвестицій за основними галузями економіки, вона вважається прогресивною, якщо: абсолютно і відносно збільшуються капітальні вкладення у розвиток провідних галузей (які сприяють НТП: машинобудування, хімічна промисловість, розвиток комп'ютерних технологій).

На основі даних таблиці 3 визначити галузеву структуру капітальних інвестицій, порівняти дані звітного року з попередніми, зробити висновки.

Завдання 5

Статична задача порівняння варіантів капітальних вкладень

Статична задача оцінки економічної ефективності капітальних вкладень полягає у прийнятті умови стабільності виробничих показників протягом усього терміну функціонування підприємства. Такими показниками є річні обсяги виробництва продукції та її реалізація, ціна, собівартість одиниці продукції, річний прибуток та ін.

Прийняття умови стабільності фактично означає вибір ефективного варіанта капіталовкладень за середньорічними показниками без урахування чинника часу і пов'язаних з ним змін.

Обмеженість фонду капіталовкладень зумовлює необхідність специфічних методів вибору найкращих варіантів, в основі яких лежить зіставлення приросту капітальних витрат, викликаного переходом на більш капіталомісткий варіант, і відповідної економії поточних витрат.

При цьому користуються правилом: із двох взаємозамінних варіантів ефективнішим буде більш капіталомісткий у тому разі, якщо забезпечуване ним відношення величини зниження поточних витрат (собівартості, C) до

додаткових капіталовкладень (K) за цим варіантом буде перевищувати відповідну норму прибутку (E_n).

Тобто більш капіталомісткий варіант буде вигіднішим, ніж варіант із більшими поточними витратами, якщо виконується нерівність $\frac{C_1 - C_2}{K_2 - K_1} > E_n$

Із цієї нерівності легко перейти до формули зведених (приведених) витрат $C_1 + E_n \cdot K_1 > C_2 + E_n \cdot K_2$, де кращим є варіант з мінімумом зведених (приведених) витрат. У загальному випадку $Z_i = C_i + E_n \cdot K_i$, де

Z_i – зведені (приведені витрати) (чи ціна виробництва) за i -м варіантом капіталовкладень.

Варіант оптимальний за критерієм мінімуму приведених витрат завжди вимагає меншого обсягу капіталовкладень, ніж варіант оптимальний за критерієм мінімуму поточних витрат.

Для остаточного розв'язання питань про доцільність того чи іншого варіанта капіталовкладень його необхідно перевірити на ефективність загалом.

Для цього визначають абсолютну (загальну) ефективність цього варіанта (E_a):

$$E_a = \frac{Ц - C}{K} = \frac{П}{K}$$

$Ц$ – ціна реалізації продукції, робіт чи послуг для виробництва яких здійснюється капіталовкладення; K – капіталовкладення; $П$ – прибуток; C – собівартість виробництва.

Варіант вважається доцільним, якщо виконується умова $E_a \geq E_n$

E_n – нормативний коефіцієнт, якій відповідає нормі прибутку.

Норма прибутку різна для різних галузей виробництва. Це пояснюється тим, що темпи технічного розвитку в різних галузях економіки суттєво різняться.

Підприємство розглядає два інвестиційних проекти. В задачах 1-4 визначити найбільш ефективний інвестиційний проект.

№ 1

Показник	млн грн	
	1	2
Обсяг реалізації продукції	24	24
Капітальні витрати	15	30
Собівартість продукції	19	15
Норма прибутку	0,15	0,15

№ 2

Показник	млн грн	
	1	2
Обсяг реалізації	27	27
Капітальні витрати	80	110
Собівартість продукції	19	15
Норма прибутку	0,15	0,15

№ 3

Показник	млн грн	
	1	2
Обсяг реалізації	30	30
Капітальні витрати	15	25
Собівартість продукції	19	15
Норма прибутку	0,15	0,15

№ 4

Показник	млн грн	
	1	2
Капіталовкладення	1600	2800
Річний прибуток від реалізації продукції	30	500
Нормативний коефіцієнт ефективності капіталовкладень	0,15	0,15

Завдання 6

Знайти вірну відповідь

1. Інвестиції оновлення, розширення, валові інвестиції є видами:
  - а) нематеріальних активів;
  - б) реальних інвестицій.

2. Інвестиції, які здійснюються за рахунок коштів фонду відтворення засобів праці, що були спожиті у виробничому циклі:
  - а) інвестиції оновлення;
  - б) інвестиції розширення
3. Процес прийняття і втілення рішень щодо довгострокового, ризикового вкладення значних коштів у матеріальні і нематеріальні активи підприємства, призначені для оновлення устаткування, розширення виробничих можливостей:
  - а) реальні інвестиції;
  - б) фінансові інвестиції.
4. Статична задача оцінки економічної ефективності капітальних вкладень полягає у прийнятті умови стабільності виробничих показників протягом усього терміну функціонування підприємства:
  - а) так;
  - б) ні.
5. Інвестиції оновлення та інвестиції розширення разом являють собою валові інвестиції:
  - а) так;
  - б) ні.
6. За рахунок фонду відновлення (формується нові виробничі фонди) здійснюються:
  - а) чисті інвестиції;
  - б) інвестиції оновлення.
7. З двох взаємозамінних варіантів ефективнішим буде більш капіталомісткий у тому разі, якщо забезпечуване ним відношення величини зниження поточних витрат (собівартості, C) до додаткових капіталовкладень (K) за цим варіантом буде перевищувати відповідну норму прибутку (E_n):
  - а) ні;
  - б) так.
8. Такі види активів присутні у матеріальних активах капітальних інвестицій: житлові будівлі, земля, довгострокові біологічні активи рослинництва:
  - а) так;
  - б) ні.
9. Загальний обсяг інвестованих коштів у певний період, спрямованих на відтворення – нове будівництво, реконструкція, розширення, технічне переобладнання і приріст ТМЗ:
  - а) валові інвестиції;
  - б) інвестиції оновлення.
10. Сукупність підприємств, установ і закладів, які забезпечують соціально-культурні та житлово-побутові умови населення з метою гарантування відтворення кваліфікованої робочої сили та стабілізації трудових колективів:
  - а) соціальна інфраструктура;
  - б) інвестиції у житлові будівлі.
11. Сукупність технічних, технологічних, комерційних та інших знань, оформлених у вигляді технічної документації, навиків та виробничого досвіду,

необхідних для організації того чи іншого виду виробництва, але не запатентованих:

- а) ноу-хау;
- б) гудвіл.

12. Споживається в одному виробничому циклі і його вартість повністю переноситься на вартість виготовленої продукції; не бере участь у створенні вартості; обслуговує тільки процес обігу товарів:

- а) оборотний капітал;
- б) основний капітал.

13. Результат самих дорогих досліджень, якщо він не економічний, не підпадає під поняття ноу-хау:

- а) ні;
- б) так.

14. $Ea = \frac{Ц - C}{K} = \frac{П}{K}$:

- а) абсолютна ефективність;
- б) зведені витрати.

15. Немонетарний актив, що утримується підприємством з метою використання більше одного року для виробництва, торгівлі, в адміністративних цілях чи надання в оренду іншим особам:

- а) нематеріальний актив;
- б) матеріальний актив.

16. Прийняття умови стабільності в статичній задачі фактично означає вибір ефективного варіанта капіталовкладень за середньорічними показниками без урахування чинника часу і пов'язаних з ним змін:

- а) так;
- б) ні.

17. Чисті інвестиції менше 0, або $A > VI$ – це призводить до зниження виробничого потенціалу, зменшення обсягів продукції і послуг, погіршення стану економіки:

- а) так;
- б) ні.

18. Інвестиції вкладені у готову продукцію і виконані роботи, призначені для реалізації, кошти на рахунках у банках, розрахунках, у касі:

- а) оборотний капітал;
- б) позичковий капітал.

19. Не виробляє кінцевого продукту, а бере безпосередньо участь у створенні сприятливих умов для ефективного функціонування робочої сили і відтворення людського фактора:

- а) соціальна інфраструктура;
- б) нематеріальні активи.

20. Основне призначення – забезпечити запуск виробництва і його ритмічне функціонування впродовж усього життєвого циклу:

- а) інвестиції в оборотний капітал;
- б) інвестиції в основний капітал.

21. Вкладання коштів у запаси сировини, основні матеріали, конструкції, вироби та допоміжні матеріали, пальне, запчастини, тару, малоцінні і швидкозношувальні предмети, незавершене будівництво, напівфабрикати власного виготовлення й витрати майбутніх періодів:

- а) інвестиції в оборотні виробничі запаси (фонди);
- б) інвестиції в основні фонди.

22. Інвестиційна операція, що пов'язана з заміною або доповненням існуючого парку обладнання окремими новими їх видами без зміни загальної схеми технологічного процесу така форма інвестування пов'язана в основному з процесом простого відтворення активної частини основних виробничих фондів:

- а) оновлення;
- б) підтримка діючого виробництва.

23. Який вид структури капітальних вкладень повинен відповідати потребам виробництва і забезпечувати пропорційний розвиток галузей на кожному підприємстві, раціональне співвідношення між структурними елементами основних виробничих фондів:

- а) відтворювальна;
- б) інтенсивна.

24. Мають такі ознаки: значні фінансові витрати; віддача від цих вкладень може бути отримана через кілька років; у прогнозуванні результатів інвестицій обов'язково присутні елементи ризику та невизначеності; призначені для оновлення устаткування, розширення виробничих можливостей чи для інших дій, що безпосередньо пов'язані з підвищенням спроможності підприємства досягати своїх стратегічних чи оперативних (тактичних) цілей; впливають на всі аспекти діяльності підприємства:

- а) фінансові інвестиції;
- б) бруто-інвестиції;
- в) реальні інвестиції.

25. Які показники, що характеризують інвестиції у виробничі фонди застосовують у міжнародній практиці:

- а) обсяг інвестицій, норма інвестицій, коефіцієнт приросту капіталоємкості, показник нагромадження;
- б) обсяг інвестицій; норма основних фондів, коефіцієнт дисконтування.

26. Загальний обсяг інвестованих коштів у певний період, спрямованих на відтворення: нове будівництво, реконструкцію, розширення, технічне переобладнання і приріст товарно-матеріальних запасів:

- а) валові інвестиції;
- б) нетто-інвестиції.

27. Економічність, секретність та історичність це основні риси:

- а) ноу-хау;
- б) гудвіл.

28. Обслуговують тільки процес виробництва; необхідні для грошових розрахунків за товарно-матеріальні цінності; для погашення дебіторської заборгованості:

- а) інвестиції в оборотні виробничі фонди;

б) інвестиції в необоротні виробничі фонди.

29. Права користування майном, природними ресурсами, права на товарні знаки і торгові марки, інші об'єкти промислової власності:

а) нематеріальні активи;

б) матеріальні активи.

30. Основні складові частини відтворювальної структури капітальних вкладень: нове будівництво, яке здійснюється відповідно до затверджувальних проектів на нових майданчиках; розширення підприємств, яке відбувається завдяки введення наступних черг уже діючого підприємства; реконструкція і модернізація підприємств (здійснюється без будівництва нових і розширених діючих об'єктів):

а) так;

б) ні.

31. Інвестування у приріст оборотних засобів передбачає:

а) формування статутного капіталу підприємства;

б) пошук додаткових інвестиційних можливостей відносно додаткових інвестиційних можливостей відносно довгострокових вкладень для збільшення оборотного капіталу підприємства.

32. Галузеву структуру капітальних вкладень характеризує процентне співвідношення вартості будівельно монтажних робіт, устаткування, інвентарю:

а) ні;

б) так.

33. За інших однакових умов більш ефективні ті проекти, в яких більша частка активних капітальних вкладень:

а) так;

б) ні.

34. Інвестиційна операція, що забезпечує безперервний виробничий процес:

а) оновлення;

б) підтримка діючого виробництва.

35. Удосконалення і приведення активної частини основного виробничого капіталу у відповідність до сучасного рівня здійснення технологічних процесів; здійснюється шляхом конструктивних змін основного парку машин, механізмів і обладнання, які використовує підприємство у процесі виробничої діяльності:

а) модернізація;

б) реконструкція.

36. Її метою є збільшення виробничих потужностей, поліпшення якості та зміна номенклатури продукції переважно без збільшення кількості працівників з одночасним поліпшенням умов їх праці та охорони довкілля:

а) реконструкція;

б) нове будівництво.

37. Метою технічного переобладнання є інтенсифікація виробництва, збільшення виробничих потужностей, поліпшення якості продукції, зниження собівартості, економія матеріальних і паливно-енергетичних ресурсів:

а) так;

б) ні.

38. Приріст товарно-матеріальних запасів пов'язаний з розширенням обсягу оборотних активів підприємства:

- а) так;
- б) ні.

39. Будь яке розширення виробничого потенціалу визначає можливість випуску додаткового обсягу продукції, однак ця можливість може бути реалізована тільки при відповідному розширенні обсягу використання оборотних активів певних видів, наприклад, запасів сировини, матеріалів, напівфабрикатів:

- а) ні;
- б) так.

40. Інвестиційна операція, що забезпечує повну зміну виробничого процесу і технології для випуску нової продукції:

- а) модернізація;
- б) репрофілювання.

41. Оздоровлення фінансового стану підприємства через систему фінансово-економічних, виробничо-технічних, організаційних та соціальних заходів для попередження його банкрутства чи підвищення конкурентоспроможності:

- а) санація;
- б) реконструкція.

42. Якщо показник абсолютної економічної ефективності (E_a) становить 0,11, а норма прибутку (E_n) 0,15, чи потрібно реалізувати даний проект:

- а) ні;
- б) так.

43. Який головний недолік статичної задачі порівняння варіантів капітальних вкладень:

- а) не враховується фактор часу;
- б) враховується фактор часу.

44. Найкращий варіант в статичній задачі порівняння варіантів капітальних вкладень обирається за мінімумом приведених витрат:

- а) так;
- б) ні.

45. Чи повинен показник загальної економічної ефективності в статичній задачі порівняння варіантів капітальних вкладень перевищувати задану норму прибутку:

- а) так;
- б) ні.

46. Етап в інвестуванні оборотного капіталу, який передбачає пошук додаткових інвестиційних можливостей відносно довгострокових вкладень до збільшення оборотного капіталу:

- а) підтримка кругообігу капіталу діючого підприємства;
- б) інвестування у приріст оборотних засобів при розширенні обсягів і масштабів господарської діяльності.

47. Інвестиції, що обслуговують процес виробництва і необхідні для грошових розрахунків за товарно-матеріальні цінності і для погашення дебіторської заборгованості:

а) інвестиції в оборотний капітал;

б) інвестиції в основний капітал.

48. Капітал, що споживається в одному виробничому циклі і його вартість повністю переноситься на вартість виготовленої продукції, не бере участі у створенні вартості, а обслуговує тільки процес обігу товарів:

а) оборотний капітал;

б) основний капітал.

49. Інвестиційна операція, що пов'язана з будівництвом підприємства (черги), будівлі, споруди на нових земельних ділянках (майданчиках) за первісним проектом, затвердженим у встановленому порядку:

а) нове будівництво;

б) розширення.

50. Якщо показник абсолютної економічної ефективності (E_a) становить 0,20 а норма прибутку (E_n) 0,15, чи потрібно реалізовувати даний проект:

а) ні;

б) так

51. Санація зазвичай здійснюється через структурну перебудову виробництва, це можуть бути такі заходи: зміна номенклатури продукції; подрібнення підприємства; зміна ринків збуту; злиття підприємства, що є на грані банкрутства, з більш міцним; випуск нових акцій та облігацій з метою мобілізації капіталу:

а) так;

б) ні.

52. Найкращий варіант в статичній задачі порівняння варіантів капітальних вкладень обирається за найбільшим показником приведених витрат:

а) так;

б) ні.

53. Ліквідація може проводитися добровільно (за рішенням засновників чи акціонерів) або примусово (рішенням арбітражного суду за позовом кредиторів щодо визнання підприємства банкрутом):

а) так;

б) ні.

54. Припинення господарської діяльності підприємства після продажу всіх його активів, погашення фінансових зобов'язань і розподілу залишку коштів між засновниками (акціонерами):

а) ліквідація;

б) санація.

55. Більш капіталомісткий варіант буде вигіднішим, ніж варіант із більшими поточними витратами, якщо виконується нерівність $\frac{C_1 - C_2}{K_2 - K_1} > E_n$

а) так;

б) ні.

56. Інвестиції у придбання або виготовлення власними силами для власного використання матеріальних і нематеріальних активів

а) капітальні інвестиції;

б) оборотні інвестиції.

57. Програмне забезпечення та бази даних, права на комерційні позначення, об'єкти промислової власності, авторські права, патенти, ліцензії:

а) матеріальні активи капітальних інвестицій;

б) інвестиції у нематеріальні активи.

58. Спрямовуються на збільшення виробничого капіталу (основний капітал, приріст ТМЗ, нематеріальні активи):

а) фінансові інвестиції;

б) реальні інвестиції.

59. Інвестиції оновлення та інвестиції розширення являють разом:

а) змішані інвестиції;

б) валові інвестиції.

60. $\frac{PI}{ВНП (ВВП)}$

а) норма інвестицій;

б) нагромадження.

61. Земельні ділянки, будови, машини і обладнання, транспортні засоби, інструменти, приладдя, робоча і продуктивна худоба, багаторічні насадження:

а) основний капітал;

б) оборотний капітал.

62. Житлові будівлі, нежитлові будівлі, інженерні споруди, земля, довгострокові біологічні активи рослинництва та тваринництва, транспортні засоби, машини, обладнання, інвентар:

а) інвестиції у матеріальні активи капітальних інвестицій;

б) інвестиції у нематеріальні активи капітальних інвестицій.

63. Відтворювальна, технологічна, галузева, територіальна:

а) види структури інвестицій в основний капітал;

б) види структури інвестицій в оборотний капітал.

64. Будівельно монтажні роботи (БМР); машини, обладнання, інструмент, інвентар, транспортні засоби; інші капітальні роботи і витрати:

а) складові частини технологічної структури;

б) складові відтворювальної структури.

65. $Z_i = C_i + E_n \cdot K_i$

а) показник абсолютної ефективності;

б) зведені витрати.

66. Найбільшу питому вагу в структурі джерел фінансування капітальних інвестицій займають:

а) власні кошти підприємств;

б) кошти іноземних інвесторів.

67. Вкладання коштів у запаси сировини, основні матеріали, конструкції, вироби та допоміжні матеріали, пальне, запчастини, тару, малоцінні і швидкозношувальні предмети, незавершене будівництво, напівфабрикати власного виготовлення й витрати майбутніх періодів:

а) інвестиції в оборотні виробничі запаси (фонди);

б) інвестиції в основні фонди.

Тема 6

Оцінка ефективності інвестицій

Завдання 1

Методи оцінки реальних інвестиційних проектів

Існує кілька способів, щоб визначити, які саме проекти приносять гроші, задовольняють потреби споживачів на конкуруючих ринках. Візьмемо за основу твердження, що метою підприємства є створення позитивного грошового потоку за умови, коли продажна вартість виробленої продукції більша за вартість витрат на виробництво. Також вважається, що максимальна суспільна вигода досягається у тому разі, коли підприємства намагаються якомога повніше задовольнити бажання споживача, ніж потреби суспільства, що диктуються урядом.

Методи оцінки

Підберіть до кожного терміна в лівому стовпчику визначення з правого

Термін		Визначення	
1	Формалізовані	А	Базуються на дисконтуванні майбутніх грошових надходжень і витрат
2	Статичні	Б	Не враховують зміну вартості грошей у часі
3	Динамічні	В	Використання математичного апарату для розрахунку показників ефективності, високий рівень об'єктивності та достовірності інвестиційних рішень
4	Неформалізовані (неформальні)	Г	Зумовлюється якістю організації роботи експертів

Завдання 2

Визначити:

1. Інвестиційний прибуток, баланс на кінець року.
2. Строк окупності капіталовкладень обсягом 2010 млн грн.
3. Визначте термін окупності, якби щорічний прибуток разом з амортизацією становив 447 млн грн та середньорічну норму інвестиційного прибутку.

		У тому числі	Інвестиційні	Баланс на
--	--	--------------	--------------	-----------

Роки	Інвестиційний прибуток	чистий прибуток	амортизація	витрати, млн грн	кінець року, млн грн
1		272	90	2010	
2		293	102		
3		346	118		
4		377	125		
5		385	125		

Завдання 3

Методи зіставлення інвестицій у часі

Суть метода складних відсотків в тому, що на накопичені в попередньому періоді суми знову нараховуються відсотки, т. б. відбувається багаторазове нарощення. Це називають капіталізацією відсоткового доходу. В даному випадку визначається майбутня вартість грошей (МВГ) – сума, на яку перетворяться інвестовані зараз грошові кошти через якийсь період часу з урахуванням певної процентної ставки. Розрахунок майбутньої вартості грошей називається процесом компаундінгування. Цей процес є зворотнім до дисконтування.

В інвестиційних розрахунках частіше використовують метод дисконтування, так як він дозволяє отримувати більш наочні результати. Метод дисконтування застосовується в тому разі, коли є необхідність знати, яку суму коштів необхідно вкласти в даний час, щоб отримати необхідну суму у майбутньому, тобто визначається поточна цінність грошей.

Метод складних процентів (МВГ) = Поточна вартість грошей (ПВГ) • (1+dc)^t

Метод дисконтування (ПВГ) ПВГ = МВГ : (1+dc)^t

В інвестиційному аналізі величина dc називається ставкою дисконту або просто дисконтом. Дисконт - це процентна ставка, яка застосовується до грошових сум, які інвестор планує отримати у майбутньому для того, щоб визначити розмір інвестицій у теперішній час.

Вирішити задачі

1. Банк виплачує 5% річних за депозитним вкладом. Скільки буде на рахунку через 5 років, якщо сума вкладу становить 100 грн.

2. Інвестор бажає отримати 200 грн через 2 роки. Яку суму він має покласти на депозит зараз, якщо депозитна процентна ставка складає 5%.

№ 2

Банк пропонує своєму клієнту такі умови кредиту: перше півріччя – 80% річних, кожний послідуєчий квартал ставка зростає на 8%. Проценти нараховуються тільки на початкову суму наданого кредиту. Визначте нарощену суму боргу, якщо банк надав кредит на суму 50 млн грн.

№ 3

Піклуючись про освіту дитини батьки вирішили заощадити кошти на навчання, банківський вклад становить 3000 грн. Яка сума грошей буде на їх рахунку при дисконтній ставці 20 % через 5 років?

№ 4

Якому поточному еквіваленту дорівнює сума 200 тис. грн яку інвестор сподівається отримати у 5 році реалізації свого проекту (дисконтна ставка для приведення інвестор бере на рівні 3 % для першого року, 4 % для другого, 5 % для подальших 3 років)?

№ 5

Необхідно визначити майбутню вартість вкладу та суму складного процента за весь період інвестування при таких умовах: первісна вартість вкладу 1000 грн, процентна ставка при розрахунку складного процента 20 % в квартал. Загальний період інвестування 1 рік.

№ 6

Необхідно визначити поточну вартість грошей та суму дисконту по складному проценту. Майбутня вартість грошей 1000 грн та 20 % в квартал, період інвестування 1 рік.

№ 7

Позичальник взяв кредит на 3 роки під 20 % річних, кредит потрібно погасити трьома рівними частинам по 15 тис. грн в кінці кожного року. Яка сума кредиту?

№ 8

Якої сумі сьогодні еквівалентна сума в розмірі 100 тис. грн, яка буде отримана через 3 роки (річна процентна ставка 5%).

№ 9

Які кошти треба мати сьогодні, щоб через 5 років повернути борг у 500 тис. грн (банківський депозитний відсоток у перші 2 роки 3,5% , у наступні 3 роки 5%).

№ 10

Перший проект передбачає купівлю будинку за 100 тис. грн з метою його продажу через 5 років за 120 тис. грн.

По другому проекту пропонується внести 100 тис. грн на банківський депозитний рахунок під 5% річних на 5 років.

Який з проектів є найбільш економічно вигідним?

Завдання 4

Модель оцінювання інвестиційних проектів на основі сучасної вартості потоку платежів (модель NPV)

Платежі інвестиційного проекту, як правило, визначаються через певні рівні проміжки часу, наприклад, щотижня, щомісячно або щорічно. Надалі ми будемо ґрунтуватися на щорічному базисі. Платежі можуть бути позитивними (якщо є прибуток), негативними (якщо кошти, вкладені в проект, не перекриваються доходами) або нульовими.

Правило чистої поточної вартості ілюструється формулою:

$$NPV = \sum \frac{Rt}{(1 + dc)^t} - \sum \frac{St}{(1 + dc)^t} = \sum PV - \sum SV;$$

де R_t – очікувані чисті грошові потоки, dc – ставка доходності, що вимагається від проекту, St – початкова витрата капіталу, що здійснюється зараз (або теперішні вартості всіх витрат). Для розрахунків коефіцієнтів дисконтування грошових потоків за роками періоду економічного життя інвестицій використовується формула:

$$Kd = \frac{1}{(1 + dc)^t}, \text{ де } dc - \text{ дисконтна ставка (при розрахунку береться}$$

коефіцієнт), %, t – рік, на який розраховується коефіцієнт дисконтування.

Правило чистої поточної вартості дає теоретично обґрунтовану відповідь на запитання щодо прийняття або відхилення інвестиційної пропозиції. Якщо $NPV > 0$, то інвестиції доцільні, серед декілька інвестиційних проектів обирається той, що має максимальне значення NPV .

Внутрішню норму окупності можна визначати двома шляхами. Перший з них полягає в пошуку такої дисконтної ставки (dc), при якій NPV дорівнює або близька до нуля. Якщо в процесі пошуку $NPV > 0$, dc підвищується доти, поки не буде одержана NPV заданої величини.

Для більш точного розрахунку цього показника можна скористатися способом, що ґрунтується на використанні формули лінійної інтерполяції:

$$IRR = dc_1 + \frac{Пзн \cdot (dc_2 - dc_1)}{Пзн + Взн}, \text{ де}$$

dc_1 і dc_2 – дисконтні ставки, при яких одержано відповідно мінімальне позитивне та мінімальне від'ємне значення NPV (dc_1 і dc_2 не повинні відрізнятися більш ніж на два процентних пункти), $Пзн$ і $Взн$ (абсолютне значення) – відповідно позитивне і від'ємне значення NPV .

Співвідношення дисконтованих витрат і доходів називається індексом прибутковості (PI). Він є часткою від ділення очікуваних майбутніх грошових потоків на інвестиційні витрати $PI = \frac{\sum \frac{Rt}{(1+dc)^t}}{\sum \frac{St}{(1+dc)^t}} = \frac{\sum PV}{\sum SV}$.

Дисконтований термін окупності (ДТР) – такий період у роках, який необхідний для відшкодування інвестицій прибутком, одержаним завдяки здійсненню цього проекту (інвестиційний прибуток). Визначається як відношення суми дисконтованих витрат до середньорічної суми дисконтованого грошового потоку.

Вирішити задачі

№ 1

Інвестиційний проект має такі значення чистої приведеної вартості (NPV) залежно від ставки дисконту.

Визначити внутрішню норму окупності проекту.

Ставка дисконту, %	NPV, тис. грн
10	1000
20	200
39	75
40	-30

№ 2

Фірма розглядає інвестиційний проект. Визначте індекс прибутковості (PI), показник NPV (дисконтна ставка 12 %). Чи буде даний проект ефективним?

Рік (t)	Грошовий потік, дол США (R _t)
0	-10000 (S _t)
1	5000
2	3000
3	4000

№ 3

Прогнозовані доходи і витрати коштів відповідно до інвестиційного проекту наведені в таблиці. Ставка дисконту прогнозується як 10 % для всіх років виконання проекту. Визначити чисту поточну вартість проекту, індекс прибутковості та термін окупності.

Показник	Рік				
	0	1	2	3	4
Надходження коштів, тис. грн	-	500	1000	1000	800
Витрати, тис. грн	1500	200	400	350	200

№ 4

Пропонуються два альтернативні проекти. Для оцінки ефективності цих проектів необхідно визначити чисту поточну вартість, термін окупності, внутрішню норму окупності, індекс прибутковості. Дисконтна ставка для проекту А - 10 % для проекту В - 12 %.

Показники	Інвестиційний проект	
	А	В
Обсяг інвестицій, тис. грн	7000	6700
Період експлуатації інвестиційного проекту, років	2	4
Сума чистого грошового потоку всього, тис. грн	10000	11000
1 рік	6000	2000
2 рік	4000	3000
3 рік	-	3000
4 рік	-	3000

№ 5

Компанія розглядає можливість купівлі обладнання вартістю 1000 доларів США і очікується, що воно має термін використання три роки. Оцінювання щорічного доходу не можна визначити точно, так як на дохід впливає стан галузі, де буде використано обладнання. Передбачається, що галузь може мати

ажіотажне піднесення, нормальний стан, стан занепаду. Для оцінювання проектів компанія використовує дисконтну ставку 10 %.

Стан галузі	Рік			
	0	1	2	3
Піднесення (1)	-1000	500	700	980
Нормальний (2)	-1000	500	600	700
Спад (3)	-1000	300	300	250

За оцінюванням певної незалежної організації, що прогнозує розвиток галузі, ймовірності станів цієї галузі наступні:

Стан	1	2	3
Ймовірність	0,20	0,60	0,20

Визначте очікувану чисту поточну вартість (NPV) проекту, чи може проект бути прийнятим компанією?

№ 6

Для зменшення ризику, пов'язаного з фінансуванням капіталовкладень, використовують різні засоби перевірки інвестиційних проектів на чутливість до виникнення несприятливих ситуацій. Проект, який більш за інші реагує на зміни умов, вважається найбільш ризикованим. Наприклад, використовують такий прийом, як зростання дисконтної ставки при розрахунках NPV. Проект, де більш значно знижується NPV, є більш ризикованим.

Є два інвестиційних проекти - А та Б. По проекту А грошові потоки складають: в перший рік – 1000 грн, в другий рік – 1500 грн; по проекту Б: в перший рік - 1800 грн, другий рік – 700 грн. Початкові інвестиції однакові і складають 1600 грн. Початкова дисконтна ставка – 10 %, яка потім збільшилась до 12 %. Який проект буде ризикованим?

№ 7

Рік	Чистий прибуток, млн.грн	Амортизація, млн.грн	Інвестиційний прибуток, млн.грн	Інвестиційні витрати, млн.грн	Грошовий потік, млн.грн	Кд при дисконтній ставці 20 %	Дисконтований грошовий потік, млн.грн	Кд при дисконтній ставці 25 %	Дисконтований грошовий потік, млн.грн
0	272	90		2010					
1	293	102							
2	346	118							

3	377	125							
4	385	125							
5	385	125							
6	385	125							
7	385	125							
8	385	125							
9	385	125							
NPV						x		x	

1. Визначити чисту поточну вартість за умови, що період економічного життя інвестицій становить 10 років.
2. Який з двох проектів є рентабельним?
3. Який проект є прийнятним для практичного здійснення, за якої умови?
4. Чи підвищується рентабельність проекту із зниженням дисконтної ставки?
5. Визначте внутрішню норму окупності та індекс прибутковості.

№ 8

Визначте NPV та IRR інвестиційного проекту, якщо доходи будуть надходити в сумі 10 тис.грн, 30 тис. грн та 35 тис. грн відповідно через 3 роки, 4 роки та 5 років. Початкові інвестиції 50 тис. грн, дисконтна ставка 15 %.

№ 9

Прогнозовані майбутні грошові потоки по проекту можна розподілити на надійну і ризиковану частину. Частину надійних надходжень визначають експертно. Ризикову частину грошових потоків відкидають, а надійну дисконтують по безпечній дисконтній ставці (теоретично приймають на рівні доходності державних цінних паперів, т. б. низькодоходних, але безпечних вкладень капіталу). Потім визначають NPV тільки з урахуванням безпечної частини дисконтованого грошового потоку. Якщо при зменшенні грошового потоку до безпечної частини отримується позитивне значення NPV, інвестиційний проект вважається надійним.

Спеціалісти фірми підрахували, що на протязі 5 років щорічно будуть надходити наступні грошові потоки: в 1 рік - 7000 грн, 2 рік - 6000 грн, 3 рік - 5000 грн, 4 рік - 4000 грн, 5 рік - 3000 грн. Частина надійних (безпечних) надходжень по експертним оцінкам складає: в 1 році - 95%, 2 рік - 80%, 3 рік -

70%, 4 рік - 60%, 5 рік - 40%. Початкові інвестиції - 11000 грн. Безпечна дисконтна ставка 10 %. Визначте економічну доцільність цього проекту.

№ 10

Виробничий проект потребує інвестування 2500 тис. грн і дасть змогу отримати протягом 5 років щорічний чистий прибуток 700 тис. грн. Визначити доцільність такого проекту, якщо $dc=10\%$.

№ 11

Визначити показники ефективності інвестиційних проектів.

Показники	Інвестиційний проект	
	А	Б
Обсяг інвестицій, тис. грн	11000	12000
Період експлуатації, років	3	4
Прийнята дисконтна ставка, %	12	15
Прибуток за роками експлуатації, тис. грн		
1-й рік	3000	2000
2-й рік	4000	3000
3-й рік	6000	4000
4-й рік	-	4000
Річна сума амортизації, тис. грн	1000	1500

Завдання 5

Питання для обговорення

1. На чому базується аналіз ефективності інвестицій?
2. Чим пояснюється більша цінність однієї грошової одиниці сьогодні, ніж та, що буде отримана у майбутньому?
3. Які існують методи зіставлення інвестицій у часі?
4. За якою формулою визначається майбутня вартість грошей?

5. За якою формулою визначається поточна вартість грошей?
6. Чи можна під коефіцієнтом дисконтування розуміти ціну, яку сьогодні повинен заплатити інвестор, щоб отримати вимогу в точності на 1 грн в момент часу t ?
7. Яка різниця між індексом прибутковості та чистою теперешньою вартістю?
8. Якщо за проектом індекс прибутковості перевищує одиницю, чиста теперешня вартість має позитивне значення?
9. Якщо дисконтна ставка знижується, то рентабельність проекту ...
10. Який економічний зміст внутрішньої норми окупності?
11. Середньозважена вартість капіталу.
12. Дисконтований термін окупності.

Завдання 6

Оцінка інвестиційної привабливості проектів з різною тривалістю розрахункового періоду

У розрахунках NPV приймається припущення про однаковість термінів реалізації проектів, що порівнюються. Відповідно не можна робити висновок про інвестиційну привабливість проектів на основі порівняння показників NPV. Для умов зіставності NPV проектів з різними строками реалізації (тривалість розрахункових періодів) застосовують метод ланцюгового повторення (спільного терміну реалізації проектів).

Метод ланцюгового повторення передбачає обчислення показників NPV для проектів при умовному припущенні, що кожен з них повторюється декілька разів протягом періоду часу, тривалість якого є найменшим спільним кратним для розрахункових періодів реалізації цих проектів.

Для порівняння NPV проектів з різною тривалістю необхідно сформулювати умовний грошовий потік, дотримуючись таких правил: знайти найменше спільне кратне для розрахункових періодів проектів, що порівнюються; початок наступного циклу (первинні інвестиції) відбувається на останньому кроці розрахункового періоду попереднього циклу.

№ 1

Визначити більш привабливий для інвестування проект (дс=10%)

Проект	Потік реальних грошей, тис. грн						
	0	1	2	3	4	5	6
А	- 200	90	100	80			
В	- 200	40	50	60	70	60	50

№ 2

Визначити більш привабливий для інвестування проект (дс=10%)

Проект	Потік реальних грошей, тис. грн			
	0	1	2	3
А	- 200	100	140	
Б	- 200	60	80	120
В	- 200	100	144	

Завдання 10

Точка Фішера і її використання при оцінці інвестиційної привабливості проектів

Загальним правилом оцінки інвестиційної привабливості проектів є те, що у випадку виникнення протиріччя між критеріями оцінки остаточний висновок необхідно приймати на основі NPV. Проте показник NPV має недолік – залежність від прийнятого значення норми дисконту. Відповідно, достовірний результат оцінювання інвестиційної привабливості на основі NPV можна отримати лише в умовах стабільності відсоткових ставок.

Точка Фішера показує значення норми дисконту, при якому проекти мають однакову інвестиційну привабливість (однакове NPV). Якщо встановлена аналітиком норма дисконту для проекту є більшою за значення норми дисконту в точці Фішера, то NPV і IRR узгоджуються між собою в оцінках інвестиційної привабливості проектів, тобто вказують на однакове інвестиційне рішення. Якщо встановлена аналітиком норма дисконту для проектів є меншою за значення норми дисконту в точці Фішера, то висновки про інвестиційну привабливість проектів, зроблені на основі NPV і IRR суперечать один одному, а кращий проект обирається за максимальним значенням NPV.

Значення норми дисконту в точці Фішера дорівнює внутрішній нормі доходності так званого «потіку приросту». Потіком приросту називається грошовий потік, елементи якого для кожного періоду часу сформовані як різниця між елементами грошового потоку проекту з вищим розміром первинних інвестицій і елементами грошового потоку з меншими інвестиціями.

Як правило, при всіх значеннях норми дисконту, що є меншою за норму дисконту в точці Фішера, більш ефективним є проект з меншою IRR. І навпаки, якщо норма дисконту за проектом перевищує значення в точці Фішера, то вищу інвестиційну привабливість має проект з вищою IRR.

В задачах №1, №2:

- 1) визначити точку Фішера для альтернативних проектів А і Б;
- 2) вибрати інвестиційно привабливий проект.

№ 1

Проект	Потік реальних грошей, тис. грн						NPV, тис. грн при дс=10%	IRR, %
	0	1	2	3	4	5		
А	- 20	12	10	8	0	0		
Б	- 30	10	10	10	10	10		
(Б - А)								

№ 2

Проект	Потік реальних грошей, тис. грн				NPV, тис. грн при дс=10%	IRR, %
	0	1	2	3		
А	- 100	10	50	100		
Б	- 95	80	45	9		
(А - Б)						

Завдання 7

Інвестиційний ризик

Ризик існує лише щодо подій, які не відбулися, тобто прогножуються, очікуються у майбутньому. Невизначеність щодо тієї чи іншої ситуації, яка може скластися у майбутньому, і формує поняття ризику. Інвестиційний план завжди орієнтується на майбутнє і тому пов'язаний з великою невизначеністю щодо економічної ситуації та поведінки людей. Досить імовірно, що з об'єктивних чи суб'єктивних причин інвестиційні плани не реалізуються. Під інвестиційним ризиком розуміють імовірність нездійснення запланованих цілей інвестування (у вигляді прибутку або соціального ефекту). Ризику важко позбутися, але ним можна керувати, заздалегідь оцінюючи, розраховуючи, плануючи дії, що мають знизити вірогідність небажаних подій під час реалізації інвестиційного проекту.

Аналіз сценаріїв проекту – методика аналізу ризику, яка розглядає чутливість реагування очікуваного прибутку до змін у ключових змінних величинах та можливий інтервал їх значень. Аналіз сценарію розглядає „погані” та „добрі” фінансові обставини, які можливі в очікуваній ситуації. При цьому фінансовий аналітик просить операційних менеджерів підібрати „поганий” набір обставин (низька ціна продажу, низький обсяг продажу, високі змінні витрати на одиницю тощо), середній (або „більш можливий”) набір і „добрий” набір обставин.

Щоб оцінити переваги різних напрямів інвестицій і оперувати ними, доцільно ці відхилення звести до одного значення, а потім у його межах прогнозувати різні рівні прибутку з урахуванням ймовірності їх досягнення. Ймовірність означає можливість отримання конкретного результату. Сума величин ймовірності ($\sum P_i=1$) дорівнює 1. Математичне сподівання будь якої події дорівнює добутку абсолютного значення цієї події та ймовірності її настання. Наприклад, встановлено, що при вкладенні капіталу в проект „А” очікується отримання прибутку у розмірі 3000 грн, що має імовірність 0,26 (прибуток буде отримано в 26 випадках зі 100). Тоді очікуване отримання прибутку від вкладення капіталу (тобто математичне сподівання) буде становити 780 грн ($NPV \cdot P=3000 \cdot 0,26$).

Визначити розмір прибутку й ймовірність його одержання можна за допомогою спостережень, набутого досвіду, сфери прикладання капіталів (в освоєну справу, справу, яка лише створюється, чи нову). Чим більша невпевненість у кінцевому результаті, тим ширше межа відхилень прибутковості від середнього значення. Залежно від складності, точності аналізу та розрахунків прибутку менеджер (економіст) надає величину імовірності кожному значенню у межах відхилень. Ймовірність одержаного результату оцінюється за трьома рівнями. Після перемноження прибутку (NPV) на значення ймовірності та підсумовування результатів одержують сумарне значення очікуваних прибутків. На основі відхилень показника ефективності проекту (NPV) від середнього значення очікуваних прибутків $\overline{NPV}$ (за формулою середньої арифметичної зваженої) визначають рівень невизначеності проекту.

Таким показником може бути середньоквадратичне відхилення (δ) або коефіцієнт варіації (V).

$$\sigma = \sqrt{\frac{\sum (NPV_i - \overline{NPV})^2 \cdot P_i}{\sum P_i}} \quad \sigma = \sqrt{\sum (NPV_i - \overline{NPV})^2 \cdot P_i}$$

$$\overline{NPV} = \frac{\sum_{i=1}^n NPV_i \cdot P_i}{\sum P_i} \quad V = \frac{\sigma}{\overline{NPV}} \cdot 100\%$$

Коефіцієнт варіації (V) визначає частку відхилення показника від його середнього значення. Ризик нижчий там, де коефіцієнт варіації нижчий, а співвідношення ризику і доходу сприятливіше. Коефіцієнт може змінюватись від 0 до 100%.

Коефіцієнт варіації, %	Оцінка ризику
Менше 17	Ризик відсутній
17 – 33	Низький
34 - 40	Середній
41 – 60	Високий
Більше 60	Катастрофічний

Для спрощення рекомендується всі розрахунки проводити в таблиці

Оцінка можливого результату	Запроектований прибуток	Значення імовірності	Можливий прибуток	$(NPV - \overline{NPV})^2 \cdot P_i$
	NPV	P_i	$NPV \cdot P_i$	
Висока				
Середня				
Низька				
Всього (Σ) і всередньому		1,00		

№ 1

Для трирічного інвестиційного проекту прогнозується загальний приведений прибуток 50 тис. грн (песимістичний прогноз), 59 тис. грн (найвірогідніший прогноз) і 63 тис. грн (оптимістичний прогноз). Визначте рівень ризику при прогнозуванні прибутку за проектом (для вирішення застосувати середню арифметичну просту та середнє квадратичне відхилення просте).

№ 2

За даними таблиці оцінити ризик інвестиційних проектів

Оцінка можливого результату	Проект А		Проект В	
	Запроектований прибуток, млн грн	Значення імовірності	Запроектований прибуток, млн грн	Значення імовірності
Песимістична	10,0	0,20	8,0	0,25
Стримана	33,3	0,60	30,0	0,50
Оптимістична	50,0	0,20	60,0	0,25

№ 3

За даними таблиці оцінити ризик інвестиційних проектів

Оцінка можливого результату	Проект А		Проект В	
	Запроектований прибуток, тис. грн	Значення імовірності	Запроектований прибуток, тис. грн	Значення імовірності
Висока	3000	0,26	3200	0,20
Середня	2580	0,48	2573	0,60
Низька	1790	0,26	1500	0,20

№ 4

З метою розрахунку можливих варіантів доходності проекту залежно від різних обставин використовують аналіз чутливості проекту до змін окремих факторів: ціни реалізації, собівартості, обсягу виробництва, вартості обладнання і т. ін.

Базовий варіант розрахунку чистої приведеної вартості проекту (дисконтна ставка для всіх років проекту 10%) наведено в таблиці 1, розрахунки NPV у разі зміни окремих факторів проекту в таблицях 2 – 6.

Рейтинг (оцінка важливості) впливу окремих факторів (практично це оцінка еластичності зміни показника ефективності проекту на зміну фактора ризику) наведено в таблиці 7. Рейтинг фактора виставляється за зміною NPV на 1 % зміни фактора (перше місце – максимальне значення зміни).

Визначити:

- 1) за рахунок якого фактору відбуваються найбільші зміни NPV;
- 2) який фактор має найбільше значення для оцінки майбутньої доходності проекту.

Таблиця 1

Базовий варіант розрахунку чистої поточної вартості

Рік t	Обсяг інвестицій, тис. грн	Обсяг реалізації одиниць продукції, шт	Ціна одиниці продукції, тис. грн	Собівартість одиниці продукції, тис. грн	$K_d = \frac{1}{(1+dc)^t}$ при $dc=10\%$	Грошовий потік, тис. грн
1	80	200	0,5	0,4		
2		250	0,5	0,3		
3		250	0,5	0,3		
NPV						

Грошовий потік для першого року буде мати від'ємне значення = (прибуток від реалізації продукції – обсяг інвестицій) · кд.

Прибуток від реалізації продукції = (ціна одиниці продукції – собівартість одиниці продукції) · обсяг реалізації.

Чиста поточна вартість проекту визначається сумуванням всіх грошових потоків за кожен рік.

Таблиця 2

Розрахунок нових значень NPV при зміні обсягу реалізації

Рік t	Обсяг інвестицій, тис. грн	Обсяг реалізації одиниць продукції, шт	Ціна одиниці продукції, тис. грн	Собівартість одиниці продукції, тис.	$K_d = \frac{1}{(1+dc)^t}$ при dc=10%	Грошовий потік, тис. грн
1	80	220	0,5	0,4		
2		275	0,5	0,3		
3		275	0,5	0,3		
NPV						

Таблиця 3

Розрахунок нових значень NPV при зміні ціни

Рік t	Обсяг інвестицій, тис. грн	Обсяг реалізації одиниць продукції, шт	Ціна одиниці продукції, тис. грн	Собівартість одиниці продукції, тис. грн	$K_d = \frac{1}{(1+dc)^t}$ при dc=10%	Грошовий потік, тис. грн
1	80	200	0,55	0,4		
2		250	0,55	0,3		
3		250	0,55	0,3		
NPV						

Таблиця 4

Розрахунок нових значень NPV при зміні собівартості одиниці продукції

Рік t	Обсяг інвестицій, тис. грн	Обсяг реалізації одиниць продукції, шт	Ціна одиниці продукції, тис. грн	Собівартість одиниці продукції, тис. грн	$K_d = \frac{1}{(1+dc)^t}$ при $dc=10\%$	Грошовий потік, тис. грн
1	80	200	0,5	0,44		
2		250	0,5	0,33		
3		250	0,5	0,33		
NPV						

Таблиця 5

Розрахунок нових значень NPV при зміні обсягу інвестицій

Рік t	Обсяг інвестицій, тис. грн	Обсяг реалізації одиниць продукції, шт	Ціна одиниці продукції, тис. грн	Собівартість одиниці продукції, тис. грн	$K_d = \frac{1}{(1+dc)^t}$ при $dc=10\%$	Грошовий потік, тис. грн
1	88	200	0,5	0,4		
2		250	0,5	0,3		
3		250	0,5	0,3		
NPV						

Таблиця 6

Розрахунок нових значень NPV при зміні дисконтної ставки

Рік t	Обсяг інвестицій, тис. грн.	Обсяг реалізації одиниць продукції, шт.	Ціна одиниці продукції, тис. грн.	Собівартість одиниці продукції, тис. грн.	$K_d = \frac{1}{(1+dc)^t}$ при $dc=20\%$	Грошовий потік, тис. грн
1	80	200	0,5	0,4		

2		250	0,5	0,3		
3		250	0,5	0,3		
NPV						

Таблиця 7

Оцінка значення факторів для чистої поточної вартості проекту

Фактор зміни	Зміна фактора, %	Значення NPV		Зміна NPV [(гр.4 – гр.3): гр.3],%	Зміна NPV на 1 % зміни фактора, (гр.5 : гр.2),%	Рейтинг фактора
		базове	нове			
1	2	3	4	5	6	7
Обсяг реалізації	10					
Ціна реалізації	10					
Собівартість	10					
Обсяг інвестицій	10					
Дисконтна ставка	100					

№ 5

Знайти правильну відповідь

1. Ризик існує лише щодо подій, які не відбулися, тобто прогнозуються, очікуються у майбутньому:

а) так;

б) ні.

2. Невизначеність щодо тієї чи іншої ситуації, яка може скластися у майбутньому, формує поняття ризику:

а) так;

б) ні.

3. Інвестиційний план завжди орієнтується на майбутнє і тому пов'язаний з великою невизначеністю щодо економічної ситуації та поведінки людей:

а) ні;

б) так.

4. Під інвестиційним ризиком розуміють імовірність нездійснення запланованих цілей інвестування (у вигляді прибутку або соціального ефекту):

а) так;

б) ні.

5. Ризику важко позбутися, але ним можна керувати, заздалегідь оцінюючи, розраховуючи, плануючи дії, що мають знизити вірогідність небажаних подій під час реалізації інвестиційного проекту:

а) ні;

б) так.

6.Форми інвестиційного ризику: систематичний (політичний, загальноекономічний, правовий), несистематичний (фінансовий, екологічний, маркетинговий), ризик проекту (технічний, ризик учасників проекту):

а) ні;

б) так.

7. Неприятливі умови спільні для всіх сфер економіки:

а) систематичний ризик;

б) несистематичний.

8. Залежить від умов конкретного проекту:

а) систематичний ризик;

б) несистематичний.

9. Метод аналогій, метод моделювання, демонстраційний:

а) методи вимірювання ризиків;

б) методи оцінювання інвестиційної привабливості.

10. Метод аналогій:

а) вивчення досвіду інвестування, оцінки результатів реалізованих проектів та екстраполяції їх на перспективу;

б) ґрунтується на теорії ігор.

11. Демонстраційний метод оцінювання ризику:

а) дозволяє визначити суспільну думку стосовно інвестиційного проекту та з'ясувати коло потенційних інвесторів;

б) вивчення досвіду інвестування, оцінки результатів реалізованих проектів та екстраполяції їх на перспективу.

12. Методи математичної статистики – дозволяють з'ясувати імовірність настання події (аналіз сценаріїв проекту):

а) так;

б) ні.

13. Методика аналізу ризику, яка розглядає чутливість реагування очікуваного прибутку до змін у ключових змінних величинах та можливий інтервал їх значень:

а) аналіз сценаріїв проекту;

б) метод аналогій.

14. Сума величин ймовірності ($\sum P_i$) дорівнює 1:

а) ні;

б) так.

15. Встановлено, що при вкладенні капіталу в проект „А” очікується отримання прибутку у розмірі 3000 грн, що має імовірність 0,26 (прибуток буде отримано в 26 випадках зі 100). Тоді очікуване отримання прибутку від вкладення капіталу (тобто математичне сподівання):

а) буде становити 780 грн;

б) буде становити 78 000 грн.

16. Визначити розмір прибутку й імовірність його одержання можна за допомогою спостережень, набутого досвіду, сфери прикладання капіталів (в освоєну справу, справу, яка лише створюється, чи нову):

а) так;

б) ні.

17. Чим більша невпевненість у кінцевому результаті:

а) тим ширше межа відхилень прибутковості від середнього значення;

б) тим менше межа відхилень прибутковості від середнього значення.

18. На основі відхилень показника ефективності проекту (NPV) від середнього значення очікуваних прибутків $\overline{NPV}$ (за формулою середньої арифметичної зваженої) визначають:

а) рівень невизначеності проекту;

б) індекс прибутковості.

19. Рівень невизначеності проекту оцінюють за середньоквадратичним відхиленням або коефіцієнтом варіації:

а) так; б) ні.

$$20. \sigma = \sqrt{\frac{\sum (NPV_i - \overline{NPV})^2 \cdot P_i}{\sum P_i}}$$

а) середньоквадратичне відхилення;

б) коефіцієнт варіації.

$$21. \sigma = \sqrt{\sum (NPV_i - \overline{NPV})^2 \cdot P_i}$$

а) середньоквадратичне відхилення;

б) коефіцієнт варіації.

$$22. V = \frac{\sigma}{NPV} \cdot 100\%$$

а) середньоквадратичне відхилення;

б) коефіцієнт варіації.

23. Визначає частку відхилення показника від його середнього значення:

а) коефіцієнт варіації (V);

б) середньоквадратичне відхилення.

24. Ризик нижчий там, де коефіцієнт варіації нижчий, а співвідношення ризику і доходу сприятливіше:

а) так;

б) ні.

25. Коефіцієнт варіації може змінюватись:

а) від 0 до 100%;

б) від 1 до 10%.

26. Вважається, що значення коефіцієнта варіації і інтервалі від 0 до 10% відповідає невеликому ризику, від 10 до 25% - помірному ризику та вище 25% - високому:

а) так; б) ні.

Завдання 8

Інфляція в інвестиційних розрахунках

Ефективність інвестицій залежить від ступеня знецінювання доходів в результаті інфляції.

Номінальна ставка (дс *ном*), яка враховує рівень інфляції (*ПІ*) за період угоди і забезпечує інвестору реальну доходність (дс *p*):

$$\text{дс } ном = \text{дс } p + ПІ + ПІ \cdot \text{дс } p \text{ (формула Фішера)}$$

Сума ($ПІ + ПІ \cdot \text{дс } p$), яку додають до реальної ставки доходності для компенсації інфляційних втрат, називається інфляційною премією.

Формування реальної процентної ставки з урахуванням фактора інфляції базується на прогнозованому номінальному її рівні на інвестиційному ринку і результатах прогнозу річних темпів інфляції. В основі розрахунку реальної процентної ставки модель Фішера:

$$\text{дс } p = \frac{\text{дс } ном - ПІ}{1 + ПІ}$$

Для компенсації втрат інвестора від знецінювання доходу у зв'язку з інфляцією він повинен отримати після закінчення операції суму:

$$МВГ = ПВГ \cdot [(1 + \text{дс } p) \cdot (1 + ПІ)]^t$$

При оцінці поточної вартості грошових коштів з урахуванням фактору інфляції:

$$ПВГ = \frac{МВГ}{[(1 + \text{дс } p) \cdot (1 + ПІ)]^t}$$

№ 1

Необхідно розрахувати реальну річну процентну ставку на наступний рік з урахуванням таких даних: номінальна річна ставка по опціоним та ф'ючерсним операціям на фондовій біржі на наступний рік становить 19%, прогнозний темп інфляції – 7%.

№ 2

Визначте річну номінальну процентну ставку, яка забезпечить реальну ставку доходності операції 12%, якщо річний темп інфляції складає 20%.

№ 3

Визначте номінальну майбутню вартість вкладу з урахуванням фактору інфляції при наступних умовах: початкова вартість вкладу – 1000 умовних одиниць, реальна річна процентна ставка – 20%, прогнозний темп інфляції – 12%, загальний період розміщення вкладу – 3 роки при нарахуванні процента один раз на рік.

№ 4

Необхідно визначити реальну поточну вартість грошових коштів при наступних умовах: очікувана номінальна майбутня вартість грошових коштів – 1000 умовних одиниць, реальна процентна ставка, яка використовується в процесі дисконтування вартості – 20% в рік, прогнозний темп інфляції – 12%, період дисконтування – 3 роки, а його інтервал – 1 рік.

№ 5

Визначте номінальну майбутню вартість вкладу з урахуванням фактору інфляції при наступних умовах: початкова вартість вкладу – 2000 умовних одиниць, реальна річна процентна ставка – 20%, прогнозний темп інфляції – 12%, загальний період розміщення вкладу – 3 роки при нарахуванні процента один раз на рік.

Завдання 9

Тестове завдання

1. Чи пов'язані інвестиції з різною віддачею їх у часі:

- а) так;
- б) ні.

2. $PBG = MBG \cdot (1+i)^t$ ця формула характеризує метод зіставлення інвестицій у часі:

- а) складних відсотків;
- б) дисконтування.

3. $MVG = ПВГ \cdot (1+i)^t$ ця формула характеризує метод зіставлення інвестицій у часі за допомогою:

- а) складних відсотків;
- б) дисконтування.

4. Метод складних процентів дає можливість:

- а) оцінити вартість грошей у майбутньому;
- б) визначити оптимальну відсоткову ставку.

5. Менш ризикований проект:

- а) $Hб = 20\%$;
- б) $Hб = 35\%$.

6. З підвищенням дисконтної ставки чиста поточна вартість інвестиційного проекту:

- а) зростає;
- б) знижується.

7. Який показник дає змогу оцінити ефективність проекту протягом усього терміна дії інвестиційного проекту:

- а) норма беззбитковості;
- б) NPV.

$$8. PI = \sum \frac{Rt}{(1+dc)^t} \div \sum \frac{St}{(1+dc)^t} :$$

- а) індекс прибутковості;
- б) чиста поточна вартість.

9. Якщо потрібно визначити індекс інфляції за тривалий період (наприклад за один рік) на основі значень рівня інфляції за більш вузькі проміжки часу (наприклад, місяці), використовують формулу:

$$а) I = (1+TI_1) \cdot (1+TI_2) \cdot (1+TI_3) \dots (1+TI_t); \quad б) I = \frac{\sum_{i=1}^n piqi}{\sum_{i=1}^n pi_0qi}$$

10. Інвестиційний проект вважається тим надійніше, чим менша норма беззбитковості:

а) так;

б) ні.

11. Середньорічна норма інвестиційного прибутку визначається як відношення усередненого інвестиційного прибутку (одержаного за період окупності інвестиційних витрат) до обсягу інвестиційних витрат:

а) так;

б) ні.

12. Для оцінки ступеня ризику здійснення інвестиційного проекту розраховують:

а) коефіцієнт варіації;

б) інвестиційний прибуток.

13. Чи може коефіцієнт дисконтування бути більше 1 ($k_d > 1$):

а) так;

б) ні.

14. Ефективним вважається проект який забезпечує:

а) мінімум чистої поточної вартості;

б) максимум чистої поточної вартості.

15. Внутрішня норма окупності показує:

а) точний рівень рентабельності інвестицій;

б) термін дії інвестицій.

16. Інвестиційний проект є економічно вигідним, якщо строк окупності значно менший від строку служби активної частини основних виробничих фондів та фактично досягнутого строку окупності капіталовкладень у даній галузі:

а) так;

б) ні.

17. Внутрішня норма окупності показує:

а) верхню межу граничного рівня банківської процентної ставки, перевищення якого робить проект збитковим;

б) термін дії інвестицій.

18. Якщо NPV має від'ємне значення, рентабельність інвестицій нижча за дисконту ставку, то від проекту відмовляються:

а) так;

б) ні.

19. Головним питанням визначення NPV (чистої поточної вартості) є вибір дисконтної ставки, на основі якої розраховуються коефіцієнти дисконтування:

а) так;

б) ні.

20. Формула Фішера, де врахована інфляційна премія:

а) $I_{ном} = I_p + TI + TI \cdot I_p$;   б) $I_p = \frac{I - TI}{1 + TI}$.

21. $NPV = 0$, одночасно індекс прибутковості дорівнює 1:

а) так;

б) ні.

22. При якій нормі беззбитковості проект вважається більш надійним:

а) 25%;

б) 45%.

23. $NPV > 0$, то одночасно індекс прибутковості більше 1:

а) так;   б) ні.

24. При оцінці майбутньої вартості грошових коштів з урахуванням інфляції використовується наступна формула:

а) $FV = PV \cdot [(1 + I_p)(1 + TI)]^t$;

б) $PV = \frac{FV}{[(1 + I_p)(1 + TI)]^t}$

25. Альтернативні інвестиційні проекти - це взаємовиключні напрями інвестицій, які дозволяють розв'язати проблему вибору шляхом пошуку варіанта, що є найдешевшим за інших рівних умов:

а) так;

б) ні.

26. Рентабельність інвестиційного проекту із зниженням дисконтної ставки:

а) підвищується;

б) знижується.

27. За економічним змістом внутрішня норма окупності є така дисконтна ставка, при якій:

а) чиста поточна вартість = 0;

б) чиста поточна вартість більше 0.

28. По першому інвестиційному проекту чиста поточна вартість становить 20 млн грн, по другому – 35 млн грн. Який з двох проектів більш фективний:

а) другий;

б) перший.

29. Якщо внутрішня норма окупності інвестиційного проекту дорівнює 25%:

а) чиста поточна вартість дорівнює нулю;

б) індекс прибутковості більше 1.

30. Якщо $IRR = 30\%$, $WACC = 25\%$:

а) проект ефективний;

б) від проекту відмовляються.

31. Під коефіцієнтом дисконтування можна розуміти ціну, яку сьогодні повинен заплатити інвестор, щоб отримати вимогу в точності на 1 грн в момент часу t :

а) так;

б) ні.

32. Чиста поточна вартість 23 млн грн, індекс прибутковості:

а) більше одиниці;

б) більше нуля.

33. Норма беззбитковості (Нб)=25%:

а) проект буде беззбитковим, якщо буде використано лише 25% його потужності;

б) проект буде збитковим якщо буде використано лише 25% його потужності.

$$34. IRR = dc_1 + \frac{ПЗн \cdot (dc_2 - dc_1)}{ПЗн + ВЗн}$$

- а) внутрішня норма окупності;
 б) індекс прибутковості.

35. Індекс прибутковості менше 1:

- а) чиста поточна вартість менше 0;
 б) чиста поточна вартість дорівнює 0.

36. При оцінці майбутньої вартості грошових коштів з урахуванням інфляції використовується наступна формула:

$$а) FV = PV \cdot [(1 + Ip)(1 + TI)]^t ;$$

$$б) PV = \frac{FV}{[(1 + Ip)(1 + TI)]^t} .$$

37. Підприємство може приймати будь які рішення інвестиційного характеру, рівень рентабельності яких не нижче поточного показника СС (ціни капіталу для даного проекту):

- а) так;
 б) ні.

38. Постійний темп інфляції на рівні 5% на місяць, за рік зростання цін:

$$а) I = (1 + 0,05)^{12} \cong 1,796;$$

$$б) 5\% \cdot 12 \text{міс.} = 60\%.$$

39. Якщо IRR проекту 20%, банк надає кредит під 25% проект буде:

- а) прибутковим;
 б) збитковим.

40. Якщо внутрішня норма окупності інвестиційного проекту дорівнює 25%:

- а) чиста поточна вартість дорівнює нулю;
 б) індекс прибутковості більше 1.

41. Рентабельність проекту підвищується із зниженням дисконтної ставки:

- а) так;
 б) ні.

42. Чиста поточна вартість:

$$а) NPV = \sum \frac{Rt}{(1+dc)^t} - \sum \frac{St}{(1+dc)^t} = \Sigma PV - \Sigma SV;$$

$$б) NPV = \sum \frac{St}{(1+dc)^t} - \sum \frac{Rt}{(1+dc)^t} = \Sigma SV - \Sigma PV.$$

43. Коефіцієнт дисконтування при дисконтній ставці 10% ($t=6$) дорівнює 0,56 це означає:

а) сьогодні вартість 1 грн становить 56 коп;

б) вартість 1 грн через 6 років становить 0,56 грн.

44. Чи досліджують в процесі соціального аналізу інвестиційного проекту наявність в регіоні трудових ресурсів належної кваліфікації та якості для задоволення потреб проекту:

а) так;

б) ні.

45. IRR інвестиційного проекту 24,5%:

а) $NPV = 0$;

б) $NPV = 124,5 \%$.

Тема 7

Іноземні інвестиції

Однією з основних форм міжнародних економічних відносин є міжнародний рух капіталу. Капітал є тим ресурсом, без якого неможливе виробництво будь-якого товару, створення матеріальних благ. Переміщення його за кордон у виробничій, грошовій чи товарній формі веде до утворення іноземної власності чи іншої форми зобов'язань, які дають право на систематичне отримання прибутків.

За джерелами походження міжнародні потоки капіталу поділяються на: державний – державні позики, гранти, різні види дарунків чи допомоги, які надаються однією країною іншій за міжурядовими угодами (джерело капіталу – засоби державного бюджету); приватний – надання торгових кредитів,

міжбанківське кредитування (джерело – власні або залучені кошти приватних фірм).

Міжнародна інвестиційна діяльність пов'язана з експортом і імпортом капіталів, технологій, послуг, здійснення разом з іншими державами проектів зі створенням спільних підприємств, з інтеграційними процесами в різних сферах.

Завдання 1

Дайте відповіді на запитання

1. Як визначаються прямі іноземні інвестиції (ПІІ) в Законі України «Про режими іноземного інвестування»?
2. Чи представлені іноземні інституційні інвестори на українському ринку міжнародними фінансово-кредитними інституціями?
3. Яка найбільш впливова міжнародна кредитна система?
4. Які інституції включає в себе група Світового банку?
5. В якому році набрала чинності угода про створення Міжнародного банку реконструкції та розвитку, коли розпочав свою діяльність Світовий банк та яке було його основне завдання?
6. Якій країні вперше надав позику після року створення МБРР?
7. Членами МБРР можуть бути тільки держави-члени МВФ?

Завдання 2

Дайте відповіді на питання

1. Під Бреттон-Вудською валютною системою розуміють Міжнародний центр з урегулювання інвестиційних суперечок (МЦВІС)?
2. Яким чином утворюється статутний капітал МБРР?
3. Чи всі позики надаються МБРР лише під урядові гарантії?
4. Міжнародна асоціація розвитку надає позики найбільш біднішим країнам?
5. Що мається на увазі під «найбідніші країни»?
6. В якому році створена МАР?

7. Яким шляхом формуються фонди МАР?
8. Які вигідні умови пропонує МАР?
9. МАР юридично відокремлена від МБРР?
10. МАР та МБРР мають єдину адміністративну структуру?
11. Україна є членом МБРР? МАР?
12. З якого року почало працювати в Україні представництво Світового банку?
13. На що спрямовані системні проекти?
14. Яка схема надання коштів МБРР?
15. Чи може Міжнародна фінансова корпорація (МФК) брати участь у капіталі підприємств і надавати позики без державної гарантії?
16. Яка організація займається сприянням функціонуванню міжнародної валютної системи?

Завдання 3

Тестове завдання

1. Більшість голосів для ухвали найбільш важливих рішень в МБРР належить:
  - а) США;
  - б) РФ.
2. Яким чином утворюється статутний капітал МБРР:
  - а) шляхом передплати країн-членів на акції вартістю 100 тис. SDR кожна, розподіл відбувається за стандартною формулою на підставі розміру квоти країн-членів МВФ;
  - б) періодичних вкладень за рахунок внесків більш розвинених країн та переказів ЄБРР, обов'язкова передплата на акції вартістю 100 тис. євро.
3. SDR визначається на основі середньозваженої величини «валютного кошика»:
  - а) так;
  - б) ні.
4. Чи всі позики надаються МБРР лише під урядові гарантії:
  - а) так;
  - б) ні.
5. Поточною діяльністю МБРР керує:

- а) найбільші акціонери банку, які призначаються на 5-річний період;
  - б) директорат, у складі 25 директорів-виконавців.
6. Група Світового Банку:
- а) МБРР, МАР, БАГІ, МЦВІС, МФК;
  - б) МБРР, МАР.
7. В якому році створена МАР:
- а) 1945 р.;
  - б) 1960 р.
8. Яким шляхом формуються фонди МАР:
- а) періодичні вкладення за рахунок внесків більш розвинених країн, частина ресурсів – перекази МБРР та погашення раніше наданих кредитів;
  - б) шляхом передплати країн-членів на акції вартістю 100 тис. SDR кожна, розподіл відбувається за стандартною формулою на підставі розміру квоти країн-членів МВФ.
9. МАР надає позики найбільш біднішим країнам:
- а) так;
  - б) ні.
10. МАР юридично відокремлена від МБРР:
- а) ні;
  - б) так.
11. Україна є членом МБРР, МАР:
- а) так;
  - б) є членом МБРР, але не входить до складу МАР.
12. З якого року почало працювати в Україні представництво Світового банку:
- а) з 1992 р.;
  - б) з 1946 р.
13. Членами МБРР можуть бути тільки держави-члени:
- а) ЄБРР;
  - б) МВФ.
14. Директорат МБРР очолює:

а) Президент Банку, який за традицією американець;

б) Рада керуючих, з представників 10 найбільш розвинутих країн.

15. Чи може Міжнародна фінансова корпорація (МФК) брати участь у капіталі підприємств і надавати позики без державної гарантії:

а) так;

б) ні.

16. В 2011 році квота України у статутному капіталі МВФ становила:

а) 1372 млн SDR;

б) 997 млн SDR.

17. Внесок держави-члена по квоті визначає:

а) максимальну суму фінансових ресурсів, яку держава-член зобов'язана надати МВФ;

б) мінімальну суму фінансових ресурсів, яку держава-член зобов'язана надати МВФ.

18. Кожна держава-член МВФ має:

а) по 250 базових голосів плюс один додатковий голос за кожні 100000 SDR квоти;

б) чисельність голосів тільки по кількості акцій в SDR.

19. БАГІ займається:

а) посередництвом у розв'язанні інвестиційних суперечок між урядами та іноземними інвесторами;

б) страховим забезпеченням гарантії інвестицій від політичних ризиків.

20. Stand-By, STF, EFF:

а) кредитні програми МВФ;

б) кредитні програми МБРР.

21. Кожна країна може отримати кредит МВФ без будь яких умов і попереднього вивчення економічного стану:

а) 25% своєї квоти;

б) 10% своєї квоти.

22. Кредитні операції МВФ здійснює лише з офіційними органами країн-членів:

а) так;

б) ні.

23. Вирішує короткострокові економічні проблеми: загальна підтримка платіжного балансу країн, стабілізація монетарної системи; не ставить завдання реабілітації та розвитку економіки країни - позичальниці:

а) МБРР;

б) МВФ.

24. Надає допомогу країнам, що розвиваються у вирішенні довгострокових проблем, прискоренні економічного зростання, боротьбі з бідністю, досягнення економічного та соціального прогресу:

а) МВФ;

б) МБРР.

25. Всі члени ЄБРР мають бути:

а) членами МВФ;

б) членами МАР.

26. Країнам ЄС належить вирішальний вплив:

а) ЄБРР;

б) МВФ.

27. МВФ та МБРР міждержавні інвестиційні інститути засновані одночасно в 1944 році у Бреттон-Вудсі (США) представниками 44 націй:

а) так;

б) ні.

28. Угода про створення МБРР (є одночасно і його статутом) набрала чинності у 1945 році:

а) так;

б) ні.

29. Розпочав свою діяльність Світовий банк (МБРР) 25 червня 1946 року. Основне завдання – відбудова Європи. Перша позика надана Франції через рік після створення:

а) так;

б) ні.

30. Міжнародна фінансова корпорація (МФК) створена у 1956 році. Мета – сприяння країнам що розвиваються, у стимулюванні приватного сектора шляхом інвестування чи надання позик:

а) так;

б) ні.

31. Членами МФК можуть бути тільки країни-учасниці ЄБРР:

а) так;

б) ні.

32. Багатостороннє агентство з гарантування інвестицій (БАГІ) створене у 1988 році з особливою метою – сприяти інвестуванню акціонерного капіталу і залученню інших прямих інвестицій до країн, що розвиваються, шляхом усунення перепон некомерційного характеру:

а) так;

б) ні.

33. Президент Світового банку є Головою ради директорів БАГІ:

а) так;

б) ні.

34. Міжнародний центр врегулювання інвестиційних суперечок (МЦВІС) створено в 1966 році, самостійна міжнародна організація. Мета – посередництво у розв’язанні інвестиційних суперечок між урядами та іноземними інвесторами:

а) так;

б) ні.

35. Міжнародний валютний фонд (МВФ) розпочав діяльність у 1946 році:

а) так;

б) ні.

Завдання 4

Класифікація іноземних інвестицій

1. Формі вивезення капіталу:

а) позиковий, виробничий, інтелектуальний;

б) портфельний, асоційований.

2. Під прямими інвестиціями слід розуміти:

- а) підприємницький капітал за кордоном, що забезпечує контроль над підприємствами, в які він вкладений;
- б) вкладення капіталу в цінні папери підприємств у розмірах, які не забезпечують права власності або контролю над ними.

3. Прямі іноземні інвестиції:

- а) внески нерезидентів до статутного фонду та обсяги прав власності нерезидентів на придбанні майно, майнові комплекси або цінні папери (що складають не менше 10% вартості статутного фонду резидента);
- б) внески нерезидентів до статутного фонду та обсяги прав власності нерезидентів на придбанні майно, майнові комплекси або цінні папери (що складають менше 10% вартості статутного фонду резидента).

4. Дочірня компанія:

- а) реєструється за кордоном як самостійна компанія і має статус юридичної особи з власним балансом, але контролює її батьківська компанія, оскільки вона володіє основною частиною її акцій або всім її капіталом;
- б) батьківській фірмі належить суттєва, але не основна частина акцій.

5. Відділення:

- а) не є самостійними компаніями та юридичними особами і на всі 100% належать батьківській фірмі;
- б) підприємства, де батьківській компанії не належить жодної акції, але за якими здійснюється управлінський контроль через укладання угод.

6. Портфельні інвестиції:

- а) інвестиції, здійснені нерезидентами у вигляді цінних паперів, майна, майнових прав, питома вага яких складає у статутному фонді підприємства-резидента до 10%;
- б) інвестиції, здійснені нерезидентами у вигляді цінних паперів, майна, майнових прав, питома вага яких складає у статутному фонді підприємства-резидента більше 10%.

7. Залежно від ступеня контролю над компаніями іноземні інвестиції класифікують:

- а) прями;
- б) обернені.

8. Статутом МБРР визначено обов'язкове цільове використання наданих послуг виключно на виробничі цілі для сприяння економічному зростанню країн-позичальниць, об'єкт кредитування – реальні інвестиції:

- а) так;
- б) ні.

9. Портфельні інвестиції характерні:

- а) для приватного підприємницького капіталу;
- б) для позикового капіталу.

10. Характерна риса - висока ліквідність:

- а) портфельні інвестиції;
- б) прями інвестиції.

Завдання 5

Обрати серед даних факторів ті, що характеризують переваги прямих іноземних інвестицій перед зовнішніми кредитами та ті, які пов'язані з певними труднощами при залученні інвестицій для приймаючої країни.

1. Виплата дивідендів на іноземні інвестиції залежить від одержаного прибутку, тобто на відміну від кредитів, пов'язані з кінцевим результатом і ефективністю інвестицій. Якщо прибуток відсутній і первинні інвестиції втрачаються, то збитки розподіляються серед інвесторів відносно частки капіталу.

2. Можливість виходу на міжнародні ринки (практичні навички, управлінський досвід).

3. Підвищують зайнятість населення і рівень доходів.

4. Репатріація іноземного капіталу або доходів регулюється реципієнтом на відміну від конкретних умов надання іноземного кредиту, що залежить від коливання відсоткової ставки у світі.

5. Вони не збільшують заборгованість, а можуть призвести до експортних доходів, т. б. створюють умови для відшкодування боргу.
6. Перешкоджають економічній злочинності – на противагу спекулятивним портфельним інвестиціям, репатріація яких має негативні наслідки для економіки в цілому.
8. Цілі іноземних інвесторів не збігаються з національними, що призводить до дискримінації національного сектору.
9. Імпортовані ресурси працюють для окупності та одержання прибутку, який потім репатріюється.
10. Неругульований розвиток підприємств з іноземними інвестиціями може підсилити соціальне розшарування і політичну напруженість у приймаючій країні.

Завдання 6

Основні види зовнішньоекономічної стратегії держави

Підберіть до кожного терміна в лівому стовпчику визначення з правого

Стратегія	Визначення
Ізоляції	Захист внутрішнього ринку від іноземної конкуренції
Протекціонізму	Вилучення держави зі світових господарчих зв'язків
Вільної торгівлі (фритредерство)	Ефективна тільки у випадку великого дефіцитного національного ринку, на якому знайдеться місце усім, у т. ч. й іноземним інвесторам
Наповнення дефіцитного ринку	Зменшення до мінімуму обмежень у зовнішній торгівлі

Питання:

1. Яка стратегія здійснюється країнами, що лідирують на ринку і не побоюються підризу конкурентоспроможності своїх товарів?
2. Яку стратегію можна назвати «протекціоналізм навпаки»?
3. Чи може стратегія протекціоналізму прийматися державою під тиском національних підприємців у тому випадку, якщо національне виробництво неконкурентоспроможне?

4. Як називається створення «тепличних» умов для місцевих підприємців?
5. Чи можна вважати основним прийомом протекціоналізму збільшення мит на імпорт аналогічних товарів?
6. Яка стратегія вводиться винятково з політичних і ідеологічних міркувань?
7. Чи можна вважати, що стратегія ізоляції економічно невиправдана?

Завдання 7

Етапи розвитку міжнародної інвестиційної діяльності компаній

Експорт – найпоширеніша форма міжнародної інвестиційної діяльності компаній. Має місце у зв'язку з появою надлишку продукції; відновлюється регулярно, але без довгострокових зобов'язань. Відносини між іноземними партнерами чисто комерційні.

Інвестиції на контрактній основі – фірма вдається до тривалих зв'язків, щоб стабілізувати власний збут. Довгостроковий контракт може бути укладений з імпортером на основі франшизи або ліцензії. Франшиза (франчайзінг) – договірна маркетингова система збуту споживчих товарів і послуг. Передбачає довгострокові стосунки, за яких одна фірма, яку називають франшизером, надає іншій фірмі право провадження певного бізнесу під певною маркою на обмеженій території з умовою дотримання обумовлених правил. Покупець франшизи сплачує франшизеру деяку суму плюс відрахування від продажу, одержуючи замість цього право на використання комерційної марки плюс постійну підтримку і передачу досвіду.

Стадія участі – фірма переходить до прямого інвестування і контролює партнера, створюється торгова фірма за рубежом або спільне підприємство (СП).

Стадія прямого інвестування в контрольовану філію – через декілька років, за умови абсолютної пайової участі, тобто коли фірма володіє 100% капіталу іноземної філії.

Етап автономної філії (дочірньої компанії) – коли іноземні філії переходять на автономний розвиток, спираючись на національний капітал, національні кадри.

Стадія глобальної фірми, транснаціональної компанії – завершальна форма міжнародної інвестиційної діяльності характерна для нашого часу.

Однією з сучасних форм інвестування, яка широко застосовується на практиці міжнародної діяльності є лізинг. Лізинг – це договір про оренду засобів виробництва, устаткування, інвентарю або нерухомого майна спеціального призначення, що були придбані з метою їх передачі в оренду підприємству.

Питання:

1. Яка форма міжнародної інвестиційної діяльності компаній найпоширеніша?
2. Що розуміється під поняттям франчайзінг?
3. Яка характеристика стадії участі?
4. Коли настає стадія прямого інвестування?
5. Коли настає етап автономної філії?
6. Характеристика стадії глобальної фірми.
7. Що розуміється під поняттям «лізинг»?

Завдання 8

Мотивація створення ПП

Оберіть серед наданих факторів ті, які характеризують:

1. Виробничо-економічну мотивацію.
2. Маркетингову мотивацію.
3. Інші мотиви.

Фактори:

- зменшення капітальних витрат і ризиків при створенні нових потужностей
- придбання джерел сировини або нової виробничої бази
- розширення діючих виробничих потужностей
- реалізація переваг дешевих чинників виробництва
- можливість запобігання циклічності або сезонності виробництва
- пристосування до процесу скорочення життєвого циклу продукції

- підвищення ефективності існуючого маркетингу
- придбання нових каналів торгівлі
- проникнення на конкретний географічний ринок
- вивчення потреб, набуття управлінського досвіду на нових ринках та ін.
- пристосування до умов країни, яка приймає капітал
- пропагандистські, престижні
- персональні
- екологічні

Завдання 9

Дайте визначення головним критеріям інвестиційної привабливості країн, які встановила Торгова палата США за такими характеристиками:

1. Обсяг місцевого ринку, купівельна спроможність населення, географічне розташування країни.
2. Законодавчі та нормативні акти, які не обмежують доступ компанії на місцевий ринок.
3. Іноземних інвесторів приваблює дешева робоча сила (особливо у трудомістких галузях), але необхідно забезпечувати і достатню її якість. Інвестори звертають увагу на рівень освіти в країні-реципієнті, а в країнах, що розвиваються враховують навіть такий фактор продуктивності робочої сили як кількість прогулів.
4. Іноземні інвестори ризикують отримати збитки, коли країна-реципієнт заморожує курс своєї валюти щодо основних іноземних валют або встановлює занадто високий курс.
5. Найсприятливішим є законодавство, яке не обмежує можливості вивозити інвестований капітал і прибутки. Як правило дочірні підприємства переводять прибутки своїй материнській компанії через дивіденди, сплату відсотків, винагороди і плату за технічну допомогу.
6. Даний критерій є пріоритетним, особливо в таких галузях як виробництво комп'ютерів, зв'язок, фармацевтика, в яких технологія є головною зброєю у

боротьбі з конкурентами при розробці нових продуктів та освоєнні нових ринків.

7. Впливає на вартість експорту та імпорту і на полегшення чи ускладнення цих операцій. На вартість імпортованих товарів впливає ставка ввізного мита, та існуючий валютний курс.

8. Урядове регулювання є важливим для захисту інтересів виробників та споживачів. Водночас надмірне регулювання може відвернути інвесторів від країни. Урядові нормативні акти можуть встановлювати відсотки за кредитами, визначати пріоритетні галузі для вкладання коштів, а трудове законодавство ускладнювати процедуру звільнення працівників або встановлювати високий рівень мінімальної заробітної плати, що збільшить собівартість для іноземних інвесторів, які шукали дешеву робочу силу.

9. Надмірний податковий тягар на інвестиції і прибутки «відлякує» іноземних інвесторів. Цей тягар складається не тільки з оподаткування прибутку, а й з дивідендів, винагород, грошових переказів та інших трансакцій між місцевими дочірніми підприємствами та їхніми материнськими компаніями.

10. Стабільне політичне середовище дає інвестору упевненість у тому, що закони і нормативні акти, які стосуються інвестицій і ринків, не змінюватимуться протягом тривалого часу.

11. Найважливішим фактором є підтримка низького і передбаченого рівня інфляції.

12. Шляхи, порти, аеропорти, мережа зв'язку, вартість енергії, послуги страхових, юридичних, бухгалтерських фірм, комерційних та інвестиційних банків справляють значний вплив на собівартість та ефективність виробництва і перевезень.

Критерії: характеристика місцевого ринку, доступність ринку, якість робочої сили, валютний ризик, можливість репатріації капіталу, державне регулювання, ставки податків та пільги, політична стабільність, макроекономічна політика, розвиненість інфраструктури та служб підтримки, захист інтелектуальної власності, торгова політика.

Завдання 10

Тестове завдання

1. Залежно від ступеня контролю над компаніями інвестиції класифікуються:
  - а) прямі і портфельні;
  - б) портфельні та асоційовані.
2. Наглядає за міжнародною монетарною системою:
  - а) МВФ;
  - б) ЄБРР.
3. Придбання неконтрольних пакетів акцій у фірмах країн-реципієнтів здійснюється через пряму купівлю акцій на місцевому фондовому ринку:
  - а) так;
  - б) ні.
4. Іноземні інвестиції – це:
  - а) капіталовкладення у вигляді основних фондів іноземними інвесторами;
  - б) цінності, які вкладаються іноземними інвесторами в об'єкти інвестиційної діяльності з метою одержання прибутку або досягнення соціального ефекту відповідно до чинного законодавства України.
5. Прямі іноземні інвестиції, що зумовлені кращими умовами ринку, тобто коли існує можливість поставляти товари з нового виробничого комплексу безпосередньо на ринок даної країни (континенту):
  - а) трансконтинентальні;
  - б) транснаціональні.
6. В яких країнах створюються офшорні зони:
  - а) в країнах з слабо розвинутою економікою;
  - б) в країнах, де існує політична стабільність.
7. Стратегічні альянси і спільні підприємства дають інвесторам більшу присутність на місцевому ринку з меншим ризиком, ніж пряма купівля місцевої фірми або створення власного дочірнього підприємства:
  - а) так;

б) ні.

8. Вільна економічна зона (ВЕЗ) – це:

а) обмежена частина території країни, на якій діє специфічний режим функціонування економічних суб'єктів;

б) обмежена частина території країни, на якій діють вільні економічні закони.

9. Чи вірним є твердження, що вільні економічні зони повинні надавати гарантії захисту інвесторам від змін правового режиму?

а) так;

б) ні

10. Чи може університет стати техніко-впроваджувальною зоною?

а) так;

б) ні.

11. Під прямими інвестиціями слід розуміти:

а) підприємницький капітал за кордоном, що забезпечує контроль над підприємствами, в які він вкладений;

б) вкладення капіталу в цінні папери підприємств у розмірах, які не забезпечують права власності або контролю над ними.

12. Вищим органом МВФ є Рада керуючих (по одному представнику від кожної країни):

а) так;

б) ні.

13. На території спеціальної економічної зони (СЕЗ) запроваджуються пільгові митні, валютно-фінансові, податкові та інші умови економічної діяльності вітчизняних та іноземних юридичних і фізичних осіб:

а) так;

б) ні.

14. Чим відрізняються асоційовані компанії від дочірніх:

а) батьківській компанії належить суттєва, але не основна частина акцій;

б) батьківська компанія не володіє капіталом.

15. Призначені для виробництва товарів для експорту:

а) експортні виробничі (промислові) зони;

б) вільні митні зони.

16. Зона, в якій відсутня банківська таємниця, розвинуті наглядові органи і законодавство:

а) надійна банківська зона;

б) надійна офшорна зона.

17. Фірми, що просто накопичують грошові кошти і можуть створюватись практично у будь-якій офшорній зоні:

а) фірми «Роялті»;

б) фірми-копілки.

18. Вільні митні зони – це узагальнююче поняття, що включає вільні торговельні зони (комерційні і невиробничі); вільні порти (порто-франко); зони DUTY-FREE (магазини у великих міжнародних аеропортах):

а) так;

б) ні.

19. Країна, або окремі території країн, де на державному рівні для певних типів компаній, власниками яких є іноземці, встановлені значні пільги з оподаткування, частково або повністю зняті митні й торгові обмеження, знижені або відсутні вимоги до бухгалтерського обліку і аудиту:

а) офшорна зона (юрисдикція);

б) вільна страхова зона.

20. Дочірня компанія:

а) реєструється за кордоном як самостійна компанія і має статус юридичної особи з власним балансом, але контролює її батьківська компанія, оскільки вона володіє основною частиною її акцій або всім її капіталом;

б) батьківської фірми належить суттєва, але не основна частина акцій.

21. Створюються з метою акумулювання прибутку у країнах із зменшеним або нульовим оподаткуванням або для об'єднання фінансових коштів і полегшення руху грошей, можуть використовуватися для фінансування міжнародних

операцій його засновників, минаючи валютні обмеження, в офшорних зонах ця діяльність суворо регламентується:

- а) офшорні банки, банківські філіали, кредитні заклади;
- б) фірми копівки.

22. Характерна риса - висока ліквідність:

- а) портфельні інвестиції;
- б) прямі інвестиції.

23. Інвестиції, що утворюються вкладенням капіталу в цінні папери підприємств у розмірах, які не забезпечують права власності або контролю над ними:

- а) портфельні;
- б) прямі.

24. Норми Закону України «Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон» передбачають, що статус, територія, строк функціонування СЕЗ визначаються шляхом прийняття для кожної зони окремого закону, який не може вступати у протиріччя з базовим законом:

- а) так;
- б) ні.

25. Офшорна зона являє собою:

- а) географічну зону, в якій банки можуть вільно здійснювати діяльність і мають ділові стосунки з клієнтами;
- б) країну або окремі території країн, де на державному рівні для певних типів компаній, власниками яких є іноземці встановлені значні пільги з оподаткування.

26. Які компанії дають можливість зменшити податки на спадок і приріст капіталу або уникнути їх взагалі:

- а) трастові компанії;
- б) страхові компанії.

27. Чи вірним є твердження, що перевагою вільних торговельних зон є потреба незначних стартових інвестицій та швидка їх окупність?

- а) так;

б) ні.

28. Закриття або перепрофілювання екологічно шкідливих виробництв та кардинальне поліпшення навколишнього середовища є критерієм вибору місця розташування:

а) техніко-впроваджувальної зони;

б) вільної туристичної зони.

29. Перша вільна торгівельна зона з'явилась:

а) на острові Делос;

б) на Сейшельських островах.

30. СЕЗ «Миколаїв» створена у м. Миколаєві Миколаївської області з метою створення умов для залучення інвестицій, збереження, розвитку та ефективного використання виробничого, науково-технічного та експортного потенціалу суднобудівної промисловості:

а) площею 865 га на 30 років, зона почала працювати 01.01.2000 р.;

б) площею 865 га на 30 років, зона почала працювати 01.01.2012 р.

31. Резиденти – юридичні особи та суб'єкти господарської діяльності України, що не мають статусу юридичної особи (філії, представництва тощо), які створені та здійснюють свою діяльність відповідно до законодавства України з місцезнаходженням на її території:

а) ні;

б) так.

32. Країни базування іноді називають:

а) країнами-донорами;

б) реципієнтами інвестицій.

33. Членами МБРР можуть бути тільки держави-члени МВФ:

а) так;

б) ні.

34. Більшість голосів для ухвали найбільш важливих рішень в МБРР належить:

а) США;

б) РФ.

35. Фірми, які збирають різні ліцензійні виплати за патентами, авторські гонорари, товарні знаки:

- а) фірми-копілки;
- б) фірми – «Роялті».

36. Зони DUTY-FREE – це:

- а) вільні порти;
- б) магазини у великих міжнародних аеропортах

37. Рекреаційна зона є аналогом:

- а) туристичної зони;
- б) страхової зони.

38. Які заклади можуть створюватися з метою акумулювання прибутку у країнах із зменшеним або нульовим оподаткуванням:

- а) брокерські фірми;
- б) офшорні банки.

Завдання 11

Міжнародна інвестиційна діяльність

Пряма інвестиція як категорія інвестицій зовнішньоекономічної діяльності, є складовою платіжного балансу та міжнародної інвестиційної позиції країни. Пряма інвестиція передбачає довгострокові взаємовідносини, які відображають тривалу зацікавленість іноземного інвестора в резидентському підприємстві в економіці іншої країни. Пряме інвестування передбачає суттєвий вплив інвестора нерезидента на управління підприємством-резидентом з метою отримання прибутку або соціального ефекту.

До категорії прямих інвестицій включено внески нерезидентів до статутного фонду та обсяги прав власності нерезидентів на придбанні майно, майнові комплекси або на акції, облігації та інші цінні папери (що складають не менше 10% вартості статутного фонду резидента) а також інвестиції, що отримані в результаті укладення концесійних договорів та договорів про спільну інвестиційну діяльність, кредити та позики, що надійшли від прямих інвесторів.

Іноземні інвестиції можуть здійснюватися у вигляді іноземної валюти, що визнається конвертованою Національним банком України; валюти України – при реінвестиціях в об'єкт первинного інвестування чи в будь-які інші об'єкти інвестування відповідно до законодавства України за умови сплати податку на прибуток (доходи); будь-якого рухомого і нерухомого майна та пов'язаних з ним майнових прав; акцій, облігацій, інших цінних паперів, а також корпоративних прав (прав власності на частку (пай) у статутному фонді юридичної особи, створеної відповідно до законодавства України або законодавства інших країн, виражених у конвертованій валюті та інше.

Портфельні інвестиції – це інвестиції, здійснені нерезидентами у вигляді цінних паперів, майна, майнових прав, питома вага яких складає у статутному фонді підприємства-резидента до 10%.

Резиденти – юридичні особи та суб'єкти господарської діяльності України, що не мають статусу юридичної особи (філії, представництва тощо), які створені та здійснюють свою діяльність відповідно до законодавства України з місцезнаходженням на її території.

Нерезиденти – юридичні особи та суб'єкти господарської діяльності, що не мають статусу юридичної особи (філії, представництва тощо) з місцезнаходженням за межами України, які створені та здійснюють свою діяльність відповідно до законодавства іншої держави.

Використання прямих іноземних інвестицій (ПІІ) повинне сприяти забезпеченню потреб української економіки у необхідній сировині та продукції, а головне – стимулювати розвиток економічно ефективних і конкурентноспроможних експортерів, що дало б змогу країні увійти у систему міжнародного поділу праці.

Дайте відповіді на запитання:

1. Україну можна вважати потенційно привабливою країною для інвестування? Якими факторами це можна пояснити?
2. За допомогою яких установ здійснюється державна політика залучення іноземного капіталу?

3. Які основні проблеми іноземного інвестування в Україні?

Завдання 12

Аналіз іноземних інвестицій

Провести аналіз іноземних інвестицій в економіку Миколаївської області (України) використовуючі статистичні дані.

Визначити:

1. Динаміку надходження прямих іноземних інвестицій в економіку області (України). Побудувати графік.
2. Структуру надходжень ПІІ за видами економічної діяльності.
3. Структуру надходжень ПІІ по країнах-інвесторах.
4. Зробити висновки.

Дати відповіді на питання:

1. Який обсяг прямих іноземних інвестицій в економіку Миколаївської області в звітному році.
2. В яку галузь максимальний обсяг надходжень за досліджуваний період?
3. В яку галузь мінімальні обсяги вкладень в звітному році.
4. Яка динаміка надходжень ПІІ в Миколаївську область за досліджуваний період?
5. Які країни здійснюють максимальні вкладення в звітному році?
6. Найбільші обсяги надходжень ПІІ в звітному році від країни СНД чи Європи?
7. Який відсоток вкладень країн СНД в звітному році?
8. Який обсяг надходжень ПІІ в економіку України в звітному році?
9. В яку галузь економіки спрямовано максимальний обсяг ПІІ з Кіпру в звітному році?
10. В звітному році найбільший обсяг надходжень в промисловість чи сільське господарство?
11. Яка площа СЕЗ «Миколаїв», якій термін існування, коли почала працювати?
12. Яка питома вага області в загальному обсягу надходження ПІІ в Україну?

13. Портфельні інвестиції інвестор здійснює не сподіваючись отримати додаткові вигоди, що впливають із отримання управлінського контролю над компанією й участі в її господарській діяльності?
14. П І І в звітному році було більше здійснено в м. Київ чи Миколаївську область?
15. Серед країн Європи яка є найпотужнішим інвестором за досліджуваний період.
16. Який відсоток вкладень прямих іноземних інвестицій в сільське господарство за звітний період.
17. Які країни здійснюють найбільші вкладення П І І – Азії чи Америки?
18. Скільки країн світу здійснюють іноземні інвестиції.
19. Яка з країн СНД за досліджуваний період здійснює максимальні вкладення?

Завдання 14

Підберіть до кожного терміна в лівому стовпчику визначення з правого

Класифікація прямих іноземних інвестицій

Ознаки		Визначення	
1	Придбання неконтрольних пакетів акцій у фірмах країн-рецепієнтів	А	Застосовується на ринках, які мають найбільший потенціал для отримання прибутків, ця форма має найбільший ризик та найбільші зобов'язання з боку іноземного інвестора
2	Ліцензійні угоди	Б	Не вимагає від інвесторів більших зобов'язань та тривалішого часу для одержання прибутків
3	Стратегічні альянси і спільні підприємства	В	Дають інвесторам більшу присутність на місцевому ринку з меншим ризиком, ніж пряма купівля місцевої фірми або створення власного дочірнього підприємства
4	Придбання контрольних пакетів акцій	Г	Дають інвестору можливість виходу на ринок з мінімальним ризиком
5	Створення власних дочірніх підприємств	Д	Здійснюється через пряму купівлю акцій на місцевому фондовому ринку

Дайте відповіді на питання:

1. Який вид прямих іноземних інвестицій по суті можна вважати портфельними, так як при купівлі акцій на місцевому фондовому ринку інвестори не одержують контролю над діяльністю фірми.
2. Транснаціональна компанія передає права на виробництво певного продукту чи послуги або на використання запатентованого процесу, технології, товарного знаку, іншої інтелектуальної власності місцевій фірмі, яка буде відповідати за виробництво та маркетинг на місцевому ринку:
  - а) ліцензійні угоди;
  - б) придбання неконтрольованих пакетів акцій.
3. Чи можна стверджувати, що прямі іноземні інвестиції несуть ризик іноземним інвесторам, тому що останні позбавлені можливості швидкого виходу на ринок?

Задання 13

Інвестиційна привабливість регіонів

Ефективність здійснення процесу структурних перетворень в економіці країни значною мірою залежить від інвестиційних рішень на рівні окремих підприємств, галузей, регіонів, що потребує аналізу відповідної інформації про інвестиційну привабливість підприємств, галузей, регіонів.

На сучасному етапі у вітчизняних і зарубіжних вчених є чимало праць, присвячених проблематиці визначення рівня інвестиційної привабливості господарюючих суб'єктів регіонів, держави. Категорія «інвестиційна привабливість регіону» в літературі визначається як відповідність регіону основним цілям інвесторів, що полягають у прибутковості, безризиковості та ліквідності інвестицій; рівень задоволення фінансових, виробничих, організаційних та інших вимог чи інтересів інвестора щодо конкретного регіону; або як становище регіону в той чи інший момент часу, тенденції його розвитку, що відображаються в інвестиційній активності.

Інвестиційна привабливість території визначається факторами інвестиційної привабливості регіону і регіональною інвестиційною політикою. Під факторами інвестиційної привабливості регіону розуміють процеси, явища, дії, переважно

об'єктивного характеру, що впливають на інвестиційну привабливість регіону і визначають його територіальні особливості. Наприклад, вигідність економіко-географічного положення регіону, його природно-ресурсний, трудовий, науково-технічний потенціали, рівень розвитку інфраструктури, характеристики споживчого ринку тощо.

Регіональна інвестиційна політика розуміється як процес, явище, дія, переважно суб'єктивного характеру, що визначають територіальні особливості регіону. На практиці вона являє собою дії державних і місцевих органів влади та управління щодо розвитку інвестиційного процесу в регіоні, пов'язані з удосконаленням нормативно-правової бази, наданням преференцій для найбільш ефективних та значущих для регіону інвестиційних проектів, розвитком інфраструктури з обслуговування суб'єктів інвестиційної діяльності, гарантуванням безпеки діяльності підприємницьких структур.

Основні фактори, які в комплексі цікавлять інвесторів і безпосередньо визначають обсяги інвестиційних надходжень:

1. Економіко-географічне положення. Можна оцінити за такими критеріями: близькість регіону до кордонів держави, міра розвитку виробничої інфраструктури, зокрема, наявність транспортних коридорів, прикордонних терміналів, нафтогазопроводів, близькість до Києва та інших розвинутих промислових центрів України і т. ін.

Зручне економіко-географічне положення регіону (особливо сусідство з економічно розвинутими країнами та близькість до перспективних товарних ринків, наявність аеропортів, транзитних магістралей та інших інфраструктурних компонентів) є фактором додаткової вигоди для інвестора.

2. Природно-ресурсний потенціал: економічна оцінка мінеральних, земельних, лісових, рекреаційних ресурсів. Відповідність інтересам інвестора наявних у регіоні необхідної кількості та якості різноманітних природних ресурсів, а також можливості забезпечення ними виробничих потреб з мінімальними затратами у багатьох випадках є вирішальним фактором формування інвестиційних потоків.

3. Трудовий потенціал. Можна оцінити за такими критеріями: 1) наявність трудових трудових ресурсів – щільність населення, чисельність економічно-активного населення, пропозиція робочої сили на ринку праці; 2) освітньо-кваліфікаційний рівень трудових ресурсів – підготовка кваліфікованих робітників професійно-технічними навчальними закладами, підготовка кадрів ВНЗ 1-4 рівнів акредитації, підвищення кваліфікації кадрів, кількість працівників, які навчалися нових професій; 3) вартість робочої сили – середньомісячна номінальна заробітна плата працівників.

4. Економічний потенціал: обсяги ВДВ у розрахунку на душу населення.

5. Місткість споживчого ринку: показники сукупних витрат домогосподарств (у середньому за місяць у розрахунку на 1 домогосподарство), роздрібного товарообороту та обсягу реалізованих послуг, оплачених населенням (у розрахунку на душу населення).

6. Інфраструктурний потенціал: щільність автомобільних шляхів і залізниць, вартості основних засобів виробництва і розподілу електроенергії, газу і води (на душу населення).

7. Науково-технічний потенціал: оцінюється за кількістю спеціалістів, які виконують науково-технічні роботи, обсягом наукових і науково-технічних робіт (на душу населення).

8. Інвестиційні преференції: наявність вільних економічних зон, територій пільгового інвестування в регіоні.

9. Інвестиційні ризики. Політичний ризик – наявність або відсутність політичної та кадрової стабільності, авторитетність місцевої влади. Економічний ризик – активність регіону в реалізації економічних реформ і регуляторної політики, адекватність інвестиційних намірів стратегії економічного розвитку регіону. Соціальний ризик – демографічне навантаження постійного населення, міжрегіональна та міждержавна міграції, грошові доходи населення, рівень розвитку соціальної інфраструктури в регіоні, кількість безробітного населення, криміногенна ситуація. Екологічний ризик – міра забрудненості навколишнього природного середовища, наявність зон екологічного лиха.

Оцінку факторів, які визначаються кількісними показниками, пропонується здійснювати шляхом розрахунку інтегрального коефіцієнта інвестиційної привабливості. Для оцінки факторів, які не можна охарактеризувати показниками офіційної статистики (вигідність економіко-географічного положення, умови пільгового оподаткування, законодавча стабільність, інвестиційні ризики), проводиться процедура експертної оцінки з наступним рейтингуванням.

Таким чином, всі перелічені фактори можна умовно поділити на 2 групи: фактори об'єктивного (некеровані) та фактори суб'єктивного (на які можна впливати) характеру. Такий поділ досить умовний, оскільки об'єктивні у короткостроковій перспективі фактори є суб'єктивними у довгостроковій (наприклад, кількість аеропортів, транспортних вузлів, портів).

Група об'єктивних факторів: економіко-географічне положення, природно-ресурсний і трудовий потенціали.

Група суб'єктивних факторів: фактори місткості регіонального споживчого ринку, економічного, інфраструктурного та науково-технічного розвитку, наявності інвестиційних преференцій та ризиків.

Відносну сприятливість факторів інвестиційної привабливості території можливо оцінити за такою шкалою: до 0,9000 – відносно несприятливі фактори; 0,9000-1,1000 – середній рівень сприятливості факторів; більше 1,1000 – відносно сприятливі фактори.

Завдання 14

Знайти правильну відповідь

1. «Інвестиційна привабливість регіону» визначається як відповідність регіону основним цілям інвесторів, що полягають у прибутковості, безризиковості та ліквідності інвестицій:

а) так;

б) ні.

2. Інвестиційна привабливість території визначається факторами інвестиційної привабливості регіону і регіональною інвестиційною політикою:

а) так;

б) ні.

3. Під факторами інвестиційної привабливості регіону розуміють процеси, явища, дії, переважно об'єктивного характеру, що впливають на інвестиційну привабливість регіону і визначають його територіальні особливості:

а) ні;

б) так.

4. Регіональна інвестиційна політика розуміється як процес, явище, дія, переважно суб'єктивного характеру, що визначають територіальні особливості регіону:

а) так;

б) ні.

5. Являє собою дії державних і місцевих органів влади та управління щодо розвитку інвестиційного процесу в регіоні, пов'язані з удосконаленням нормативно-правової бази, наданням преференцій для найбільш ефективних та значущих для регіону інвестиційних проектів, розвитком інфраструктури з обслуговування суб'єктів інвестиційної діяльності, гарантуванням безпеки діяльності підприємницьких структур:

а) регіональна інвестиційна політика;

б) міжнародна інфраструктура.

6. Можна оцінити за такими критеріями: близькість регіону до кордонів держави, міра розвитку виробничої інфраструктури, зокрема, наявність транспортних коридорів, прикордонних терміналів, нафтогазопроводів, близькість до Києва та інших розвинутих промислових центрів України:

а) економіко-географічне положення регіону;

б) інвестиційні преференції регіону.

7. Зручне економіко-географічне положення регіону (особливо сусідство з економічно розвинутими країнами та близькість до перспективних товарних ринків, наявність аеропортів, транзитних магістралей та інших інфраструктурних компонентів) є фактором додаткової вигоди для інвестора:

а) так;

б) ні.

8. Можна оцінити за такими критеріями: наявність трудових трудових ресурсів; освітньо-кваліфікаційний рівень трудових ресурсів; вартість робочої сили:

а) трудовий потенціал;

б) економічне положення регіону.

9. Інвестиційні преференції: наявність вільних економічних зон, територій пільгового інвестування в регіоні:

а) так;

б) ні.

10. Демографічне навантаження постійного населення, міжрегіональна та міждержавна міграції, грошові доходи населення, кількість безробітного населення, криміногенна ситуація характеризують:

а) соціальні ризики;

б) трудовий потенціал регіону.

11. Міра забрудненості навколишнього природного середовища, наявність зон екологічного лиха:

а) екологічний ризик;

б) соціальні ризики.

12. Фактори інвестиційної привабливості можна умовно поділити на дві групи: фактори об'єктивного (некеровані) та фактори суб'єктивного (на які можна впливати) характеру:

а) так;

б) ні.

Завдання 15

Спеціальна економічна зона «Миколаїв» була створена у м. Миколаєві Миколаївської області площею 865 га на 30 років. Основна мета полягає в створенні умов для залучення інвестицій, збереження, розвитку та ефективного використання виробничого, науково-технічного та експортного потенціалу суднобудівної промисловості. Зона почала працювати 01.01.2000 р.

Перевага надається таким галузям як харчова промисловість, переробка сільськогосподарських продуктів, будівництво, енергетика, транспорт, машинобудування, суднобудування та приладобудування.

Питання:

1. Обґрунтуйте доцільність створення СЕЗ «Миколаїв».
2. Які її перспективи існування?
3. Які основні фактори інвестиційної привабливості Миколаївської області.
4. Визначте інвестиційно привабливі райони Миколаївської області.

Підсумкове тестове завдання для контрольної перевірки знань

1. Головна мета інвестування:

- а) одержання максимального прибутку та соціального ефекту;
- б) одержання прибутку.

2. Прибуток, амортизація, виручка від ліквідації основних засобів, страхові відшкодування за основні засоби:

- а) власні джерела капіталу;
- б) залучені джерела капіталу.

3. Нематеріальні інвестиції – це вкладення капіталу в:

- а) людський фактор, у наукові дослідження;
- б) цінні папери.

4. Якщо проект повністю фінансується за рахунок кредиту комерційного банку, то IRR показує верхню межу припустимого рівня банківської процентної ставки, перевищення якого робить проект збитковим:

- а) так;
- б) ні.

5. Інвестиції вкладені в готову продукцію і виконані роботи призначені для реалізації, кошти на рахунках в банку, складають:

- а) оборотний капітал;

б) основний капітал.

6. З метою обліку, аналізу та планування інвестиції класифікують за такими ознаками:

а) за об'єктами вкладання коштів, за характером участі в інвестуванні, за періодом інвестування, за формами власності інвестора, за територією інвестування;

б) реальні та фінансові, за періодом інвестування, за формами власності інвестора, за територією, за природними ресурсами.

7. Вільна економічна зона (ВЕЗ) – це:

а) обмежена частина території країни, на якій діє специфічний режим функціонування економічних суб'єктів;

б) обмежена частина території країни, на якій діють вільні економічні закони.

8. Реальні матеріальні активи:

а) будівлі, споруди, обладнання, приріст матеріально виробничих запасів;

б) ліцензії, патенти, права користування природними ресурсами, приріст матеріально виробничих запасів.

9. Чи всі позики надаються МБРР (Міжнародний банк реконструкції та розвитку) лише під урядові гарантії:

а) так;

б) ні.

10. Всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкт підприємницької діяльності та інші види діяльності, в результаті якої створюється прибуток або досягається соціальний ефект:

а) інвестиція;

б) податкова політика.

11. Фінансування для обґрунтування майбутнього проекту:

а) нетто-інвестиції;

б) реінвестиції.

12. Реінвестиції:

а) повторне вкладення капіталу;

б) початкове вкладення капіталу.

13. Чим нижчий визначений рівень ризику, тим нижчою повинна бути ставка дисконту:

а) ні;

б) так.

14. Вкладення капіталу в розробку проектів і купівлю акцій, облігацій – це є інвестиції:

а) нематеріальні;

б) фінансові.

15. На території спеціальної економічної зони (СЕЗ) запроваджуються пільгові митні, валютно-фінансові, податкові та інші умови економічної діяльності вітчизняних та іноземних юридичних і фізичних осіб:

а) так;

б) ні.

16. Вільні митні зони – це узагальнююче поняття, що включає вільні торгівельні зони (комерційні і невиробничі); вільні порти (порто-франко); зони DUTY-FREE (магазини у великих міжнародних аеропортах:

а) так;

б) ні.

17. Зона, в якій відсутня банківська таємниця, розвинуті наглядові органи і законодавство:

а) надійна банківська зона;

б) надійна офшорна зона.

18. I (ставка доходу) номінальна > I реальна:

а) так;

б) ні.

19. Країна, або окремі території країн, де на державному рівні для певних типів компаній, власниками яких є іноземці, встановлені значні пільги з оподаткування, частково або повністю відсутні митні й торгові обмеження, вимоги до бухгалтерського обліку і аудиту:

а) офшорна зона (юрисдикція);

б) вільна страхова зона.

20. $MVG = ПВГ \cdot (1+i)^t$ ця формула характеризує метод зіставлення інвестицій у часі за допомогою:

а) складних відсотків;

б) дисконтування.

21. Процес знецінення грошей у результаті перевищення кількості грошових знаків, що перебувають у обігу над сумою цін товарів та послуг:

а) інфляція;

б) дефляція.

22. Діяльність, що пов'язана з експортом та імпортом капіталів, технологій, послуг, здійсненням разом з іншими державами проектів зі створенням спільних підприємств, з інтеграційними процесами в різних сферах:

а) економічна стратегія держави;

б) міжнародна інвестиційна діяльність.

23. Україна є членом МБРР, МАР:

а) так;

б) є членом МБРР, але не входить до складу МАР.

24. Членами МБРР можуть бути тільки держави-члени:

а) МАР, БАГІ, ЄБРР;

б) МВФ.

24. Інвестиційний проект вважається тим надійнішим, чим менше норма беззбитковості:

а) так;

б) ні.

25. Ефективним вважається той проект, який забезпечує:

а) мінімум чистої поточної вартості;

б) максимум чистої поточної вартості.

26. Внутрішня норма окупності показує:

- а) верхню межу граничного рівня банківської процентної ставки, перевищення якого робить проект збитковим;
 б) термін дії інвестицій.

27. Інвестиційна привабливість території визначається факторами інвестиційної привабливості регіону і регіональною інвестиційною політикою:

- а) так;
 б) ні.

28. $NPV = 0$, одночасно індекс прибутковості дорівнює 1:

- а) так;
 б) ні.

29. При якій нормі беззбитковості проект вважається більш надійним:

- а) 25%;
 б) 45%.

30. Соціально прийнятною вважається така стратегія проекту, що не суперечить інтересам зазначених груп населення і сприяє додатковому якісному задоволенню соціально-культурних потреб населення регіону і країни (при відповідному масштабі проекту):

- а) так;
 б) ні.

31. Формула Фішера, де врахована інфляційна премія:

а) $I_{ном} = I_p + TI + TI \cdot I_p$ б) $I_p = \frac{I_{НОМ} - TI}{1 + TI}$

32. Більш капіталомісткий варіант буде вигіднішим, ніж варіант із більшими поточними витратами, якщо виконується нерівність:

а) $\frac{C_1 - C_2}{K_2 - K_1} > E_n$ б) $\frac{C_1 - C_2}{K_2 - K_1} \leq E_n$

33. Якщо потрібно визначити індекс інфляції за тривалий період (наприклад за один рік) на основі значень рівня інфляції за більш вузькі проміжки часу (наприклад, місяці), використовують формулу

$$а) I = (1+TI_1) \cdot (1+TI_2) \cdot (1+TI_3) \dots (1+TI_t), \quad б) I = \frac{\sum_{i=1}^n piqi}{\sum_{i=1}^n pi_0qi}$$

34. Переведення значних розмірів капіталу в країни з більш сприятливим інвестиційним кліматом (для уникнення високого оподаткування, негативних наслідків інфляції, ризику експропріації та ін.):

- а) втеча капіталу;
- б) чистий приплив капіталу.

35. Чи можна за допомогою коефіцієнта варіації визначити ступінь ризику інвестиційного проекту:

- а) так;
- б) ні.

36. Портфельні інвестиції – це інвестиції, здійснені нерезидентами у вигляді цінних паперів, майна, майнових прав, питома вага яких складає у статутному фонді підприємства-резидента до 10%:

- а) так;
- б) ні.

37. $C_1 + E_n \cdot K_1 > C_2 + E_n \cdot K_2$ ефективним буде:

- а) 2 варіант;
- б) 1 варіант.

38. Мета портфельного інвестора обмежується підвищенням вартості інвестованого капіталу (наприклад, акцій) чи отриманням поточного прибутку, який цей капітал може давати (наприклад, у вигляді дивідендів на акції):

- а) так;
- б) ні.

39. Система важелів державного впливу на ділову інвестиційну активність фізичних та юридичних осіб з метою забезпечення оптимального рівня інвестування згідно з державними пріоритетами:

- а) державне регулювання інвестиційного процесу;
- б) інвестиційний клімат.

40. При оцінці майбутньої вартості грошових коштів з урахуванням інфляції використовується наступна формула:

$$\text{а) } Sn = P \cdot [(1 + Ip) \cdot (1 + TI)]^n \quad \text{б) } Pp = \frac{Sn}{[(1 + Ip) \cdot (1 + TI)]^n}$$

41. Регрес - це право кредитора висувати фінансові вимоги до позичальника:

а) так;

б) ні.

42. Якщо IRR проекту 20%, банк надає кредит під 25% проект буде:

а) прибутковим;

б) збитковим.

43. Постійний темп інфляції на рівні 5% на місяць, за рік зростання цін:

а) $I = (1 + 0,05)^{12} \cong 1,796$;

б) $5\% \cdot 12 \text{міс.} = 60\%$.

44. Реальна ставка доходності операцій 12%, річний темп інфляції 20%, то враховуючи інфляційну премію:

а) $I_{\text{ном}} = 34\%$;

б) $I_{\text{ном}} = 32\%$.

45. Якщо внутрішня норма окупності інвестиційного проекту дорівнює 25%:

а) чиста поточна вартість дорівнює нулю;

б) індекс прибутковості більше 1.

46. Якщо показник абсолютної економічної ефективності (E_a) становить 0,11, а норма прибутку (E_n) 0,15, чи потрібно реалізувати даний проект:

а) ні;

б) так.

47. Офшорна зона являє собою:

а) географічну зону, в якій банки можуть вільно здійснювати діяльність і мають ділові стосунки з клієнтами, відсутні вимоги до бухгалтерського обліку і аудиту;

б) країну або окремі території країн, де на державному рівні для певних типів компаній, власниками яких є іноземці встановлені значні пільги з

оподаткування, частково або повністю зняті митні і торгові обмеження, знижені або відсутні вимоги до бухгалтерського обліку і аудиту.

48. Покладання всієї відповідальності за реалізацію проекту на фінансово-кредитну організацію, коли банк бере на себе всі інвестиційні ризики та відмовляється від будь яких зворотних вимог (регресу) з приводу розподілу відповідальності:

- а) фінансування без регресу на позичальника;
- б) фінансування з повним регресом на позичальника.

49. Частина загального ризику, що зумовлена факторами, які не впливають на всі види цінних паперів та можуть бути пов'язані лише з одним з них (наприклад невірні рішення керівництва компанії):

- а) несистематичний ризик;
- б) систематичний ризик.

50. Чиста поточна вартість:

$$а) NPV = \sum \frac{Rt}{(1 + dc)^t} - \sum \frac{St}{(1 + dc)^t} = \Sigma PV - \Sigma SV ;$$

$$б) NPV = \sum \frac{St}{(1 + dc)^t} - \sum \frac{Rt}{(1 + dc)^t} = \Sigma SV - \Sigma PV ;$$

Теми рефератів для самостійної індивідуальної роботи

1. Ефективність інвестицій в освіту.
2. Регіональні аспекти іноземного інвестування.
3. Джерела інвестиційного капіталу, фактори їх формування.
4. Міжнародні інвестиції та їх систематизація.
5. Міжнародна інвестиційна інфраструктура.
6. Формування і особливості функціонування інвестиційного міжнародного ринку.
7. Форми і методи регулювання інвестиційної діяльності.
8. Інвестиційні якості цінних паперів.
9. Провести аналіз іноземних інвестицій в економіку України, використовуючи статистичний матеріал за останні 5 років.
10. Інвестиційна привабливість сільського господарства Миколаївської області (України).
11. Досвід капіталовкладень у розвинутих країнах.
12. Земля – як об'єкт інвестування.
13. Метод дисконтування – як метод зіставлення інвестицій у часі.

14. Держава як суб'єкт інвестування.
15. Стан і проблеми іноземного інвестування в економіку України.
16. Аналіз іноземних інвестицій, основні показники, за якими здійснюється аналіз, їх характеристика.
17. Оцінка інвестиційної привабливості регіонів.
18. Інвестиції в людський капітал.
19. Інституції спільного інвестування.
20. Меркантильні інвестиції.
21. Асоційована форма інвестиційної діяльності. Способи їх реалізації.
22. Лізинг – як підприємницька діяльність, яка спрямована на інвестування власних чи залучених фінансових коштів.
23. Фактори розвитку міжнародного інвестування.
24. Методи оцінювання ефективності інвестицій.
25. Етапи інвестиційного процесу.
26. Державне регулювання інвестиційної діяльності.
27. Аналіз соціальних аспектів проекту.
28. Управління інвестиційною діяльністю.
29. Розробка інвестиційного проекту, його складові.
30. Інвестиційний клімат, інвестиційна діяльність.
31. Характеристика інвестиційних фондів і компаній.
32. Фінансові інструменти ринку інвестицій.
33. Особлива форма фінансування інвестиційного проекту – форфейтинг.
34. Номінальна і реальна відсоткова ставка.
35. Акції як інструмент інвестування на міжнародних фінансових ринках.
36. Вплив іноземних інвестицій на економіку країн-резидентів і країн-реципієнтів.
37. Портфель цінних паперів, його види.
38. Структура ринку цінних паперів (на прикладі США).
39. Вимоги до підприємств, що бажають скористатися коштами кредитної лінії від ЄБРР.
40. Загальні індекси світових фондових ринків.
41. Поняття про інвестиційний проект.
42. Портфельні інвестиції
43. Класифікація інвесторів за основними ознаками.
44. Типи проектного фінансування.
45. Міжнародні інвестиційні рейтинги.
46. Інвестиційна природа пенсійних фондів.
47. Класифікація підприємств як об'єктів інвестиційного менеджменту.
48. Способи залучення капіталу.
49. Особливості оцінки власного капіталу.
50. Фінансовий ліверидж.
51. Методи оптимізації загальної потреби в інвестиційних ресурсах підприємства.
52. Інвестиційна стратегія.
53. Характеристика діючих офшорних зон.

54. Керівництво реальними інвестиціями.
55. Керівництво фінансовими інвестиціями.
56. Вартість капіталу та інфляція.
57. Ціноутворення в інвестиційній сфері.
58. Моніторинг інвестиційного процесу.
59. В чому різниця між фінансовим та оперативним лізингом.
60. Бізнес-планування інвестиційного проекту.
61. Шляхи активізації інвестування.
62. Визначення вартості капіталу.
63. Види та методи вимірювання ризиків.
64. Інноваційна форма інвестицій.
65. Інтелектуальні інвестиції.
66. Мотивація інвестиційної діяльності.
67. Характерні риси транснаціональних корпорацій.
68. Аналіз альтернативних проектів.
69. Інвестиції в основний капітал.
70. Інвестування оборотного капіталу, склад і приблизна структура оборотних коштів інвестиційної сфери.
71. Проблеми захисту прав інвесторів.
72. Інвестиційна діяльність у вільних економічних і офшорних зонах.
73. Етапи розвитку ВЕЗ.
74. Характеристика туристичних (рекреаційних), вільних страхових та банківських зон.
75. Типи офшорних компаній.
76. Характеристика зон технологічного розвитку та комплексних зон.
77. Спеціальні економічні зони, їх характеристика.
78. Характеристика СЕЗ «Миколаїв».
79. Інвестування в нематеріальні активи.
80. Інвестиції та зайнятість населення.
81. Фінансова здійсненність проекту, основні показники.
82. Дисконтна ставка як факторна ознака при аналізі ефективності інвестиційних пропозицій.
83. «Власний капітал є безкоштовним», чи є вірним таке твердження?

Дисконтні множники, які використовуються для розрахунків
теперішньої вартості за складними відсотками (Кд)

t	Відсоткова ставка, %						
	8,5	9,00	10,00	15,00	20,00	24,00	25,00
1	0,921	0,917	0,909	0,869	0,833	0,806	0,800
2	0,849	0,842	0,826	0,756	0,694	0,649	0,641
3	0,783	0,772	0,751	0,658	0,579	0,523	0,513

4	0,721	0,708	0,683	0,572	0,483	0,424	0,410
5	0,665	0,649	0,621	0,497	0,402	0,341	0,328
6	0,613	0,596	0,564	0,432	0,335	0,275	0,262
7	0,565	0,547	0,513	0,376	0,279	0,222	0,210
8	0,521	0,502	0,466	0,327	0,233	0,179	0,168
9	0,479	0,460	0,424	0,2843	0,194	0,144	0,134

Термінологічний словник

Активи — економічні ресурси компанії (фірми) у формі основного та оборотного капіталу, нематеріальних активів, що використовуються у виробничій діяльності з метою одержання доходу. На практиці розміри активів підприємства визначаються загальною сумою активу балансу на певну дату.

Акціонерне товариство — компанія, що створена юридичними особами, має статутний фонд, розподілений на певну кількість акцій однакової номінальної вартості, і несе відповідальність за своїми зобов'язаннями тільки власним майном. Акціонерне товариство може бути відкритого типу, якщо акції розповсюджуються шляхом відкритої передплати або купівлі-продажу на фондових біржах, або закритого, якщо акції не можуть розповсюджуватися вільно.

Акція — цінний папір, що засвідчує частку її власника у статутному фонді акціонерного товариства відкритого або закритого типу, який дає право на участь в управлінні й одержанні відповідної частини його прибутку у формі дивідендів.

Банківський відсоток — мінімальний відсоток за короткостроковими авансами комерційних банків або інвестиційних дилерів.

Банкрутство — встановлена в судовому порядку фінансова неплатоспроможність певної юридичної чи фізичної особи, тобто її нездатність здійснювати розрахунки за своїми зобов'язаннями.

Безризикові інвестиції — розміщення капіталу в об'єкти інвестування, для яких відсутній ризик можливих фінансових втрат. У практиці розвинених європейських країн до таких об'єктів інвестування, як правило, зараховують державні урядові облигації.

Бізнес-план — основний документ, де стисло в загальноприйнятій послідовності розділів викладено основні характеристики реального інвестиційного проекту. Бізнес-план покликаний переконати інвестора в ефективності передбачуваних інвестицій.

Біржа — інститут ринку цінних паперів, який організовує, контролює і регулює процес купівлі-продажу цінних паперів, переважно акцій.

Валові інвестиції — загальний обсяг коштів, інвестованих у нове будівництво, придбання засобів виробництва та на приріст товарно-матеріальних запасів у певному періоді.

Відплив капіталу— переведення капіталу в значних розмірах у країни зі сприятливішим інвестиційним кліматом з метою уникнення оподаткування, негативних наслідків інфляції, ризику експропріації та ін. Основною метою відпливу капіталу є вигідніші та гарантованіші умови його розміщення в обраних країнах.

Внутрішні джерела формування інвестиційних ресурсів — власні джерела фінансування реалізації інвестиційних програм (проектів). До основних внутрішніх джерел належить частина чистого прибутку компанії (фірми), що підлягає капіталізації і сума амортизаційних відрахувань (амортизаційний фонд).

Грошовий потік— основний показник, що характеризує ефективність інвестицій у вигляді повернених інвестору коштів. Основою грошового потоку за інвестиціями є чистий прибуток і сума амортизації матеріальних і нематеріальних активів.

Грошовий ринок — ринок цінних паперів із строком погашення до трьох років.

Гудвіл — різниця між ринковою та індексованою балансовою вартістю компанії (фірми). Вартість гудвілу характеризує не відображені в балансі нематеріальні активи у вигляді репутації фірми, завойовані нею маркетингові позиції на ринку, відпрацьованість внутрішньої технології діяльності та інші активи, здатні приносити додаткові прибутки. У зарубіжній практиці вартість гудвілу часто включається в баланс компанії (фірми), що продається.

Депозитний відсоток — сума доходу, одержуваного інвестором у разі передавання коштів на зберігання відповідно до встановленої ставки відсотка.

Державні інвестиції — інвестиції, що здійснюються державними та місцевими органами влади (управління) за рахунок бюджетних коштів, позабюджетних фондів, залучених коштів, а також державними підприємствами та закладами за рахунок власних і залучених коштів.

Дефляція — штучне вилучення з обігу частини надлишкової грошової маси, здійснене урядом з метою зниження темпів інфляції.

Диверсифікація — одночасний розвиток багатьох непов'язаних або слабо взаємопов'язаних видів виробництв, розширення обсягів діяльності, номенклатури продукції і послуг, асортименту вироблених виробів у масштабі держави, галузі, регіону, підприємства. Диверсифікація, як правило, супроводжується глибокою трансформацією технології й організації виробництва.

Емісія — виготовлення і випуск в обіг банківських і казначейських квитків, паперових грошей і цінних паперів.

Ефективність інвестиційного портфеля — характеристика інвестиційного портфеля (як правило, портфеля цінних паперів) за критеріями поточної дохідності чи збільшення капіталу за будь-якого рівня ризику.

Ефективність реальних інвестицій — поняття, що характеризує різні аспекти дохідності інвестицій. Для оцінювання ефективності реальних інвестицій використовують основні показники: чистий приведений дохід; індекс дохідності; період окупності; внутрішня норма дохідності.

Життєвий цикл інвестицій — загальний період часу від початку вкладання коштів у реальний інвестиційний проект до наступного вагомego інвестування в діючий об'єкт. Як правило, життєвий цикл інвестицій розподіляють на два

основні періоди: інвестування до початку експлуатації об'єкта; експлуатації нового об'єкта до початку наступного істотного інвестування в його реконструкцію або технічне переоснащення.

Життєвий цикл компанії (фірми) — загальний період часу від початку діяльності компанії (фірми) до природного припинення її існування або відродження на новій основі (з новим складом власників і керівного персоналу, з принципово новою продукцією, технологією та ін.). У теорії життєвого циклу компанії (фірми) розрізняють, як правило, шість основних стадій: "народження", "дитинство", "юність", "рання зрілість", "остаточна зрілість", "старіння". В інвестиційному менеджменті визначення стадії життєвого циклу компанії (фірми) необхідне для оцінювання її інвестиційної привабливості чи інвестиційних якостей цінних паперів (акцій), що емітуються.

Залучені джерела формування інвестиційних ресурсів — залучені на кредитній основі кошти для реалізації інвестиційного портфеля та інше майно. До основних видів залучених джерел формування інвестиційних ресурсів належать довгострокові кредити банків; кошти, отримані від емісії облігацій; майно, залучене на основі інвестиційного лізингу та селенгу.

Зовнішні джерела формування інвестиційних ресурсів — позикові та залучені джерела фінансування інвестиційних програм (проектів).

Іменний цінний папір — цінний папір, зареєстрований у книгах компанії на ім'я власника. Може бути проданий іншій особі тільки з письмового дозволу власника (передатного запису на сертифікаті).

Інвестиції — усі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності з метою одержання прибутку або досягнення соціального ефекту.

Інвестиційна декларація — складова статуту інвестиційного фонду, в якій визначено основні напрями й обмеження його діяльності, порядок випуску, продажу та викупу інвестиційних сертифікатів, а також інші питання діяльності фонду.

Інвестиційна діяльність — сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави щодо реалізації інвестицій.

Інвестиційна інфраструктура — найважливіші галузі економіки, заклади й засоби, які безпосередньо забезпечують процес безперебійного здійснення інвестицій.

Інвестиційна компанія — торговець цінними паперами, який крім ведення інших видів діяльності може залучати кошти для здійснення спільного інвестування шляхом емісії та розміщення цінних паперів (включаючи інвестиційні сертифікати). *Інвестиційна компанія закритого типу* — компанія, чії акції продаються на фондовій біржі, а капітал залишається відносно незмінним.

Інвестиційна привабливість галузей — інтегральна характеристика окремих галузей економіки з позиції перспективності розвитку, дохідності інвестицій тій рівня інвестиційних ризиків. Інвестиційна привабливість окремих галузей оцінюється під час розробки інвестиційної стратегії компанії (фірми) та галузевої диверсифікації її інвестиційного портфеля.

Інвестиційна стратегія - формування системи довгострокових цілей інвестиційної діяльності компанії (фірми) і вибір найефективніших шляхів їх досягнення.

Інвестиційний банк - банк, який спеціалізується на фінансуванні інвестиційної діяльності своїх клієнтів шляхом надання їм довгострокових кредитів (позик).

Інвестиційний портфель — сформований компанією (фірмою) перелік об'єктів реального та фінансового інвестування з урахуванням її інвестиційних цілей.

Інвестиційний проект — об'єкт реального інвестування, який намічається до реалізації у формі придбання, нового будівництва, розширення, реконструкції тощо на основі розгляду й оцінювання бізнес-плану.

Інвестиційний ризик — імовірність виникнення непередбачуваних фінансових втрат (у формі зниження або повної втрати доходів, втрати капіталу тощо) у ситуації невизначеності умов інвестиційної діяльності. Розрізняють інвестиційний ризик систематичний і несистематичний; реального і фінансового інвестування; економічний, політичний, соціальний та ін.

Інвестиційний ринок— сукупність інвестиційних відносин між продавцями й покупцями інвестиційних товарів і послуг, а також об'єктів інвестування в усіх його формах.

Інвестиційний фонд — юридична особа, заснована у формі акціонерного товариства, яка здійснює діяльність виключно у сфері спільного інвестування. Інвестиційні фонди поділяються на відкриті та закриті.

Інвестиційні якості цінних паперів — інтегральна характеристика окремих видів цінних паперів з позиції їх дохідності, ризику та ліквідності.

Інвестор — суб'єкт інвестиційної діяльності, який приймає рішення та здійснює вкладення власних, позичених і залучених майнових та інтелектуальних ресурсів в об'єкти інвестування.

Індивідуальний інвестор — окрема юридична особа, яка самостійно (без посередників) здійснює інвестиційну діяльність.

Інноваційні інвестиції— одна з форм інвестування, що здійснюється з метою впровадження досягнень науково-технічного прогресу у виробництво та соціальну сферу.

Іноземні інвестиції— усі види цінностей, які вкладаються в об'єкти інвестиційної діяльності на території тієї чи іншої країни.

Інституціональний інвестор — фінансовий посередник, який акумулює кошти індивідуальних інвесторів і здійснює інвестиційну діяльність, що спеціалізується, як правило, на операціях з цінними паперами.

Інструменти фондового ринку — інструменти, за допомогою яких здійснюються операції на фондовому ринку. До основних інструментів фондового ринку належать облігації, ощадні сертифікати, опціони, ф'ючерсні контракти, інвестиційні сертифікати.

Інфляційна премія — додатковий дохід, який виплачується інвестору з метою відшкодування його втрат від знецінення грошей внаслідок інфляції. Рівень цього доходу порівнюється до темпу інфляції в розглядуваному періоді.

Інфляція — переповнення каналів обігу паперовими грошима, що супроводжується їх знеціненням; виявляється в загальному і нерівномірному збільшенні цін на товари і послуги, що призводить до перерозподілу національного доходу на шкоду основній частині населення, поглиблення соціальної диференціації.

Капіталізація — перетворення коштів на капітал. В інвестиційній діяльності найпоширенішими операціями капіталізації є капіталізація частини чистого прибутку, капіталізація дивідендів, капіталізація депозитного відсотка та ін.

Капіталовіддача — відношення річного обсягу продукції до статутного фонду.

Капіталоозброєність — відношення статутного фонду до кількості працівників.

Капітальні вкладення — інвестиції у відновлення основних фондів і на приріст матеріально-виробничих запасів. Капітальні вкладення здійснюються у формі нового будівництва, розширення, реконструкції та технічного переустаткування.

Контрольний пакет акцій — кількість акцій, які дають інвестору право здійснювати фактичний контроль над акціонерною компанією.

Кон'юнктура — сукупність факторів, що характеризують стан якого-небудь прицесу, діяльності, явища.

Кон'юнктура інвестиційного ринку — система факторів, що характеризують поточний стан попиту, пропозиції, цін і рівня конкуренції на інвестиційні проекти й послуги, а також об'єкти інвестування в усіх його формах.

Кон'юнктурний цикл — період часу, протягом якого послідовно змінюються всі стадії кон'юнктури інвестиційного ринку. Кон'юнктурний цикл поділяється: 1) піднесення кон'юнктури; 2) кон'юнктурний бум; 3) послаблення кон'юнктури; 4) кон'юнктурний спад.

Короткострокові інвестиції — форма вкладення капіталу терміном до одного року. До них належать придбання короткострокових облігацій, короткострокових депозитних сертифікатів, розміщення коштів на депозитному вкладі та інші короткострокові фінансові вкладення.

Лізинг — довгострокова форма оренди машин і устаткування, що одночасно використовується як одне із джерел формування інвестиційних ресурсів.

Ліквідаційна вартість активів — ціна продажу повністю відамортизованих активів (машин, механізмів, устаткування тощо) у разі їх заміни на нові.

Ліквідність — здатність активів використовуватись як безпосередні засоби платежу або бути готовими до швидкого перетворення на грошову форму без втрати поточної вартості.

Ліквідність інвестицій — здатність об'єктів інвестування бути реалізованими протягом короткого терміну без втрати реальної вартості.

Ліцензія — дозвіл, що видається компетентними державними органами на ведення деяких видів господарської діяльності, у тому числі зовнішньоторговельних операцій (експортна й імпортна ліцензія).

Маркетинг — система управління виробничою і збутовою діяльністю, заснована на комплексному аналізі ринку і спрямована на вирішення проблеми реалізації продукції шляхом цілеспрямованого формування попиту на продукцію і послуги.

Менеджмент — сукупність принципів, методів, засобів і форм управління виробництвом з метою підвищення ефективності виробництва і збільшення прибутків.

Методи фінансування інвестицій — принципові підходи до фінансування окремих інвестиційних проектів або програм. До основних методів фінансування інвестицій належать повне самофінансування, акціонування, кредитне фінансування, лізинг і селенг, змішане фінансування.

Моніторинг інвестиційного ринку — механізм здійснення підприємством (фірмою) постійного спостереження макроекономічних факторів розвитку інвестиційного ринку й окремих його сегментів з метою оцінювання інвестиційного клімату та його поточної кон'юнктури.

Моніторинг реалізації інвестиційних проектів — механізм здійснення постійного спостереження за важливими поточними результатами реалізації всіх інвестиційних проектів підприємства (фірми) в умовах кон'юнктури інвестиційного ринку, що постійно змінюється.

Ноу-хау — сукупність технічних, технологічних, комерційних та інших знань, оформлених у вигляді технічної документації, навичок і виробничого досвіду, що необхідні для організації того чи іншого виду виробництва, але не запатентовані. Розрізняють ноу-хау науково-технічного, управлінського, комерційного і фінансового характеру.

Облігація — сертифікат, що засвідчує факт заборгованості та зобов'язання боржника виплатити кредитору певний відсоток від боргу і погасити борг (амортизацію) після закінчення певного періоду. Облігації можуть забезпечуватись, активами або, як у випадку з облігаціями держави, просто загальною платоспроможністю емітента.

Об'єкти інвестування — реальні інвестиційні проекти, об'єкти нерухомості, різноманітні фінансові інструменти (насамперед інструменти фондового ринку), які є предметом інвестування.

Окупність інвестицій — процес повернення вкладених інвестиційних коштів через одержаний прибуток, амортизацію.

Оперативне управління інвестиційним портфелем — система заходів щодо реалізації включених у портфель інвестиційних проектів, моніторингу ефективності окремих об'єктів реального й фінансового інвестування та підготовки рішень про поточне коригування портфеля (шляхом «виходу» з окремих інвестиційних програм і продажу окремих фондових інструментів).

Період окупності — показник ефективності інвестицій, який характеризує термін, протягом якого вони окуповуються повністю. Цей показник розраховується шляхом ділення загальної суми інвестицій на середньорічний грошовий потік, приведений до реальної вартості.

Податки — обов'язкові платежі, стягнуті державою з населення, організацій і підприємств у законодавчо встановленому порядку.

Премія за ліквідність — додатковий дохід, який виплачується (чи передбачений до виплати) інвестору з метою відшкодування його ризиків, пов'язаних з низькою ліквідністю об'єктів інвестування. Розмір премії залежить від рівня ліквідності інвестицій.

Премія за ризик — додатковий дохід, який виплачується (чи передбачений до виплати) інвестору понад рівень, який може бути за безризиковими інвестиціями. Розмір премії залежить від рівня ризику і визначається за допомогою моделі «лінії надійності ринку».

Приватні інвестиції— вкладення коштів, які здійснюються громадянами, а також компаніями (фірмами) недержавних форм власності.

Реальна ставка відсотка — ставка відсотка, яка встановлюється з урахуванням зміни купівельної спроможності грошей у зв'язку з інфляцією.

Реальний рівень відсотка — номінальний рівень відсотка мінус рівень інфляції.

Реальні інвестиції— вкладення коштів у реальні матеріальні й нематеріальні (інноваційного характеру) активи.

Реінвестування — переміщення капіталу з одних активів в інші — ефективніші, діяльність у придбанні активів з метою одержання прибутку або досягнення соціального ефекту за рахунок прибутку, отриманого від експлуатації раніше придбаних активів.

Рента — регулярно одержуваний прибуток з капіталу, майна або землі, що не потребує від одержувача підприємницької діяльності.

Рентабельність — показник ефективності роботи підприємств, що визначається відношенням прибутку до середньорічної вартості основних виробничих фондів і нормованих оборотних коштів.

Рентабельність акціонерного капіталу — відношення річного балансового прибутку до суми статутного фонду.

Ризик втрати доходу — один з рівнів ризику, який називається "критичним"; його критерієм є можливість втрати очікуваної суми валового доходу за об'єктом інвестування, що розглядається.

Ризик втрати капіталу — найвищий рівень ризику, який називається «катастрофічним»; його критерієм є можливість втрати всіх власних активів у результаті банкрутства.

Ризик втрати прибутку — рівень ризику, який називається «допустимим»; його критерієм є можливість втрати очікуваного чистого прибутку.

Ризик інфляції—ризик, пов'язаний із знеціненням доходу від інвестицій у зв'язку з інфляцією. В умовах прогнозування цього виду ризику інвестор може вимагати додаткового доходу у вигляді інфляційної премії.

Ризик ліквідності — особлива форма ризику, пов'язана з низькою ліквідністю об'єктів інвестування чи з великим періодом інвестиційного процесу. За наявності такого ризику інвестор може вимагати додаткового доходу у вигляді премії за ліквідність.

Ризиковий портфель — агресивний інвестиційний портфель з високим загальним рівнем ризику за ним.

Ринок позичкових капіталів — система економічних відносин, які забезпечують акумуляцію вільних коштів, перетворення їх на позичковий капітал і його перерозподіл між учасниками процесу відтворення.

Санація — система заходів, спрямованих на попередження банкрутства компанії (фірми) у разі її неплатоспроможності.

Селенг — один з видів залучених джерел фінансування інвестицій, який передбачає передання власниками (юридичними та фізичними особами) прав використання й розпорядження їхнім майном за певну плату. Таким майном можуть бути будівлі, споруди, устаткування, сировина, матеріали, кошти, цінні папери, а також продукти інтелектуальної праці.

Сертифікат — документ, який засвідчує якість товару і видається компетентними органами на основі експертизи товарів.

Синдикат — група інвестиційних дилерів, які спільно підписуються на нові випуски або великі блоки оборотних цінних паперів і поширюють їх.

Складний відсоток — відсоток, який періодично виплачується на інвестиції і додається до інвестицій. Майбутні платежі потім розраховуються за колишньою ставкою, але з більшої суми, відсоток за відсоток.

Співвідношення ризику й доходу — показник, що співвідносить рівень інвестиційного ризику й інвестиційного доходу та вимірюється за допомогою коефіцієнта варіації й моделі «лінії надійності ринку». Використовується під час оцінювання та формування інвестиційного портфеля чи окремих інвестиційних проектів.

Спільне інвестування — діяльність, яка здійснюється в інтересах і за рахунок засновників і учасників інвестиційного фонду (частково — інвестиційною компанією) шляхом випуску інвестиційних сертифікатів і здійснення комерційної діяльності з цінними паперами.

Стагнація — стан економіки, коли застій або падіння виробництва поєднуються зі зростаючим безробіттям і постійним підвищенням цін (інфляцією).

Суб'єкти інвестиційної діяльності — сукупність фізичних і юридичних осіб — безпосередніх інвесторів і учасників інвестиційної діяльності.

Теперішня вартість грошей — вартість грошей у поточному періоді в разі їх зворотного перерахунку з майбутньої вартості. В інвестиційній діяльності розрахунок теперішньої вартості грошей здійснюється під час оцінювання майбутніх доходів від інвестицій і в деяких інших випадках.

Точка (поріг) беззбитковості — графічне зображення стану господарської діяльності компанії (фірми), що показує, при якому обсязі цієї діяльності чистий дохід від реалізації продукції (товарів, послуг) дорівнює сумі поточних постійних і змінних затрат (тобто досягається беззбиткова діяльність).

Учасники інвестиційної діяльності — фізичні та юридичні особи, які забезпечують реалізацію інвестицій як виконавці замовлень чи на основі доручення інвестора.

Факторинг — вид послуг банку з рефінансування дебіторських зобов'язань клієнта без права зворотної вимоги.

Фінансова стабільність — стабільність фінансового стану компанії (фірми) у довгостроковій перспективі, яка визначається високою часткою власного капіталу в загальній сумі джерел фінансових коштів.

Фінансовий леверидж — співвідношення власних і позикових джерел фінансування інвестицій.

Фінансові інвестиції — вкладення коштів у різноманітні фінансові інструменти (активи), серед яких найбільшу частину становлять цінні папери.

Фінансові інструменти — об'єкти інвестування, які є різноманітними типами фінансових зобов'язань: депозитні вклади, ощадні сертифікати, акції, облігації, інвестиційні сертифікати.

Фінансові посередники — інвестиційно-кредитні інститути, які акумулюють кошти індивідуальних інвесторів і використовують їх для інвестування чи кредитування. Фінансові посередники поділяються на три інституційні групи: інвестиційні, банківські, страхові. Інвестиційні інститути фінансових посередників представлені інвестиційними фондами, інвестиційними компаніями, трастовими компаніями (довірчими товариствами). Основні інвестиційні інститути (інвестиційні фонди та інвестиційні компанії) залучають гроші шляхом випуску власних цінних паперів - інвестиційних сертифікатів.

Холдинг — акціонерна компанія, яка використовує власний капітал для придбання контрольних пакетів акцій інших компаній з метою встановлення контролю над ним

Література

1. Баумоль Бернард. Секрети економічних показників: приховані ключі до майбутніх економічних тенденцій та інвестиційних можливостей / Баумоль Бернард. — Дніпропетровськ : Баланс Бізнес Букс, 2007. — 352 с.
2. Бланк И. А. Инвестиционный менеджмент / И. А. Бланк. — К., 2001. — 448 с.
3. Борщ Л. М. Інвестування: теорія і практика : навч. посібник / Л. М. Борщ, С. В. Герасимова. — К., 2007. — 685 с.
4. Федоренко В. Г. Інвестиційний менеджмент : навч. посібник / В. Г. Федоренко. — К., 2001. — 280 с.
5. Федоренко В. Г. Інвестознавство : підручник / В. Г. Федоренко. — К. : МАУП, 2002. — 408 с.
6. Федоренко В. Г. Інвестування : підручник / В. Г. Федоренко. — К., 2006. — 443 с.
7. Губський Б. В. Інвестиційні процеси в глобальному середовищі : монографія / Б. В. Губський. — К., 1998. — 389 с.
8. Загородній А. Г. Менеджмент реальних інвестицій : навч. посібник / А. Г. Загородній, Ю. І. Стадницький. — К., 2000. — 400 с.
9. Про захист іноземних інвестицій на Україні : закон України від 10.09.1991 № 1540а-ХІІ / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. — 1991. — № 46 (зі змінами та доповненнями).
10. Про зовнішньоекономічну діяльність : закон України від 16.04.1991 № 959-ХІІ / Верховна Рада УРСР // Відомості Верховної Ради України. — 1991. — № 29 (зі змінами та доповненнями).
11. Про інвестиційну діяльність : закон України від 18.09.1991 № 1560-ХІІ / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. — 1991. — № 47 (зі змінами та доповненнями).
12. Інвестування : навч. посібник / А. А. Пересада, О. О. Смірнова, С. В. Онікієнко, О. О. Ляхова. — К. : КНЕУ, 2001. — 251 с.
13. Пересада А. А. Управління інвестиційним процесом / А. А. Пересада. — К., 2002. — 472 с.
14. Маховикова Г. А. Инвестиции / Г. А. Маховикова, И. А. Бузова, В. В. Терехова. — К. : Вектор, 2005. — 224 с.
15. Пухтаєвич Г. О. Макроекономічний аналіз : навч. посібник / Г. О. Пухтаєвич — К. : 2000. — 300 с.
16. Сазонець І. Л. Міжнародна інвестиційна діяльність : підручник / І. Л. Сазонець, О. А. Джусов, О. М. Сазонець. — К. : Центр учбової літератури, 2007. — 304 с.
17. Аналіз і розробка інвестиційних проектів : навч. посібник / І. І. Цигилик, С. О. Кропельницька, М. М. Білий, О. І. Мозоль. — К. : Центр навчальної літератури, 2005. — 160 с.

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Тема 1. Поняття інвестицій та інвестиційного менеджменту.....	4
Тема 2. Інвестиційний проект.....	19
Тема 3. Суб'єкти інвестиційної діяльності.....	23
Тема 4. Керівництво інвестиційним портфелем підприємства.....	28
Тема 5. Інвестиції у виробничий капітал.....	32
Тема 6. Оцінка ефективності інвестицій.....	53
Тема 7. Іноземні інвестиції.....	84
Підсумкове тестове завдання для контрольної перевірки знань.....	113
Теми рефератів для самостійної індивідуальної роботи.....	120
Дисконтні множники, які використовуються для розрахунків теперішньої вартості за складними відсотками (Кд).....	122
Термінологічний словник.....	123
Література.....	132

Навчальне видання

Інвестування

Методичні рекомендації

Укладачі:

Крилова Ірина Георгіївна
Христенко Ольга Андріївна
Коваленко Анна В'ячеславівна

Підп. до друку ____ 2016. Формат _____

Папір офсет. №1

Габнітура «Pragmatika». Друк. офсет. Ум. друк. арк. 16

Тираж 50 прим. Зам. № ____

Надруковано у видавничому відділі

Миколаївського національного аграрного університету

54020, м. Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.